

Handläggare
Magnus Juhlin

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2022-01-31

Ärendebeteckning
SBN 2022/0018

Samhällsbyggnadsnämnden

Samråd gällande handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor, 2021-7349

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden godkänner samhällsbyggnadskontorets yttrande och överlämnar det som svar på remissen gällande handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor.

Bakgrund

Kalmar brandkår har tagit fram ett nytt handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO). Bestämmelserna i LSO syftar till att ge människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor i hela landet, med hänsyn till lokala förhållanden. Enligt LSO ska kommunen anta handlingsprogram både för den förebyggande verksamheten och för räddningstjänst. Kalmar kommun har valt att presentera dessa delar i ett gemensamt handlingsprogram.

Enligt LSO 3 kap. 3 §, 2 st ska kommunen innan ett handlingsprogram antas samråda med de myndigheter som särskilt berörs av förändringarna. Samhällsbyggnadsnämnden har fått programmet för yttrande.

Yttrande

Under avsnitt 4.1.1 anges att MSB bedömer Kalmar som ett av de 25 områden i Sverige där översvämningensrisken är betydande kopplat till stigande havsnivåer och konsekvenserna kan bli stora.

Samhällsbyggnadsförvaltningen anser att detta bör kompletteras med informationen att det under 2021 tagits fram en riskhanteringsplan kopplat till detta faktum. Riskhanteringsplanen är framtagen av länsstyrelsen med stöd av samhällsbyggnadsförvaltningen, och är beslutad av länsstyrelsen.

I samma avsnitt pekas också på vikten av vidare arbete med att hantera konsekvenser av ett förändrat klimat. Samhällsbyggnadskontoret vill informera om att kommunfullmäktige antagit en klimatanpassningsplan som behandlar en del av dessa frågor. Dessutom har resurser avsatts i budgeten för att tillsätta en

tjänst som klimatanpassningssamordnare på samhällsbyggnadskontoret. Denna nya resurs kommer att driva just den här typen av frågor kring fysisk planering och konsekvenser av ett förändrat klimat. I skrivande stund pågår rekryteringsprocessen för denna tjänst.

Förvaltningen noterar också att brandkåren på flera ställen uppmärksammar att stadsutvecklingen på södra Kvarnholmen sker med närhet till de riskkällor som finns på Tjärhovet. Samhällsbyggnadskontoret vill i detta sammanhang understryka att dessa förhållanden och risknivåer är mycket väl utredda i detaljplanearbetet och att dessa utredningar visar på att riskerna trots allt ligger inom en godtagbar nivå.

Magnus Juhlin
Planchef

Bilagor:
Handlingsprogram

Handlingsprogram

För förebyggande verksamhet och räddningstjänst inom Kalmar kommun

Handlingsprogrammet är upprättat enligt Lagen om skydd mot olyckor, LSO (2003:778) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst, MSBFS (2021:1)

2021-XX-XX

Förkortningar

MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
FSO	Förordning om skydd mot olyckor
MSBFS	Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling
LEH	Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
LBE	Lagen om brandfarliga och explosiva varor
GIS	Geografiska informationssystem
SCB	Statistiska centralbyrån (statistikmyndighet)
SKR	Sveriges kommuner och regioner
SFS	Svensk författningssamling
HSL	Hälso- och sjukvårdslagen
VRC	Vakthavande räddningschef
VB	Vakthavande befäl
RIL	Regional insatsledare
IL	Insatsledare
SL	Styrkeledare
AL	Arbetsledare
Sevesolagen	Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Det finns två olika kravnivåer, låg och hög. Gemensamt för båda kravnivåerna är att en

	information till allmänheten ska tas fram och finnas tillgänglig via kommunens webbplats
Seveso låg	Den lägre kravnivån som innebär att verksamheten ska anmälas till Länsstyrelsen och att ett handlingsprogram ska finnas.
Seveso hög	Den högre kravnivån innebär även att bland annat tillstånd krävs samt att en säkerhetsrapport ska tas fram.
SMC	<p>Släckmedelcentralen. Oljebolagen i Sverige bildade 1994 företaget Släckmedelcentralen AB (SMC) som är en beredskapsorganisation. Verksamheten hanteras genom SPBI och betalas av oljebolagen i Sverige.</p> <p>SMC:s främsta uppgift är att som organisation tillhandahålla kunskap och utrustning som snabbt kan sättas in vid mycket stora bränder eller industriolyckor inom oljeindustrin.</p> <p>Resurserna kan också på Räddningstjänstens begäran användas vid andra typer av bränder som inte kan släckas på annat sätt.</p>

REMISSUTGÅVA

Innehåll

1	INLEDNING	1
1.1	BAKGRUND	2
1.2	SYFTE	2
1.3	LAG (2003:778) OM SKYDD MOT OLYCKOR (LSO) OCH MYNDIGHETEN FÖR SAMHÄLLSSKYDD OCH BEREDSKAPS FÖRFATTNINGSSAMLING (MSBFS 2021:1)	3
2	BESKRIVNING AV KOMMUNEN	4
3	STYRNING AV SKYDD MOT OLYCKOR	7
4	RISKER	9
4.1	ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING	10
4.1.1	<i>Geografi och särskilt skyddsvärda naturmiljöer</i>	14
4.1.2	<i>Särskild bebyggelse</i>	14
4.1.3	<i>Samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur</i>	15
4.1.4	<i>Farliga verksamheter och transporter av farligt gods</i>	17
4.1.5	<i>Avsiktliga händelser och antagonism</i>	20
4.1.6	<i>Risker kopplat till intilliggande kommuner</i>	21
4.1.7	<i>Höjd beredskap</i>	22
4.1.8	<i>Samhällsutveckling och förändrad riskbild i framtiden</i>	22
4.2	DETALJERAD BESKRIVNING	25
4.2.1	<i>Brand i byggnad</i>	25
4.2.2	<i>Brand utomhus</i>	30
4.2.3	<i>Trafikolycka</i>	34
4.2.4	<i>Olycka med farliga ämnen</i>	38
4.2.5	<i>Begränsat läckage</i>	39
4.2.6	<i>Utsläpp farligt ämne</i>	39
4.2.7		40
4.2.8		40
4.2.9	<i>Naturolycka</i>	42
4.2.10	<i>Drunkning</i>	46
4.2.11	<i>Nödställd person i andra fall</i>	49
5	VÄRDERING	52
5.1	BRAND I BYGGNAD	52

5.2	BRAND UTOMHUS.....	52
5.3	TRAFIKOLYCKA	53
5.4	OLYCKOR MED FARLIGA ÄMNER.....	54
5.5	NATUROLYCKA	54
5.6	DRUNKNING	54
5.7	NÖDSTÄLLD PERSON I ANDRA FALL	54
5.8	SLUTSATS.....	54
6	MÅL	57
6.1	NATIONELLA MÅL ENLIGT LSO	57
6.2	ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETSMÅL KALMAR KOMMUN.....	57
6.2.1	<i>Verksamhetsmål förebyggande verksamhet.</i>	57
6.2.2	<i>Verksamhetsmål räddningstjänst</i>	58
7	FÖREBYGGANDE – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET	60
7.1	TILLSYN	60
7.2	STÖD TILL DEN ENSKILDE	61
7.3	RENGÖRING OCH BRANDSKYDDSKONTROLL	62
7.4	ÖVRIGA FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER	62
8	RÄDDNINGSTJÄNST – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET	64
8.1	ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING	64
8.1.1	<i>Tillgång till egna resurser</i>	64
8.1.2	<i>Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner</i>	66
8.1.3	<i>Alarmering av räddningsorganet</i>	66
8.1.4	<i>Brandvattenförsörjning</i>	67
8.1.5	<i>Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhantering (responstid)</i>	67
8.1.6	<i>Samverkan med andra aktörer</i>	69
8.1.7	<i>Varning och information till allmänheten</i>	69
8.2	PER OLYCKSTYP	70
8.2.1	<i>Brand i byggnad</i>	70
8.2.2	<i>Brand utomhus</i>	71
8.2.3	<i>Trafikolycka</i>	72
8.2.4	<i>Olycka med farliga ämnen</i>	73
8.2.5	<i>Naturolycka</i>	75
8.2.6	<i>Drunkning</i>	76
8.2.7	<i>Nödställd person i andra fall</i>	77

8.3	LEDNING I RÄDDNINGSTJÄNSTEN.....	78
8.3.1	Övergripande ledning.....	78
8.3.2	Ledning av räddningsinsatser.....	79
8.4	RÄDDNINGSTJÄNST UNDER HÖJD BEREDSKAP.....	81
9	UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE	82
10	REFERENSER.....	83
11	BILAGA A - DOKUMENTFÖRTECKNING	84
12	BILAGA B – BESKRIVNING AV SAMRÅD	85
13	BILAGA C – HAMNAR OCH DESS GRÄNSER I VATTEN	86
14	BILAGA D- INSATSTIDER.....	89
15	BILAGA E, OPERATIV ORGANISATION UNDER HÖJD BEREDSKAP	93

1 Inledning

Detta dokument utgör handlingsprogram för den förebyggande verksamheten och för räddningstjänst i Kalmar kommun i enlighet med 3 kap 3 §, samt 3 kap. 8 § i Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor med ändringar t.o.m SFS 2020:882.

Handlingsprogrammet följer en given struktur i enlighet med MSBFS 2021:1, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Handlingsprogrammet har genomgått samråd med närliggande kommuner och myndigheter som kan bli påverkade av Kalmar kommuns förmåga och arbete inom området skydd mot olyckor. Samrådsredogörelse återfinns i bilaga B

Beslut och fastställande av handlingsprogrammet har fattats av **Kommunstyrelsen** XX-XX-XX och handlingsprogrammet gäller mellan 2022-01-01 t.o.m. 2026-XX-XX.

Vid förändringar gällande förmåga, riskbild, eller av annan väsentlig art kommer revideringar av handlingsprogrammet att ske.

Detta handlingsprogram ersätter tidigare handlingsprogram med dnr KS 2018/0525.

I handlingsprogrammet används begreppet "samverkansregionen" återkommande. Det som avses med detta är det geografiska område där Kalmar kommuns organisation för räddningstjänst samverkar gällande övergripande ledning. Detta område utgörs av Kalmar, Emmaboda, Torsås, Nybro, Mörbylånga, Borgholm, Mönsterås, Högsby och Oskarshamn kommuner. Kommunernas organisation för räddningstjänst i samma geografiska område genomgår under 2021 en utredning gällande ett eventuellt framtida gemensamt räddningstjänstförbund.

1.1 Bakgrund

Grundsynen när det gäller att hantera olycksrisker är att olyckor i huvudsak kan förebyggas. Målet är att genom förebyggande arbete minska sannolikheten för att olyckor inträffar samt att genom inbyggda skyddsåtgärder minska konsekvenserna av de olyckor som trots det sker. Att helt förhindra olyckor är dock alltför kostsamt för att vara samhällsekonomiskt försvarbart. Det skulle dessutom påverka människors frihet i stor omfattning. Därutöver kommer det alltid att inträffa oförutsedda olyckor.

Olyckor som inträffar blir i många avseenden mer komplexa ju mer samhället utvecklas, vilket ökar kraven på en effektiv räddningstjänst. För att på bästa sätt utnyttja de resurser som finns ska enheten som bedriver räddningstjänst och den förebyggande verksamheten inom Kalmar kommun samverka. I detta handlingsprogram kommer därför båda delarna av verksamheten att behandlas i samma styrdokument. Även samverkan över kommungränser och med andra samverkande organ ska vara en naturlig del av kommunens verksamhet. Arbetet enligt LSO skall vara integrerat med verksamheten som bedrivs utifrån exempelvis LEH (lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap), HSL (hälso- och sjukvårdslagen) och andra lagstiftningar. Detta handlingsprogram är dock enbart styrdokument utifrån förordningen LSO. Detta innebär att arbetsuppgifter och verksamhet utanför Lagen om skydd mot olyckor inte hanteras i detta styrdokument, trots att det är en väsentlig del av de uppdrag som kommunens organisation för räddningstjänst utför.

1.2 Syfte

Ett handlingsprogram har i huvudsak tre syften:

- Att vara ett styrdokument med kommunledningens uppdrag till nämnder och förvaltningar inom området skydd mot olyckor.
- En handling där medborgarna får insyn och information om och i vilken inriktning kommunen arbetar med skydd mot olyckor.
- Ett underlag för statens tillsyn över kommunerna.

Syftet med handlingsprogrammet är därför att vara ett styrdokument för beslutsfattande som överensstämmer med regleringar för utformning och innehåll av handlingsprogram där innehållet är beskrivande, konkret och jämförbart på en kommunal, regional och nationell nivå. Handlingsprogrammet ska följa de ändringar som gjorts i lagstiftningen och föreskrifter genom LSO och MSBFS (2021:1).

1.3 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling (MSBFS 2021:1)

LSO trädde i kraft den 1 januari 2004 och ersatte då räddningstjänstlagen (1986:1 102). Lagen syftar till att bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor i hela Sverige, med hänsyn till de lokala förhållandena. För att göra det så eftersträvas att skapa bättre förmåga i samhället att förebygga och hantera situationer som kan leda till räddningsinsatser, med fokus på räddningsinsatser enligt LSO. Målet är även att så mycket som praktiskt möjligt förbättra möjligheten att minska antalet olyckor.

Vid årsskiftet 2020/2021 gjordes ändringar i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, såväl som i förordningen (FSO). Detta i syfte att skapa bättre förutsättningar att förebygga olyckor och minska skador till följd av olyckor. Förändringarna innebar en tydligare styrning av kommunernas verksamhet, och ändringen medförde en berättigad föreskriftsrätt för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), för att enklare kunna styra och stödja kommunerna. Förändringen i förordningen gjordes genom SFS 2020:882. MSB:s föreskriftsrätt innefattar bland annat föreskrifter och allmänna råd om innehåll i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (MSBFS 2021:1). Detta handlingsprogram är utformat utifrån de nya föreskrifterna och innefattar förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Enligt 3 kap. 3 § i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska en kommun ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och enligt 3 kap. 8 § i samma lag ett handlingsprogram för räddningstjänst. Detta blir således de styrande paragraferna i föreskriften för hur detta handlingsprogram utformas.

2 Beskrivning av kommunen

Kalmar kommun är beläget längs södra ostkusten i Kalmar län. Kommunen är på stark frammarsch vilket märks genom stadigt ökat invånarantal, omfattande utveckling i form av nybyggnationer, starkt näringsliv och mycket turism. I centrala Kalmar finns ett nybyggt universitet och det finns planer på byggande av fler nya hotell, bostäder och andra verksamheter. Allt tyder på en fortsatt stark utveckling för Kalmar kommun i framtiden.

Kalmar präglas av flera stora evenemang, framför allt sommartid. Evenemang som samlar väldigt många åskådare är bland annat Ironman, Kalmar Grand Prix och Kalmar stadsfest. Andra evenemang med många åskådare är musik på larmtorget, sommarteater på Krusenstierna gården, konserter och musikarrangemang, löplopp, hinderbanelopp, cykellopp, allsvensk fotboll på Guldfågeln arena med mycket mera. I takt med att stora evenemang ökar blir dagsbesökarna fler. Stadsfesten har cirka 70 000 unika besökare under tre dygn och sommarteatern i Krusenstiernska gården lockade under 2017 cirka 30 000 personer med sina föreställningar. Ett av de områden Kalmar kommun satsar på är idrottsturism och antalet evenemang har sedan 2012 mångdubblats. Under 2017 genomfördes 27 idrottsevenemang där till exempel Ironman lockar många nationella och internationella besökare. År 2017 var omkring 2 700 personer anmälda till tävlingen och uppskattningen är att de tävlande dessutom har med sig cirka 8 600 medföljande (Destinationen Kalmar 2018).

Kalmar kommun har en area på 960 km² och en befolkningstäthet på 73 invånare/km² (SCB 2021). I december 2020 hade kommunen 70 329 invånare (35 009 män och 35 320 kvinnor), men har som vision att år 2025 uppnå 75 000 invånare (SCB, 2021 & Kalmar kommun 2021). Enligt Kalmar kommuns befolkningsprognos för perioden 2021-2030 kommer invånarantalet i kommunen år 2030 vara ca 78 000 personer. År 2020 var 5,5 % av befolkningen i kommunen över 80 år. År 2030 är prognosen att drygt 7 % av kommunens invånare är över 80 år. Detta har viss betydelse för arbetet enligt Lagen om skydd mot olyckor vilket belyses vidare i handlingsprogrammet.

Både inpendlingen till och utpendlingen från Kalmar kommun ökade under 2018, inpendlingen mer än utpendlingen. År 2018 pendlade 9 300 personer till Kalmar kommun för att arbeta och 6 950 personer pendlade ut. Pendlingen har med undantag av några enstaka år ökat över tid. Sedan 2011, då vi har jämförbara siffror, har inpendlingen ökat med 1 300 personer eller 17 procent medan utpendlingen ökat med 900 personer eller 15 procent. De som både bor och arbetar i kommunen ökade under samma period med 2 600 personer eller 11,0 procent till 27 250 personer. Kalmar kommun är en inpendlingskommun, det är 2 300 fler som pendlar till kommunen för att arbeta än som pendlar ut.

2019 fanns det totalt 7 4331 arbetsställen i kommunen enligt Bisnis Analys. 44 procent av arbetsställena var registrerade som aktiebolag medan 43 procent var registrerade som enskild firma. Enligt Bisnis Analys startades 495 nya företag under 2019, i jämförelse med 471 föregående år. 14 procent (17 procent 2018) av dessa startades inom området juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Handel stod för 10,0 procent (9,0 procent 2018) och jordbruk, skogsbruk och fiske stod för 5,0 procent (7,0 procent 2018). 2,0 procent av de nystartade företagen 2019 hade en styrelse bestående enbart av kvinnor jämfört med 1,0 procent år 2018. 126 företag gick i konkurs under 2019, enligt Tillväxtanalys. År 2018 var det 93 företag som gick i konkurs.

I Kalmar tätort bor drygt 58 procent av kommunens invånare. Nedan listas de tätorter i Kalmar kommun med flest invånare.

Tätort	Invånarantal
Kalmar	41 388
Lindsdal	5 977
Smedby	3 707
Ljungbyholm	1 827
Rinkabyholm	1 663
Trekanten	1 579
Rockneby	980

Tabell 1, Invånare i tätorter i Kalmar kommun med fler än 900 invånare

Europaväg 22 går längs både södra och norra delen av Kalmar kommun och utgör en viktig transportled liksom riksväg 25 (mellan Kalmar och Halmstad) och väg 137 (Ölandsbron). Utöver transporter på väg förekommer även godstrafik på järnväg till och från industrier i tätorten. Transporter av gods sker också med fartygstrafik till Kalmar hamn. Förutom godstransporter är persontrafiken väl utvecklad på järnvägen och den trafikeras av både Öresundståg och Kust-till-kust-tåg. Det planeras för att utöka kapaciteten på järnvägen genom flytt/ ombyggnation av centralstationen i Kalmar.

Kalmar Öland Airport, med både gods- och persontransporter, hade 2 314 kommersiella starter samt 4 260 starter med allmänflyg (skol, taxi etc.) under år 2017. Antalet passagerare under 2017 var 249 068 stycken varav 37 461 var utrikespassagerare (Kalmar Öland Airport, 2018). Flygplatsen har en egen räddningsstyrka som under flygplatsens öppethållande är dimensionerad efter de flygplanstyper som trafikerar flygplatsen. Normalt innebär det två räddningsbilar och en bemanning på en insatsledare och fyra brandmän.

Under 2019 hade Kalmar kommun över 420 775 gästnätter (Kalmar kommun). Denna statistik baseras på antalet övernattningar på hotell, vandrarhem, stugbyar och campingar men inkluderar inte båt- och husbilsgäster eller besökare som privat har ordnat logi hos exempelvis bekanta. De exkluderade anses vara en stor grupp besökare i kommunen. Till exempel har antalet husbilsdygn stadigt ökat och år 2017 var dessa 2 918 dygn, en ökning med 6 % jämfört med 2016. Kalmar Gästhamn är en populär besöksplats för båtgäster med årligen cirka 6 500 – 7 000 båtdygn eller 15 000 – 16 000 gästnätter (Destinationen Kalmar 2018). De fasta turistattraktioner som lockar flest besökare per år är Äventyrsbadet, Kalmartravet, Kalmar läns museum och Kalmar Slott. Slottet hade under 2017 drygt 92 000 betalande besökare.

På Kvarnholmen i centrala Kalmar finns områden med äldre trähusbebyggelse med stora kulturhistoriska värden. Dessa hus är tätt placerade vilket är problematiskt i händelse av brand. Kvarnholmen är i övrigt placerat i nyheten av Kalmar hamn. Detta innebär att centrum är placerat relativt nära flera farliga verksamheter belägna på "Tjärhovet" som är oljehamnen i kommunen med företag verksamma inom oljeindustri, kemisk industri med mera.

3 Styrning av skydd mot olyckor

Lagen om skydd mot olyckor reglerar det ansvar som staten, den enskilde och kommunerna har gällande skydd mot olyckor.

Enskildas skyldigheter

- Varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp (2 kap 1 §)
- Ägare och/ eller nyttjanderättshavare av byggnader eller anläggningar skall i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning av brand eller annan olycka (2 kap 2§).
- Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljö, är anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana skador (2 kap 4§)

Kommunens skyldigheter

Kommunens ansvar enligt LSO åligger som utgångspunkt den nämnd som hanterar Kalmar brandkårs verksamhetsområde, nämligen Kommunstyrelsen (KS). Ansvaret för att förebygga trafikolyckor på kommunala vägnätet åligger samhällsbyggnadsnämnden. Ansvaret för att förebygga drunkningsolyckor på kommunala badplatser åligger servicenämnden. Detta genomförs via tillsyn av räddningsutrustning på kommunala badplatser. Kalmar Vatten AB ansvarar för det kommunala vattenledningsnätet. Anläggningen drivs så att den uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser. När det är förenligt med anläggningens huvudsakliga ändamål, kan den ordnas och drivas så att också andra allmänna intressen som har behov av anläggningen kan tillgodoses. Tex som när det finns behov av släckvatten för kommunens organisation för räddningstjänst.

Kommunstyrelsen har samordningsansvaret för kommunens arbete gällande skydd mot olyckor.

Delegering till enskilda tjänstemän följer av respektive nämnds delegationsordning.

Kommunen ansvarar för tre övergripande delar i LSO, förebyggande verksamhet, räddningstjänst (även kallat operativ verksamhet) samt efterföljande åtgärder.

Inom den förebyggande verksamheten gäller följande:

- En kommuns uppgift enligt denna lag skall fullgöras av en eller flera nämnder (3 kap 11 §).

- Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt denna lag skall samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs (1 kap 6 §).
- För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder. Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.
- Rådgivning och information till den enskilde (3 kap 2 §)
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet (3 kap 3 §)
- Sotning och brandskyddskontroll (3 kap 4 §)
- Tillsyn av enskildas efterlevande av LSO (5 kap 1 §)

Gällande kommunens ansvar för sotning och brandskyddskontroll enligt 3 kap 4 § har Kalmar kommun ett avtal med Kalmar Sotning och Ventilation AB för utförande av dessa uppgifter.

Inom LSO ansvarar kommunen för följande gällande räddningstjänst:

- En kommun skall ansvara för räddningstjänst inom kommunen, om inte annat följer av 4 kap. 1-6 §§.
- Det ska finnas en räddningschef som ansvarar för att räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad (3 kap. 16 §).
- Kommunen ska ha ett ledningssystem för räddningstjänsten, där en övergripande ledning ständigt ska upprätthållas. Om flera kommuner samverkar för att åstadkomma en övergripande ledning ska den utövas gemensamt för kommunerna (3 kap 16 b).
- Handlingsprogram för räddningstjänst (3 kap 8 §).
- Informera allmänheten om räddningstjänstens förmåga och om hur information och varning kan fås vid allvarliga olyckor (1 kap 7 §)
- Fullfölja åtaganden för räddningstjänst och övriga åtgärder under höjd beredskap (8 kap 2 §).
- Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för räddningstjänst ska se till att det finns anordningar för alarmering av räddningsorganen (6 kap 10§).

Gällande krav på övergripande ledning finns ett samarbetsavtal avseende ledning av kommunal räddningstjänst. Samarbetsavtal mellan räddningstjänsterna i södra och mellersta Kalmar län finns upprättat.

Gällande alarmering av räddningsorgan finns avtal med SOS Alarm AB.

4 Risker

Enligt 3 kap 3 § och 3 kap. 8 § LSO ska kommunen i handlingsprogrammet beskriva de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser enligt 1 kap 2 §.

MSBFS 2021:1 anger att beskrivningen ska delas in i en övergripande del och en detaljerad del per olyckstyp.

Riskkapitlet kommer inledningsvis innehålla en övergripande beskrivning av riskerna som finns inom Kalmar kommun, där fokus är på tidigare inträffade händelser. För att fånga in händelser som inträffar sällan så görs även några jämförelser med regional och nationell statistik. På en övergripande nivå görs även en beskrivning av särskilda risker med avseende på lokala förhållanden gällande:

- Geografi och särskilt skyddsvärda naturmiljöer
- Särskild bebyggelse
- Samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur
- Farliga verksamheter och transport av farligt gods
- Antagonistiska hot
- Risker kopplat till intilliggande kommuner
- Höjd beredskap
- Samhällsutveckling och förändrad riskbild i framtiden

Hänsyn tas till samhällsutveckling inom det lokala området för att på ett övergripande sätt beskriva trender och hur det kan komma att påverka riskbilden i framtiden. Variationer över tid och årtider gällande exempelvis befolkning och väderförhållanden är också något som undersöks hur det påverkar den lokala riskbilden.

Varje olyckstyp beskrivs i delkapitel utifrån lokala förhållanden som bygger på riskanalyser som har gjorts inom kommunen. Det beskrivs hur ofta olyckor inträffar inom kommunen och det jämförs mot referenskommuner samt nationell och regional statistik. Utöver den historiska insatsstatistiken presenteras en skriftlig redogörelse för förväntad framtida riskutveckling. För att täcka in bredden av olyckor som kan inträffa inom varje olyckstyp tas hänsyn till variation vad gäller objektstyp, geografisk plats och omfattning. Beskrivningen av konsekvensen omfattar skador på liv, hälsa, egendom och/eller miljö, och det sätts i relation till hur ofta händelsen inträffar. En undersökning görs även om särskilda trender kan identifieras inom olyckstyperna, exempelvis om det finns en ökande eller minskande trend för en viss utlösande händelse.

Den omfattande riskbeskrivning som görs i detta kapitel kommer sedan utgöra grunden för att värdera de lokala riskerna så att mål kan sättas för det framtida arbetet inom kommunen.

4.1 Övergripande beskrivning

Handlingsprogrammet kommer enbart att hantera risker kopplade till räddningsinsatser där räddningstjänstens uppdrag har varit räddningsinsats enligt LSO. Exempelvis så kommer därför inte sjukvårdslarm, hjälp till ambulans eller andra övriga uppdrag att behandlas vid beskrivningen av riskbilden. Fokus kommer även vara på sådana insatser där det funnits en risk för skada, det vill säga insatser som omfattar olyckor och tillbud. Även insatser utan risk för skada kommer att presenteras översiktligt, eftersom de inledningsvis varit räddningsinsatser enligt LSO och där det sedan visat sig att det inte funnits någon risk för skada. Exempelvis automatlarm utan brandtillbud.

Samverkansregionen som har definierats som 9 av 12 kommuner inom Kalmar län har under perioden 2018–2020 haft ett genomsnittligt antal räddningsinsatser för olyckor och tillbud enligt LSO på ungefär 8,1 per tusen invånare och år. Över hela landet så har det genomsnittliga antalet insatser över samma tidsperiod varit ungefär 5,8 per tusen invånare och år (MSB, 2021). Under åren 2018–2020 så har i snitt 1447 sådana räddningsinsatser gjorts per år inom samverkansregionen. Inom Kalmar kommun så har motsvarande 438 insatser gjorts (se tabell nedan). Utöver de händelser enligt LSO som leder till olycka eller tillbud så har ett antal insatser gjorts där det visat sig att det inte funnits någon risk för skada. I genomsnitt över perioden 2018–2020 har andelen olyckor utan risk för skada nationellt utgjort 42 % av alla LSO- insatser, regionalt har den varit 37 % och lokalt har den varit 39 %. Gällande genomförda insatser så är det viktigt att notera de insatser som inte är att betrakta som räddningstjänst enligt LSO. Detta skall enligt föreskrifterna ej hanteras i handlingsprogrammet, men bör ändå omnämnas för att få en rättvisande bild av räddningstjänstens uppdrag. De 39 % av insatserna som inte är att betrakta som räddningsinsatser utgörs ändå av för samhället mycket viktiga insatser. Det kan exempelvis handla om livräddande åtgärder i samband med hjärtstopp som är en frekvent insatsorsak för kommunens organisation för räddningstjänst.

Tabell 2: Genomsnittligt antal insatser per år 1998–2020 och 2018–2020 till olyckor och tillbud inom Kalmar kommun

	Kalmar 1998–2020	Kalmar 2018–2020
Brand eller brandtillbud i byggnad	61	70
Brand eller brandtillbud i annat än byggnad	74	94
Trafikolycka	89	146
Utsläpp av farligt ämne (även tillbud)	19	32
Drunkning eller drunkningstillbud	5	7
Nödständig person i andra fall	*20	49
Naturolycka	6	8
Övrig händelse med risk för skada	-	32
Totalt	=274 (exkl. övrig)	=438

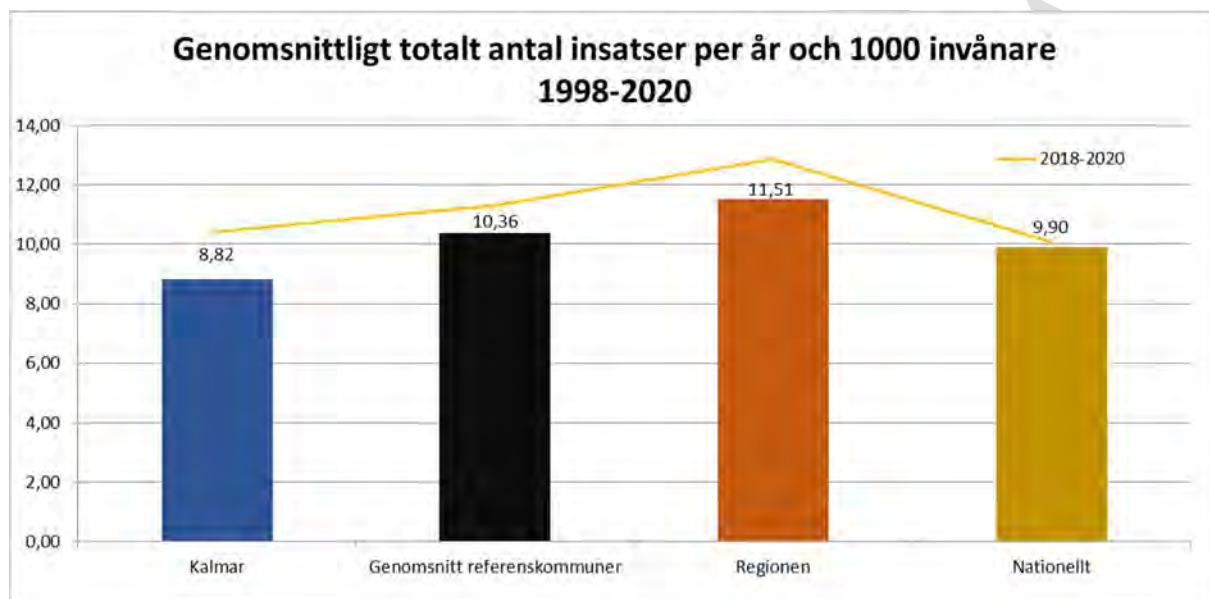
*Genomsnitt per år över perioden 2005–2020

Ur tabellen ovan kan utläsas att det inom samtliga olyckstyper är en ökande frekvens. Det ska åter poängteras att insatserna som presenteras ovan endast är insatser enligt LSO där det funnits risk för skada. Antalet insatser som räddningstjänsten har utfört är därför betydligt fler än vad som presenteras ovan.

De kommunala räddningstjänstorganisationerna genomför räddningsinsatser vid både olyckor, tillbud och händelser utan risk för skada. Händelser utan risk för skada är räddningsinsatser där det vid framkomst visar sig att ingen olycka eller tillbud har inträffat och att kriterierna för LSO inte är uppfyllda. Tillbud innebär i statistiken händelser med överhängande fara för att kunna leda till skada på människa, egendom eller miljö, om inte händelseförloppet bryts.

För att kunna värdera risken inom Kalmar kommun så görs en övergripande jämförelse mot ett genomsnitt för några referenskommuner samt mot ett snitt för samverkansregionen och nationen. Jämförelsen är övergripande då den främst görs med antal insatser per år och tusen invånare. Det görs

dels för det totala antalet insatser, dels för antalet insatser per olyckstyp. Referenskommunerna som används i detta fall är Karlskrona, Kristianstad och Varberg. De har tagits fram med hjälp av en kommungruppsindelning som *Sveriges Kommuner och Regioner* har gjort för samtliga kommuner inom Sverige (SKR, 2021), där jämförbara kommuner inom samma grupp har valts ut. Inom gruppen har hänsyn tagits till befolkning och area för kommunerna som finns sammanställt per kommun från statistikmyndigheten SCB. De utvalda referenskommunerna har även liknande beskrivande drag såsom exempelvis järnväg eller närhet till vattnet.

Figur 1: Genomsnittligt totalt antal insatser per år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, samverkansregionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

1998–2020	MED risk för skada	UTAN risk för skada
Kalmar	52%	48%
Genomsnitt referenskommuner	55%	45%
Samverkansregionen	53%	47%
Nationellt	55%	45%

Den gula markeringen i stapeldiagrammet visar ett medelvärde för totala antalet insatser per år och tusen invånare under perioden 2018–2020. Om den befinner sig över stapeln kan det tyda på en ökande trend, alternativt så kan det bero på det skifte som inträffade 2016–2018 i utformningen av räddningstjänstens rapporteringssystem. Om trendlinjen befinner sig i höjd med en stapel så kan det innebära att ingen större förändring har inträffat och om den är under så kan det visa på en nedåtgående trend i antalet insatser per tusen invånare.

Stapeldiagrammet i Figur 2 visar att det genomsnittliga antalet insatser är lägre för Kalmar kommun i jämförelse med referenskommunerna, samverkansregionen och nationen. Den gula trendlinjen visar att det under de senaste tre åren har gjorts fler insatser per år och tusen invånare än tidigare inom Kalmar kommun och att det nationella snittet är oförändrat. Det skulle kunna tyda på en lokalt ökande trend. En lokalt ökande trend kan bland annat förklaras med en stadigt positiv befolkningsutveckling.

Under tidsperioden 1998 till 2020 så har det enligt statistik från MSB:s databas IDA gjorts totalt 12808 räddningsinsatser inom Kalmar kommun. Det totala antalet insatser motsvarar ett genomsnitt på 557 insatser per år och 8,82 insatser per år och tusen invånare.

De tre vanligaste olyckstyperna för insats inom kommunen under åren 1998–2020 är i rangordning trafikolycka, brand utomhus och brand i byggnad. De motsvarar sammanlagt ungefär 78 % av räddningsinsatserna som resulterar i en olycka eller tillbud. Rangordningen för några mindre frekvent förekommande räddningsinsatser indelat i olyckstyp är nödställd person i andra fall, olycka med farliga ämnen, naturolycka och drunkning. De motsvarar ungefär 18 %. Samtliga av de nämnda olyckstyperna kommer beskrivas enskilt i underkapitel. Observera att de händelser som belyses här endast är händelser som definieras som räddningstjänst enligt LSO. Andra uppgifter som utförs (exempelvis enligt Hälso- och sjukvårdslagen) omnämns inte i handlingsprogrammet för LSO.

4.1.1 Geografi och särskilt skyddsvärda naturmiljöer

Kalmar kommun har ett böljande landskap med höjdskillnader på 5–10 meter. De högsta partierna i kommunen ligger cirka 110 meter över havet och finns väster om Påryd. I skogsområdena i norra kommundelen har landskapet minst nivåskillnader. (ÖP 2013, Kalmar kommun).

Kommunen har en växlande natur som är präglad av läget mellan småländska höglandet och havet. Här finns olika landskapskaraktärer. I väster finns en utpräglad skogsbygd som domineras av gran och tall. I mellanbygden finns ett mosaikartat landskap som övergår i den stora Möreslätten som möter kust och skärgård. Möreslätten kännetecknas av ett öppet jordbrukslandskap. Landskapet kring Rockneby, Läckeby, Kalmar, Smedby, Ljungbyholm, Vassmolösa, Hagby och Värnanäs präglas av storskaligt jordbruk. Längs kusten övergår slätten i grunda vattenområden och flacka strandängar. Flera rullstensåsar sträcker sig huvudsakligen i väst-östlig riktning genom landskapet. I väst-östlig riktning rinner tio åar genom kommunen: Nävraån, Snärjebäcken, Åbyån, Surrebäcken, Kläckebergabäcken, Törnebybäcken, Ljungbyån, Hagbyån, Halltorpsån och Bruatorpsån. De förändras på sin väg från källan till havet, i skogslandskapet är de små, slingrande bäckar som övergår i breda åar på slätten och når Kalmarsund.

Området ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet. Södra Möres strandängar är ett av länets mest värdefulla odlingslandskap.

Kalmar stad är ett av 25 områden i Sverige som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bedömer har betydande översvämningrisk, på grund av hur en havsyttehöjning påverkar den bebyggda miljön. Därför är fortsatta utredningar och lösningsförslag för skydd av kustnära områden av stor vikt. Andra viktiga åtgärder i planen är kompetenshöjning, integrering av ekosystemtjänster i samhällsplaneringen och beredskap för värmebölja och torka.

4.1.2 Särskild bebyggelse

Kulturhistoriskt värde

I kommunen finns det ett stort antal lagskyddade, kulturhistoriskt intressanta byggnader, kyrkor och fornlämningar som representerar oersättliga värden. Det finns 47 byggnadsminnen. Det finns också 19 kyrkor från 1100-talet och framåt varav 17 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Därutöver finns det cirka 1600 registrerade fornlämningar spridda i kommunen. De flesta byggnadsminnena finns på Kvarnholmen inne i centrala Kalmar tätort. Kvarnholmen och Kalmar slott är exempel på några av de kulturhistoriska byggnaderna/miljöerna

Anläggningar där stort antal personer vistas och utrymning är en kritisk faktor

I takt med ett ökat bostadsbehov har det producerats mycket nya bostäder i Kalmar de senaste åren. Det byggs bland annat i centrala delarna av staden och det blir alltmer vanligt med hög bebyggelse. De senaste åren har det, förutom byggnader upp till åtta våningar, flera flerbostadshus byggts i en höjd som innebär särskilda krav i byggreglerna. Detta eftersom räddningstjänsten inte kan bistå med utrymning via maskinstegar. Dessa höga byggnader är en relativt ny företeelse i kommunen som kommunens organisation för räddningstjänst behöver beakta.

Kalmar kommun har flera byggnader där det emellanåt vistas mycket människor. Nämnas bör de stora handelsanläggningarna Giraffens Köpcenter, Hansa City och Baronens köpcenter. I kommunen finns också en konferensanläggning/ konsertanläggning i Kalmarsalen med en publikkapacitet på ett antal tusen människor, idrottsarenor som KIFAB Arena och Guldfågeln Arena bör också nämnas i detta sammanhang. Det pågår under 2021 nybyggnation av en ishall/ evenemangsarena som också i och med detta får en större publikkapacitet. Arenan med en publikkapacitet på 2500 personer vid ishockeymatcher och 3500 personer vid konserter invigdes under hösten och heter Hat Store Arena. Fredriksskans är en utomhusarena som kommer att nyttjas mer frekvent i framtiden och som har stor publikkapacitet.

I detta sammanhang bör även Kalmar slott nämnas. Inom slottets område kan vistas över 1000 människor som alla behöver passera en och samma bro vid en utrymningssituation.

4.1.3 Samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur

I Kalmar hamn finns en oljehamn, "Tjärhovet". På tjärhovet finns flera verksamheter som är klassade som farliga verksamheter enligt LSO 2 kap 4 §. Detta beskrivs vidare i kap 4.1.4.

Tjärhovet är beläget relativt centrumnära och påverkar stora delar av Kvarnholmen och centrumkärnan i händelse av olycka. I närområdet är också det nybyggda universitetet beläget och det finns planer på att bygga flera nya hotell inom samma område.

MSB beskriver samhällsviktig verksamhet enligt följande: "Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet" (MSB, 2020).

Enligt MSB är definitionen av en samhällsviktig verksamhet en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

- Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.

- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Samhällets skyddsvärden är värden som ska skyddas i arbetet med samhällsskydd och beredskap. Skyddsvärdena är:

- människors liv och hälsa
- samhällets funktionalitet
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- miljö och ekonomiska värden
- nationell suveränitet

Samhällsviktiga verksamheter och skyddsvärda objekt kan omfatta företag och byggnader knutna till exempelvis el, dricksvattenförsörjning, renhållning, information och kommunikation, livsmedel, betalningsfunktioner, gods- och persontransporter, drivmedel och bränsle samt skydd, ordning och säkerhet.

Vatten och avlopp

Anläggningar med infiltrerat vatten och grundvatten nyttjas som råvatten till Kalmars dricksvattenförsörjning. Därutöver finns några grundvattentäkter med bergbrunnar. Det finns ett antal fastställda vattenskyddsområden.

El

[REDACTED]

Fjärrvärme

Årligen levererar Kalmar Energi ca 390 GWh fjärrvärme till Kalmar tätort samt Lindsdal och Smedby. Huvuddelen av fjärrvärmerna, ca 360 GWh produceras i kraftvärmeverket Moskogen men sommartid, när Moskogen står stilla, samt kalla vinterdagar, sker även produktion i hetvattencentralen Draken. Där används träpulver och som reserv, samt vid riktigt kalla vinterdagar, eldningsolja.

Exempel på övriga verksamheter inom Kalmar kommun som är att betrakta som samhällsviktiga och särskilt skyddsvärda är:

[REDACTED]

4.1.4 Farliga verksamheter och transporter av farligt gods

Nedan beskrivs kortfattat de verksamheter som enligt 2 kap. 4 § LSO klassas som farliga verksamheter. Det är länsstyrelsen som efter samråd med kommunen beslutar om vilka anläggningar som ska omfattas av de bestämmelser som finns för farlig verksamhet. Att klassas som farlig verksamhet innebär att anläggningens ägare, eller den som utövar verksamheten på anläggningen, är skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa allvarliga skador på människor eller miljö. Flertalet av de farliga verksamheterna i Kalmar kommun finns på Tjärhovet. Utöver dessa finns det också fyra bergtäkter som på grund av ny Sevesolagstiftning blev farlig verksamhet 2017. Sammanlagt finns det elva verksamheter som klassas som farliga: Brenntag Nordic AB, Circle K Sverige AB, Nynas AB, Stena Recycling AB, Swedish DLA Agro AB, AB Nybrogrus (Runtorp), Skanska Industrial Solutions AB (Bottorp), Skanska Industrial Solutions AB (Ebbegärde), Skanska Industrial Solutions AB (Knapegården), Kalmar Öland Airport AB och KLS Ugglarp AB.

Brenntag Nordic AB

Brenntag Nordic lagrar, blandar och tappar upp kemikalier för vidare distribution. Produkterna kommer in till depån på Tjärhovet via fartyg, tankbil eller järnvägsvagn. Utlastning sker via lastbil eller tankbil. Företaget omfattas av Sevesolagstiftningens högre nivå. Produkter som hanteras är:

- [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Circle K Sverige AB

Circle K hanterar både petroleumprodukter och förnybara produkter vid bolagets terminal på Tjärhovet. Hanteringen innebär import via huvudsakligen fartyg, lagring och utlastning till tankbil och verksamheten bedrivs dygnet runt. Företaget omfattas av Sevesolagstiftningens högre nivå. Företaget är medlemmar i SMC (släckmedelcentralen). Produkter som hanteras är:

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Nynas AB

Nynas AB har en depå på Tjärhovet i Kalmar hamn och omfattas av Sevesolagstiftningens lägre nivå. De förvarar och distribuerar petroleumprodukter. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Stena Recycling AB

Stena Recycling är ett företag som bedriver återvinningsverksamhet på Tjärhovet i Kalmar hamn. De lagrar och hanterar oljeprodukter, kemiska produkter och avfall samt bereder bränsle till cementindustrin vid depån på Tjärhovet [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Swedish DLA Agro AB

Swedish DLA Agro på Tjärhovet tillverkar spannmålsbaserat djurfoder, hanterar handelsgödsel och driver ett centrallager för föreningens butiker. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Skanska Industrial Solutions AB (Bottorp, Ebbegärde och Knappegården)

Skanska Industrial Solutions bedriver verksamhet på tre olika bergtäkter och omfattas av den lägre nivån i Sevesolagstiftningen. Det primära syftet med verksamheten är att producera förädlade bergmaterialprodukter för den regionala bygg- och anläggningsmarknaden. Produktionen innefattar bl.a. loss hållning, krossning och maskinhantering av bergmaterial. Brytning av berg sker genom sprängning. Inga sprängmedel förvaras på täktområdena. [REDACTED]

[REDACTED]

AB Nybrogrus

Nybrogrus producerar och tillhandahåller berg-, jord- och moränmaterial till framför allt olika former av anläggningsarbeten. Täkten i Runtorp försörjer huvudsakligen Öland samt området i och omkring Kalmar. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Kalmar Öland Airport AB

Kalmar Öland Airport är lokaliserad i utkanten av Kalmar tätort och hade drygt 6 500 starter 2017. Alla flygplatser som meddelats drifttillstånd enligt 6 kap. 8 § i Luftfartslag (2010:500) klassas som farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO.

KLS Ugglarps AB

KLS Ugglarps slaktar och styckar svenskt kött. Verksamheten omfattar gris, nötboskap och lamm och allt från styckningsdetaljer till färdiglagade produkter. För att hålla önskad temperatur i kylrum och frysrum finns ett antal kylsystem med ammoniak.

Generellt

Flera av de farliga verksamheter som beskrivs ovan är belägna på ”Tjärhovet”, Kalmar hamn. Tjärhovet är beläget nära Kalmar centrum och kvarnholmen. Verksamheter som Linnéuniversitetet, Baronens köpcenter, Kalmar gästhamn är anläggningar med mycket människor i rörelse bara några hundra meter från Tjärhovet. Det planeras också för att exploatera närområdet ytterligare med bland annat hotell.

Transport av farligt gods

På de vältrafikerade vägarna, så som Europaväg 22, riksväg 25 och 137, förekommer större delen av kommunens trafikolyckor. Dessa vägar är samtliga statliga varför det åligger Trafikverket att förebygga olyckor där. Kommunen bör dock påverka Trafikverket för att få till stånd sådana åtgärder. [REDACTED]

Den största mängden farligt gods transporteras på E 22 samt på Södra vägen mellan E22, trafikplats Kalmar S, och Tjärhovet i Kalmar hamn, där främst oljehamnen utgör den största omsättningen. Uppgifter från bland annat Kalmar hamn visar att det går cirka 18 400 transporter per år med farligt gods på Södra vägen och cirka 270 000 ton farligt gods lastas och lossas varje år i Kalmar hamn (Brand och Riskanalys AB, 2010).

4.1.5 Avsiktliga händelser och antagonism

Terror

Terrorhotnivån i Sverige ligger kvar på förhöjd nivå.

Pågående dödligt våld

Vid händelse med pågående dödligt våld (PDV) sker samverkan mellan blåljusmyndigheterna för att avbryta skeendet. Skolattentat eller andra PDV- händelser är svåra att förutspå men utvecklingen i Sverige visar att sådan händelse inte bedöms helt osannolik.

Anlagda bränder

Anlagda bränder är en vanlig orsak till brand i byggnad och brand utomhus. Risken för anlagda bränder är stor och kan ge stora skador på såväl människa, egendom och miljö.

4.1.6 Risker kopplat till intilliggande kommuner

Intilliggande kommuners farliga verksamheter kan också påverka riskbilden i Kalmar kommun, och kan komma att involvera kommunens organisation för räddningstjänst i händelse av olycka.

Kommun	Verksamhet	Seveso Hög	Seveso låg	Farlig verksamhet 2kap 2§, LSO
Oskarshamn	██████		██	██
	██████			██
	██████	██		██
	██████	██		██
	██████	██		██
	██████		██	██
Mönsterås	██████	██		██
	████████████████████ ██████		██	██
Nybro	██████			██
	████████████████		██	██
Emmaboda	██████		██	██

Tabell 3, Objekt klassade som farliga verksamheter och Sevesoanläggningar i samverkansområdet

* Omfattas även av krav utifrån Lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Risker utöver ovanstående i intilliggande kommuner

Nybro, Oskarshamn och Högsby kommuner har stor andel skog och är särskilt utsatta i samverkansregionen vad gäller skogsbränder. Dessa kommuner har stor andel av kommunernas yta som utgörs av skog. Statistiskt brinner relativt stora arealer skog i dessa kommuner

Ölandskommunerna har sommartid väldigt mycket besökare vilket innebär en ökad riskbild. Framförallt vad gäller trafikolyckor och drunkningsolyckor.

4.1.7 Höjd beredskap

Risker i samband med höjd beredskap innebär för kommunens organisation för räddningstjänst större sannolikhet att behöva hantera skadeverkningar till följd av angrepp. Det kan handla om raserade flerbostadshus med flera skadade i rasmassor, bränder till följd av angrepp med mera. Utöver detta har räddningstjänsten flera tillkommande arbetsuppgifter under höjd beredskap vilket beskrivs vidare i kap 8.4.

4.1.8 Samhällsutveckling och förändrad riskbild i framtiden

Samhällsutveckling

Vad gäller Kalmar kommun så påverkar samhällsutvecklingen riskbilden på ett tydligt sätt. Ett ökat invånarantal, stor turism och mycket människor i rörelse innebär en ökad sannolikhet för olyckshändelser.

Det genomförs väldigt mycket nybyggnationer i Kalmar som också påverkar riskbilden. Bland annat på grund av ny byggteknik med nya byggnadsmaterial. Det finns ett antal byggnader som överstiger en viss höjd där räddningstjänstens stegutrustning inte kan bistå vid utrymning. Dessa byggnader har särskilda regler med stora krav på robusthet, tekniska lösningar och en tryggad vattenförsörjning med högt tryck för släckvatten.

Nybyggnationerna i centrala Kalmar påverkar också riskbilden utifrån närheten till Tjärhovet där flera farliga verksamheter är belägna. Det finns flera planer i området på ökad exponering i form av hotell, verksamheter och bostäder.

Demografi

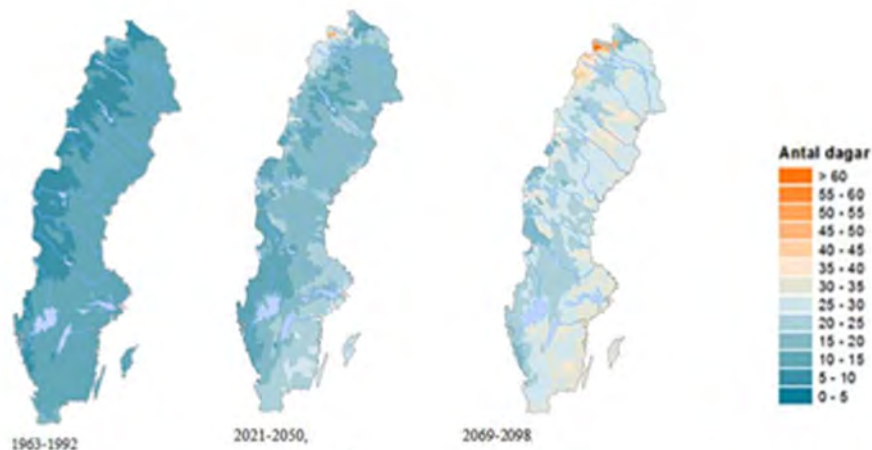
Kalmar kommun förutspås att ha en högre andel invånare som är över 80 år 2030 än vad man har idag. Detta påverkar också riskbilden och arbetet med skydd mot olyckor. Äldre personer är kraftigt överrepresenterade i dödsbrandstatistiken och en åldrande befolkning är en faktor som i hög grad påverkar riskbilden för bränder och olyckor med personskador och egendomsskador till följd.

Förändrat klimat och naturolyckor

I hela Sverige har vädret de senaste åren mer frekvent visat extrema inslag. Det handlar om kraftiga stormar, snöoväder, extrema skyfall och extrem värme och torka. Detta är en trend i stora delar av världen.

Sydöstra Sverige är särskilt utsatt vad gäller långvarig torka. Detta innebär att Kalmar kommun löper stor sannolikhet att drabbas av långvarig torka framöver. Detta kan leda till såväl vattenbrist som till stora risker för bränder i skog och mark. Detta har inträffat vid flera tillfällen de senaste åren. År 2018 var det mest extrema året vad gäller torka och risk för skogsbränder, men även 2021 har varit bekymmersamt ur denna aspekt.

Enligt en analys från SMHI gällande antal dagar med marktorka så kommer antal dagar med torka att öka i framtiden. Sydöstra Sverige är särskilt utpekad vilket framgår av nedanstående bild. Utöver konsekvenser för bland annat jord- och skogsbruk så innebär detta perioder med stor risk för mark- och skogsbränder.

Figur 2 Antal dagar med marktorka

Extrema skyfall där det faller mycket regn på kort tid är också en risk som har visat sig påtaglig i hela Sverige de senaste åren. Flera kommuner som drabbas av detta får problem med översvämningar såväl i byggnader som utomhus. De kommunala dagvattennäten är inte dimensionerade för att hantera så stora vattenmängder på kort tid.

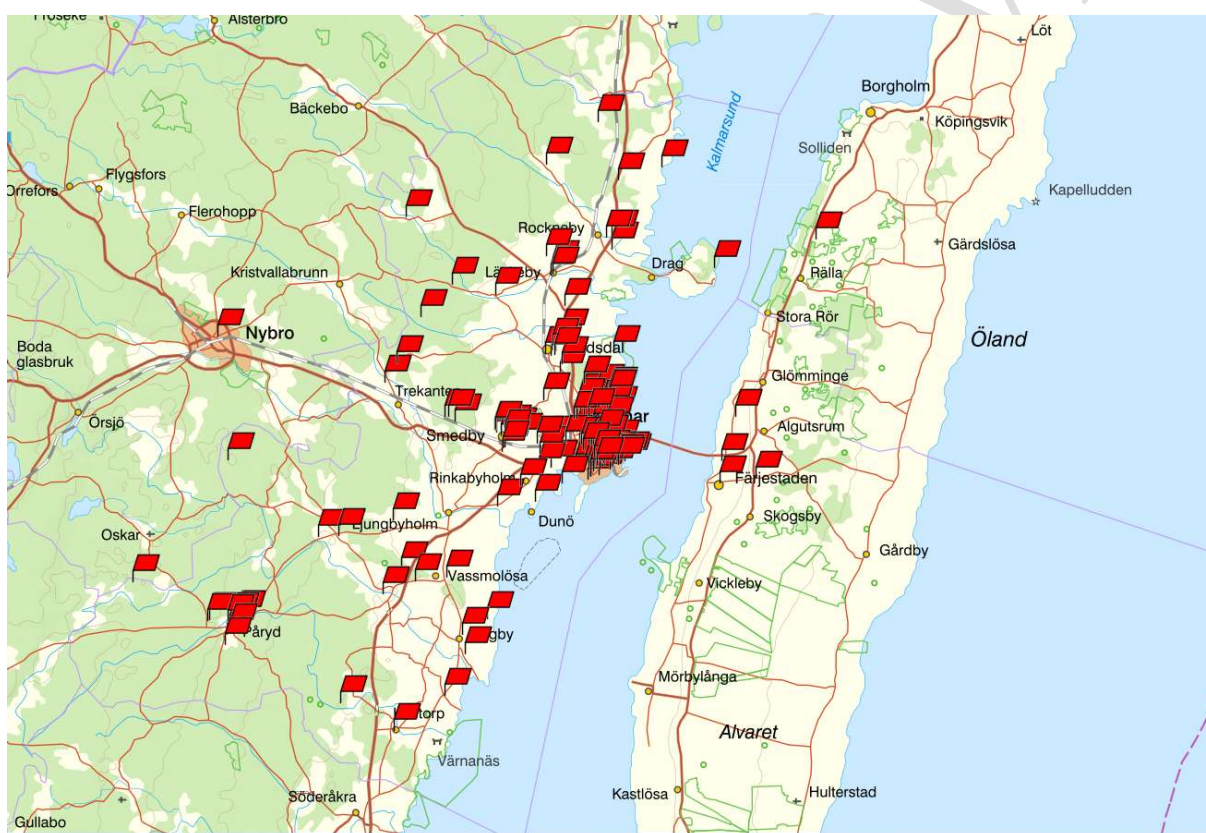
Så kallade extremväder med skogsbränder, skyfall, stormar, värmeböljor etc bedöms vara en ökad risk för kommunens verksamhet för räddningstjänst framöver. När dessa händelser inträffar är hjälpbehovet stort och mycket personalkrävande. Detta finns även beskrivet i Kalmar kommuns klimatanpassningsplan.

4.2 Detaljerad beskrivning

I detta kapitel beskrivs riskerna per olyckstyp för de mest frekventa olyckorna i enlighet med MSBFS 2021:1.

4.2.1 Brand i byggnad

Under 2018-2020 larmades räddningstjänsten till 219 händelser med brand i byggnad i Kalmar kommun. De allra flesta bränder inträffade geografiskt i kommunens tätorter vilket framgår av figur 5 nedan där varje flagga markerar en brand.

Figur 3, Brand i byggnad, Kalmar kommun 2018-2020

Gällande brand i byggnad presenteras nedan vanliga brandorsaker, riskgrupper, riskfaktorer och liknande information.

Brand i byggnad

Huvudorsak	<ul style="list-style-type: none"> • Brand i bostad: Den vanligaste brandorsaken har berott på oavsiktlig följd av mänsklig handling (43 %), följd av fel i utrustning (17 %) och avsiktlig händelse (7 %). I 24 % av händelserna gick inte brandorsaken att bedöma.
Skadetyper	<ul style="list-style-type: none"> • Omkomna och allvarligt skadade har minskat över tid medan egendomsskadorna har uppvisat en konstant eller ökande trend.
Riskgrupp	<ul style="list-style-type: none"> • Män • Flest individer omkom i ålderskategorin 45-64 år • Åldersgruppen 80 år eller äldre var kraftigt överrepresenterad i dödsbränder • Det är ovanligt att barn omkommer i bränder • Vid händelser som orsakat en räddningsinsats eller där bränder orsakat personskador har brandvarnarförekomsten varit betydligt lägre. De grupper som är mindre sannolika att ha brandvarnare är yngre (18-29 år), individer med lägre utbildning, ensamhushåll, individer boende i flerfamiljshus samt individer födda utanför Norden.
Risikofaktorer	<ul style="list-style-type: none"> • Rökning (minst en fjärdedel av dödsbränderna) • Alkohol (fler än hälften av de omkomna i åldersgruppen 20-64 år hade konsumerat alkohol före olyckan)
Skyddsåtgärder	<ul style="list-style-type: none"> • Andel hushåll med tillgång till handbrandsläckare var 68 % och andel hushåll med tillgång till brandfilt var 44 %
Tid (dygnet/veckan/året)	<ul style="list-style-type: none"> • Räddningsinsatser till bostadsbränder har varit fler under december till januari och färre under september. När det gäller veckodagar har insatserna varit något fler under lördagar. Flest insatser har skett under eftermiddagar och kvällar (kl. 12-22), med en topp mellan kl. 16-19.
Risker kopplat till geografisk plats (utemiljö), objekt, fordon eller verksamhet	<ul style="list-style-type: none"> • 55–60% av alla byggnadsbränder har varit brand i bostad. Majoriteten av de som har omkommit och skadats i bränder (ca 70%) gör det i bostäder. • Flest insatser görs till flerbostadshus följt av villa. • Vanligaste startutrymnet har varit kök (40%) • Vanligaste värmekälla har varit spisplatta/häll (25 %)
Risikutveckling	<ul style="list-style-type: none"> • Relativt konstant trend, men nedåtgående i relation till befolkningsutvecklingen. • Generellt har skyddet ökat över tid. I en nationell enkätundersökning från år 2018 anger 88 % att de hade en fungerande brandvarnare
Sällanhändelser	Särskilda verksamheter som industrier, skola/förskola och vårdmiljöer. Detta innebär komplicerade insatser där skada på människors liv och hälsa inte kan uteslutas.

Brand i byggnad är ett vitt begrepp som omfattar bränder i alla typer av verksamheter som bedrivs i en byggnad. Det råder stor variation mellan olika verksamheter gällande frekvens av bränder. Nedan presenteras olika verksamheter mer ingående.

Under åren 2018-2020 har åtta personer transporterats med ambulans till sjukhus efter brand i byggnad i Kalmar kommun. Sju av dessa efter brand i bostad, en person efter brand i industri.

4.2.1.1 Brand i bostad

Brand eller brandtillbud i bostad såsom villa, flerbostadshus, radhus/kedjehus och fritidshus. I kategorin ingår vanligt boende, seniorboende, trygghetsboende, elev- och studentboende, gemensamhetsboende.

Under åren 2018-2020 har räddningstjänsten larmats till 122 bränder i kategorin bostad. Detta innebär att brand i bostad är den vanligaste (56%) kategorin under händelsetypen brand i byggnad.

Av de 122 bostadsbränderna 2018-2022 var 53 st i flerbostadshus, 46 i villa, 9 st i radhus/ kedjehus.

4.2.1.2 Brand i vårdmiljö

Brand eller brandtillbud i vårdmiljöer såsom verksamhetstyp sjukhus, vårdcentral, öppen/sluten vård, kriminalvård etc. Brand i vårdmiljö är en olyckskategori där de som vistas i byggnaden ofta är i behov av hjälp vid en utrymningsituation. Detta ställer stora krav på verksamhetens systematiska brandskyddsarbete men också på räddningstjänstens insats.

Under 2018-2022 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat 13 bränder i vårdmiljö.

4.2.1.3 Brand i skola eller förskola

Bränder i skolor och förskolor har under flera år varit ett problem i Sverige. Under åren 2018-2022 inträffade 1680 bränder i skolor och förskolor i Sverige. 53 % av dessa bränder var anlagda med uppsåt. Under samma period larmades räddningsresurser till 4 bränder i skolor och förskolor i Kalmar kommun. Liksom kategorin brand i byggnad som helhet så hamnar Kalmar kommun under rikssnittet i denna kategori.

4.2.1.4 Brand i övriga allmänna verksamheter

Övriga allmänna verksamheter är publika lokaler såsom handel, teater, biograf, museum eller bibliotek, Kyrka, moské eller motsvarande, restaurang eller danslokal, Hotell eller pensionat, fritidsgård, idrottsanläggningar, bad eller motion eller annan allmän verksamhet. Publika lokaler innebär risker i form av besökare som ofta inte är informerad om byggnadens brandskydd, utrymningsvägar etc. Dessutom innehåller denna kategori av byggnader ofta stora brandceller med många byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.

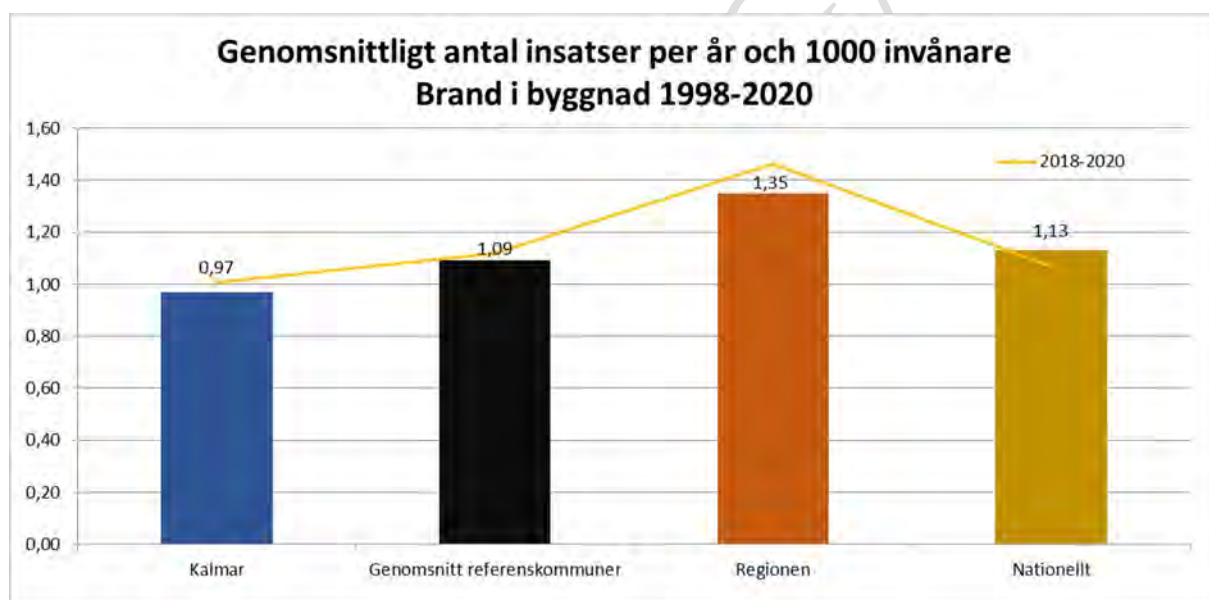
Under åren 2018-2020 larmades kommunens organisation för räddningstjänst till 32 bränder i allmänna byggnader.

4.2.1.5 Brand i industri

Brand i industri är en kategori som ofta innebär särskilda risker för omgivning, anställda och insatspersonal. Ofta förekommer olika farliga ämnen inom industrin som kan innebära särskilda risker vid en brand och vid insats mot brand.

Under 2018-2020 har kommunens organisation för räddningstjänst vid 27 tillfällen larmats till bränder i industrier.

Figuren nedan visar ett genomsnitt för antal insatser per tusen invånare och år över perioden 1998–2020 för olyckstypen brand i byggnad. För att kunna visualisera om det har inträffat något märkbart skifte under perioden så jämförs genomsnittet även med ett medelvärde för perioden 2018–2020.

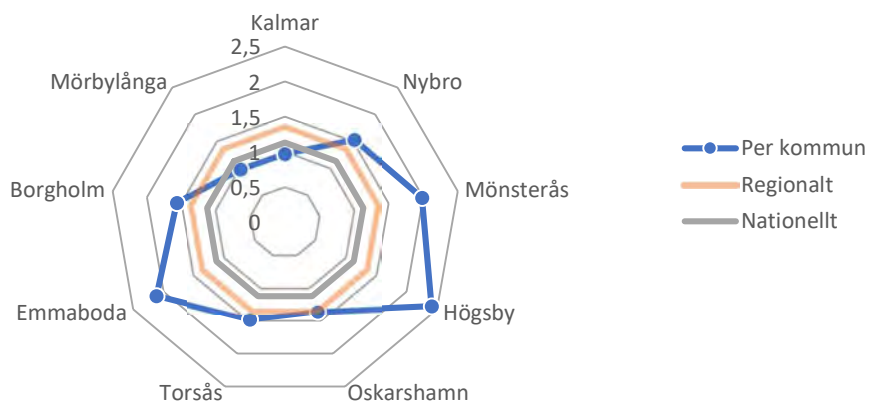

Figur 4: Genomsnittligt antal insatser för brand i byggnad per år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, samverkansregionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Kalmar: 61 insatser i snitt per år 1998–2020

- Ungefär samma i antalet räddningsinsatser per tusen invånare under 2018–2020.
- Något lägre än genomsnittet för referenskommunerna 1998–2020 och ungefär samma skillnad 2018–2020
- Betydligt lägre än det regionala genomsnittet, något lägre än det nationella. Ungefär samma skillnad de senaste åren

ANTAL INSATSER PER 1000 INVÅNARE BRAND I BYGGNAD 1998-2020

Figur 5: Antal insatser per 1000 invånare, brand i byggnad 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för nationen och samverkansregionen. Statistik från IDA (MSB; 2021).

Trender

Frekvensen gällande brand i byggnad ligger på ungefär samma nivå per 1000 invånare mellan 1998-2020. Snittet är lägre än för referenskommunerna och betydligt lägre om jämförelse görs i samverkansregionen.

År 1998 var invånarantalet i Kalmar kommun 58 808 invånare. År 2020 är invånarantalet 70 329. Då det finns ett tydligt samband med invånarantal och antalet insatser så är det helt naturligt att antalet bränder ökar i takt med invånarantalet, men att det håller sig relativt konstant per 1000 invånare.

4.2.2 Brand utomhus

Brand utomhus kan delas in i underkategorier enligt nedan som brand i skog eller mark, brand i avfall eller återvinningsanläggning och brand i fordon (personbil, lastbil, arbetsmaskin, fartyg, tåg etc).

<u>Brand utomhus</u>	
Huvudorsak	<ul style="list-style-type: none"> • Bränder i avfall eller återvinning har störst andel avsiktliga bränder, (40 %) • Bränder i fordon eller fartyg har störst andel bränder på grund av fel i utrustning (32 %) • Vanligaste värmekälla för brand i skog eller mark har varit eldning utomhus (11%) följt av blixtnedslag (9%), ej gått att bedöma 48 % av bränderna.
Skadetyper	<ul style="list-style-type: none"> • De flesta bränder i avfall eller återvinning har lett till små konsekvenser. • Mestadels egendomsskada (ex fordon) och miljöskada (ex förorening)
Riskgrupp	
Risikofaktorer	<ul style="list-style-type: none"> • Vegetationsbränder påverkas av säsongens väderhistorik, variation över dygnet samt det aktuella vädret då branden uppstår. Beroende på hur vädret har varit kommer tillgången på mängden bränsle, och hur brännbart bränslet är, att variera och branden kommer att utvecklas beroende på aktuell vädersituation.
Skyddsåtgärder	<ul style="list-style-type: none"> • Utvecklade skogsbränder kräver omfattande resurser och behovet av beslut kan även behövas på oklara grunder för att kunna begränsa en brands utspridning i ett så tidigt skede som möjligt • SMHI har utvecklat och producerar på uppdrag av MSB prognoser för brandrisken i skog och mark utifrån meteorologisk information.
Tid (dygnet/veckan/året)	<ul style="list-style-type: none"> • Det har varit en stor variation per månad, 88 % av bränder i skog eller mark har inträffat under perioden april-augusti. Flest bränder har skett under lördagen. Det har varit fler bränder de två senaste åren jämfört med genomsnittet 2010-2019. Andelen bränder på dagtid har varit 67 %.
Risker kopplat till geografisk plats (utemiljö), objekt, fordon eller verksamhet	<ul style="list-style-type: none"> • Flest räddningsinsatser till bränder utomhus har varit till bränder i skog och mark (30 %), följt av bränder i personbil eller annat vägfordon (29 %) • Vanligaste antändningsobjektet för brand i skog eller mark har varit vegetation (49 %) • De flesta bränder i skog och mark har inte fått så stor spridning, i genomsnitt 66 % under åren 2018-2019 hade en avbränd yta om 50 m² eller mindre, • De flesta bränder i fordon eller fartyg har varit i vägfordon, 92 %, varav personbilar 74 % av vägfordonen.
Riskutveckling	<ul style="list-style-type: none"> • Antal insatser till personbil eller annat vägfordon har haft en något uppåtgående trend och antal insatser till soptunna eller container har haft en svagt nedåtgående trend men variationen har inte varit så stor under perioden. Däremot har antal insatser till bränder i skog och mark varierat mellan åren vilket även avspeglar sig i den totala mängden brand eller brandtillbud utomhus. • Flera av de faktorer som påverkar brandrisken i vegetation förväntas ändras med ett förändrat klimat. Såväl arealen som brinner, brandens intensitet och antalet bränder kan komma att öka.

Sällanhändelser

Skogsbränder kan leda till att människors hälsa påverkas, att människor omkommer och att stora ekonomiska värden går förlorade, framförallt för skogsnäringen. Störningar kan påverka samhällsviktiga funktioner som avbrott i elproduktion, avstängda vägar och järnvägar är andra exempel på konsekvenser.

4.2.2.1 Brand i skog eller mark

Under åren 2018- 2020 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat 119 st bränder i skog och mark. Detta är få bränder i förhållande till samverkansregionen i övrigt. Bränder i skog och mark är mest frekvent förekommande under perioden april- augusti.

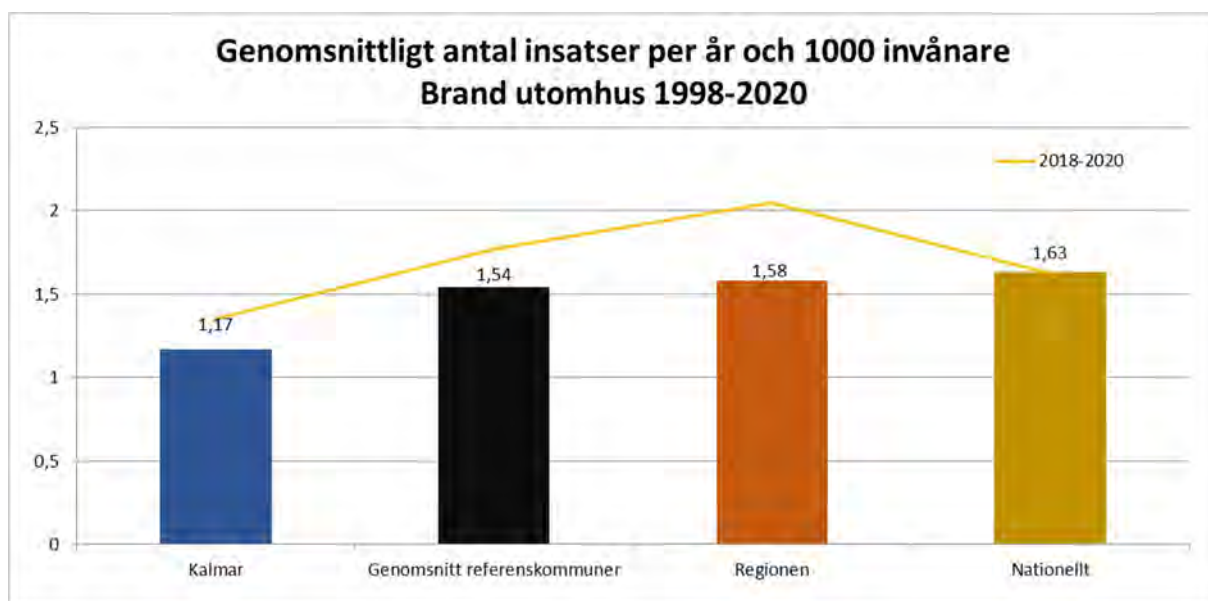
4.2.2.2 Brand i avfall eller återvinning utomhus

Under åren 2018- 2020 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat 38 st bränder i avfallsanläggningar eller återvinningstationer. De flesta av dessa är i mindre återvinningstationer och av mindre omfattning. Några insatser har dock varit i stora avfallsanläggningar vilket inneburit mycket komplicerade, resurskrävande och kostsamma insatser.

4.2.2.3 Brand i fordon eller fartyg utomhus

Under åren 2018- 2020 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat 84 bränder i fordon. De allra flesta av dessa fordonsbränder har inträffat i Kalmar tätort.

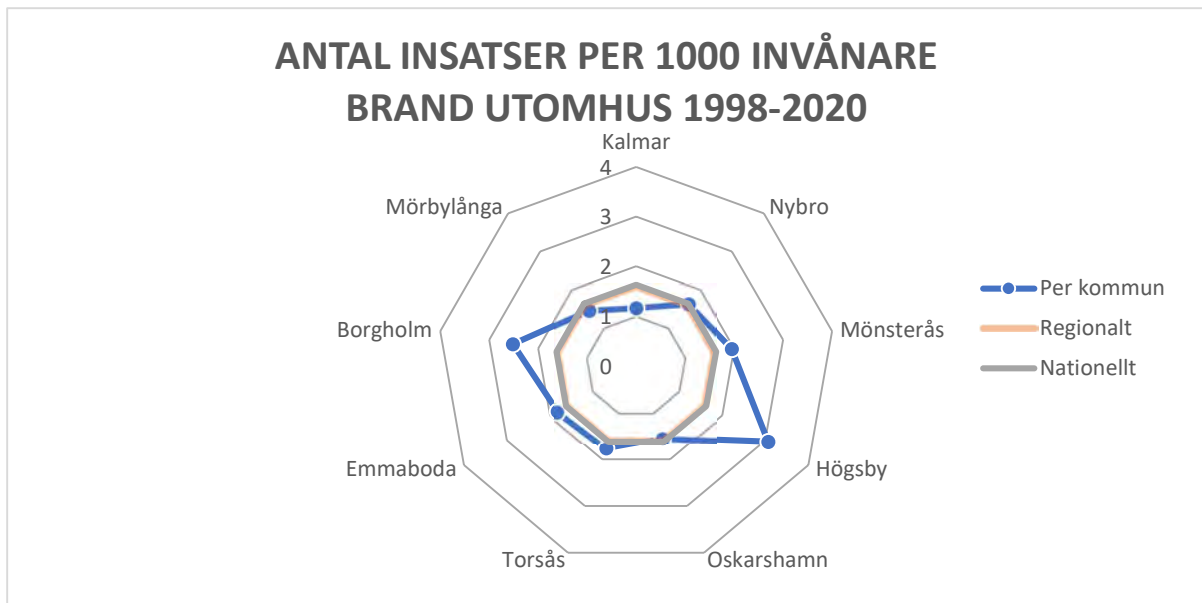
Figuren nedan visar ett genomsnitt för antal insatser per tusen invånare och år över perioden 1998–2020 för olyckstypen brand utomhus. För att kunna visualisera om det har inträffat något märkbart skifte under perioden så jämförs genomsnittet även med ett medelvärde för perioden 2018–2020.

Figur 6: Genomsnittligt antal insatser för brand utomhus per år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, regionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Kalmar: 74 insatser i snitt per år 1998–2020

- Ökning i antalet räddningsinsatser per tusen invånare under 2018–2020.
- Lägre än genomsnittet för referenskommunerna 1998–2020 och ungefär samma skillnad 2018–2020
- Betydligt lägre än det regionala och nationella genomsnittet. Ungefär samma skillnad de senaste åren fast något större skillnad gentemot regionen och mindre skillnad gentemot nationen.

Figur 7: Antal insatser per 1000 invånare, brand i annat än byggnad 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för nationen och regionen. Statistik från IDA (MSB, 2021)

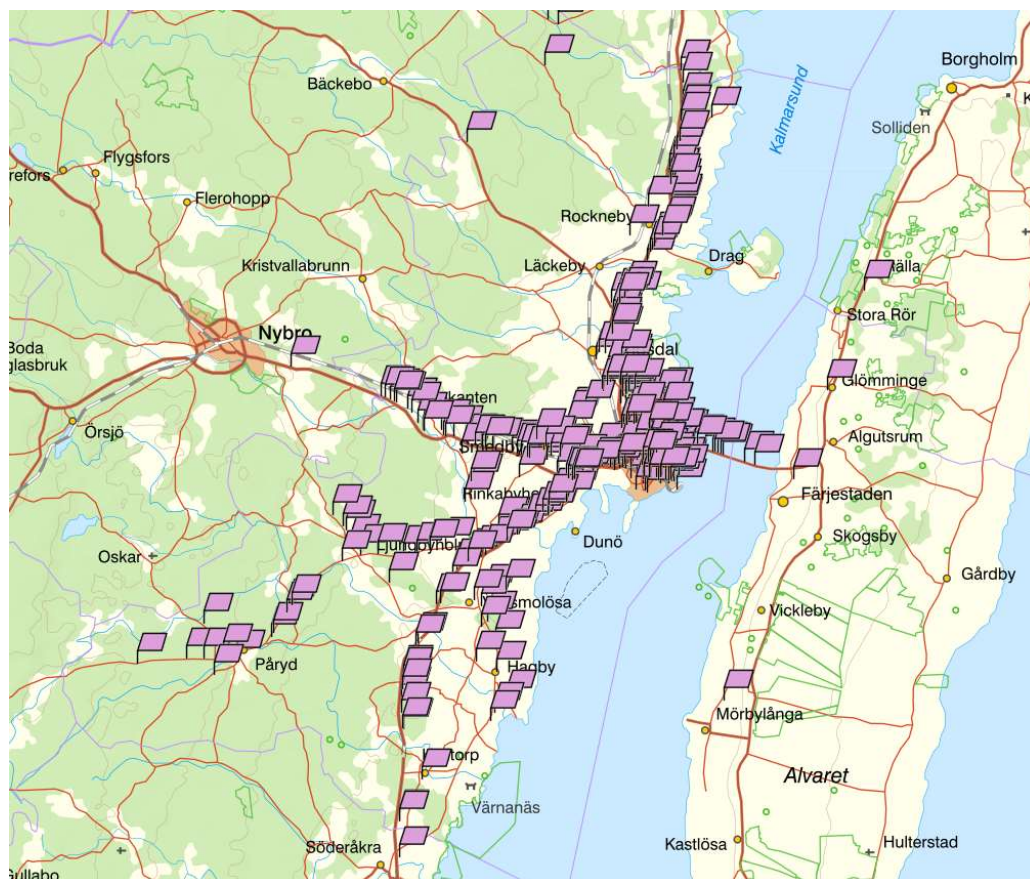
Trender

Under 2018-2020 har antalet insatser i kategorin brand utomhus ökat. Detta kan förklaras med långvariga torrperioder med stor brandrisk. Det är tydligt att de allra flesta bränder i skog och mark sker under sommarhalvåret (88%). Sydöstra Sverige är extra utsatt gällande torrperioder och prognoserna för framtiden visar att detta problem riskerar att öka till följd av den pågående klimatkrisen.

Frekvensen av mark- och skogsbränder är betydligt högre per 1000 invånare inom samverkansregionen än i Kalmar kommun. Detta beror bland annat på att flera glesbygdskommuner i regionen har betydligt större andel skog än Kalmar kommun.

4.2.3 Trafikolycka

Kalmar kommun har flera viktiga kommunikationsleder vilket gör att trafikolycka är en vanligt förekommande olyckskategori. Under åren 2018-2020 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat 445 trafikolyckor. Det är tydligt att de stora vägarna som E 22, Rv 25, v 578, Ölandsleden/Ölandsbron står för en stor andel av trafikolyckorna. Även Kalmar tätort står för en stor del av de inträffade trafikolyckorna.

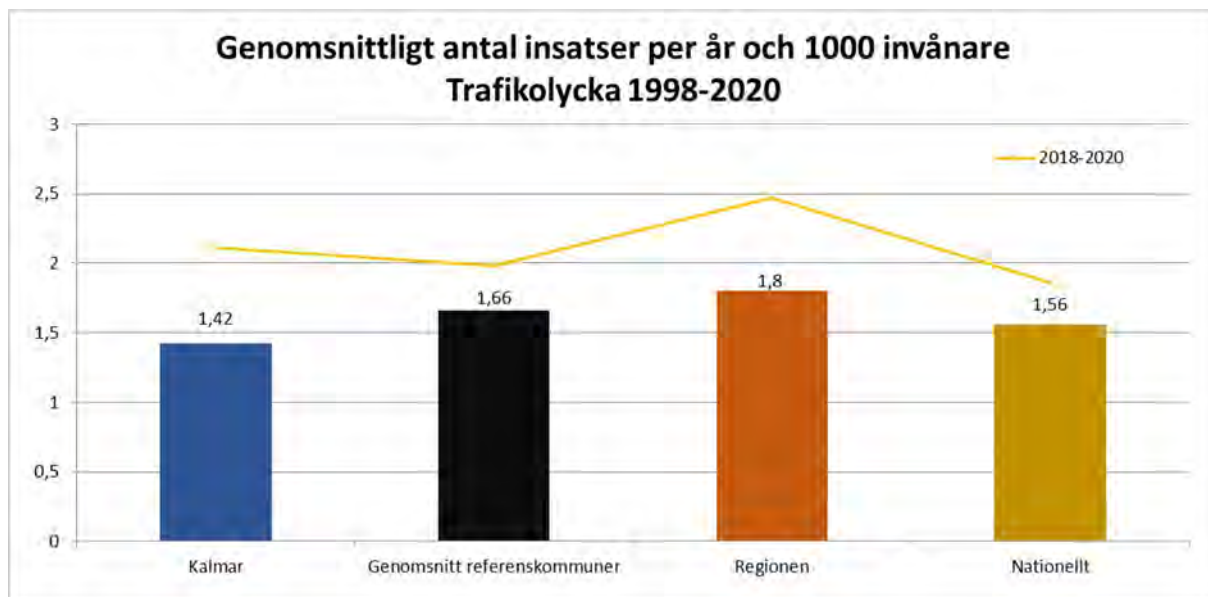

Figur 8, Trafikolyckor Kalmar kommun 2018-2020.

Trafikolycka

Huvudorsak	<ul style="list-style-type: none"> Den förmodade huvudorsaken till en trafikolycka med personbil inblandad har i 90% varit oavsiktlig följd av mänsklig handling, mänsklig handling med oklar avsikt eller att orsaken inte gick att bedöma.
Skadetyper	<ul style="list-style-type: none"> Totalt omkom 221 personer i vägtrafikolyckor under år 2019. Nivån på antal omkomna har varit rekordlåg och den långsiktiga trenden har varit minskande.
Riskgrupp	<ul style="list-style-type: none"> Män (tre fjärdedelar, 76% av de omkomna har varit män) 65 år eller äldre (34% av omkomna) och 5 % har varit under 18 år
Risikfaktorer	<ul style="list-style-type: none"> De flesta som omkommer i olyckor har varit i dagsljus, i uppehållsväder och/eller på torra vägar. Alkohol/Droger, Mobilanvändning, Hög hastighet,
Skyddsåtgärder	<ul style="list-style-type: none"> Hastigheten bedöms inte som en avgörande faktor för olyckan (tungt fordon), utan t.ex. vägbredd, siktsträckor och vägens utformning avseende räcken, underhåll, avsaknad av vägren bedöms ha haft högre påverkan.
Tid (dygnet/veckan/året)	<ul style="list-style-type: none"> Fler räddningsinsatser till trafikolyckor med personbil har skett under vintern (november-januari), på fredagar och under sen eftermiddag (kl. 16-17). Tung lastbil har varit inblandad i nästan var fjärde dödsolycka. Fler räddningsinsatser till trafikolyckor med tung lastbil har skett under vintern (januari-mars), på vardagar och under dagtid (kl. 07-18).
Risker kopplat till geografisk plats (utemiljö), objekt, fordon eller verksamhet	<ul style="list-style-type: none"> I 85 % av alla trafikolyckor med räddningsinsats har en eller flera personbilar varit inblandade Mer än hälften (60 %) av de omkomna har varit skyddade trafikanter dvs. de färdades i personbil, lastbil eller buss. Motorcyklister och äldre personbilar har fortsatt varit överrepresenterade i olyckorna Få har omkommit på vägar med hög hastighetsgräns (100-120 km/h).
Riskutveckling	<ul style="list-style-type: none"> För övriga mest förekommande trafikelement har lastbil och djur som inblandade trafikelement ökat under den senaste tioårsperioden, medan mopedolyckor minskat. Trafikanterna som har omkommit blir allt äldre. De största minskningarna av allvarliga skador har skett bland personbilister (särskilt singelolyckor och kollisioner med större krockvåld), samt även minskningar till följd av upphinnandekollisioner och singelolyckor bland cyklister eller gående
Sällanhändelser	<p>Stora busskrascher med omkomna och många skadade har i Sverige under 2000-talet inträffat ungefär vartannat eller vart tredje år och är den mest sannolika stora skadehändelsen i vägtrafik. Dessa händelser inträffar ofta vintertid vid halt väglag och kallt väder.</p> <p>Kollision eller urspårning av passagerartåg är en annan sällanhändelse med risk för stora konsekvenser.</p>

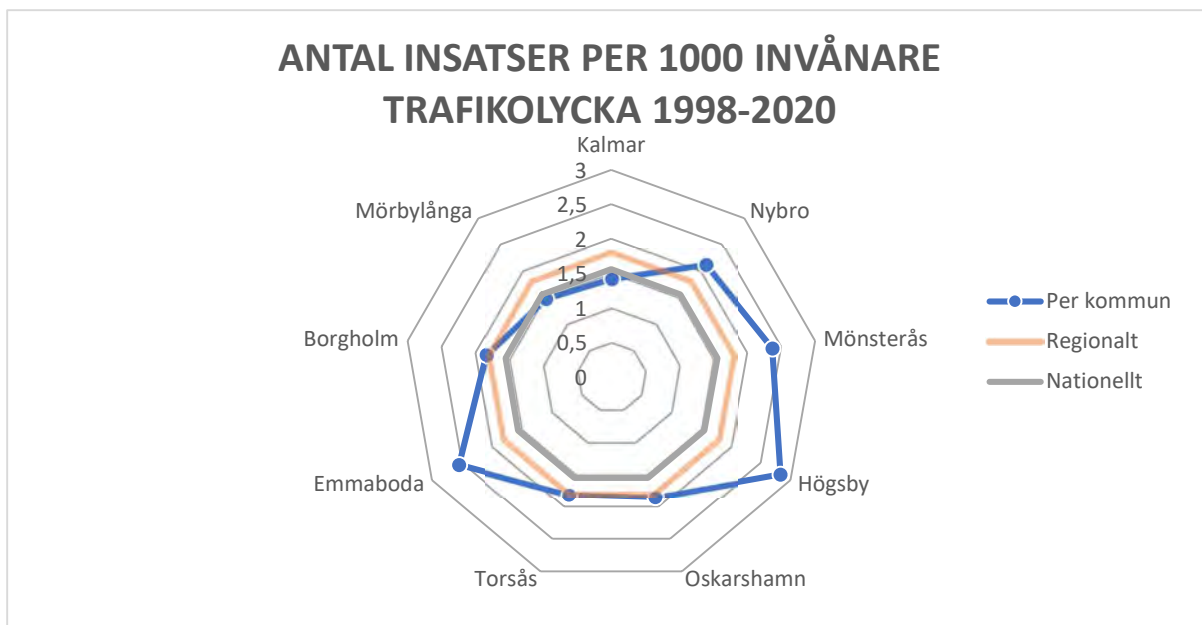
Figuren nedan visar ett genomsnitt för antal insatser per tusen invånare och år över perioden 1998–2020 för olyckstypen trafikolycka. För att kunna visualisera om det har inträffat något märkbart skifte under perioden så jämförs genomsnittet även med ett medelvärde för perioden 2018–2020.

Figur 9: Genomsnittligt antal insatser för trafikolycka per år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, regionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Kalmar: 89 insatser i snitt per år 1998–2020

- Betydande ökning i antalet räddningsinsatser per tusen invånare under 2018–2020.
- Lägre än genomsnittet för referenskommunerna 1998–2020 och ungefär samma 2018–2020
- Betydligt lägre än det regionala genomsnittet, något lägre än det nationella. Mindre skillnad de senaste åren men fortsatt lägre än regionen fast nu något högre än nationen.

Figur 10: Antal insatser per 1000 invånare, trafikolycka 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för nationen och regionen. Statistik från IDA (MSB, 2021)

Trender

Trenden för trafikolyckor är att olyckskategorin ökar. Detta gäller såväl lokalt i Kalmar kommun som regionalt och nationellt.

4.2.4 Olycka med farliga ämnen

Olyckor med farliga ämnen är frekvent förekommande. Många gånger handlar detta om begränsade läckage av drivmedel, olja eller liknande i mindre omfattning. Ibland förekommer mer omfattande utsläpp av farliga ämnen vid industrier, lantbruk, trafikolyckor och liknande.

<u>Olycka med farliga ämnen</u>	
Huvudorsak	<ul style="list-style-type: none">• Oftast oavsiktlig mänsklig handling – ex i samband med en trafikolycka
Skadetyper	<ul style="list-style-type: none">• Oftast har det enbart uppstått egendomsskador men även miljöskador har skett.
Riskgrupp	
Risikfaktorer	<ul style="list-style-type: none">• Transport eller förvaring av farligt gods• Antalet järnvägsrelaterade händelser har antalsmässigt varit få jämfört med vägrelaterade händelser, men de har dock varit representerade i något större utsträckning bland de mer omfattande olyckshändelserna.
Skyddsåtgärder	
Tid (dygnet/veckan/året)	<ul style="list-style-type: none">• De flesta olyckor har inträffat dagtid under vardagarna och under sommaren• 44 % av begränsade utsläppen har inträffat under perioden maj-augusti.• 51 % av utsläppen eller fara för utsläpp inträffade under perioden maj-september.• Minst olyckor har inträffat under lördag och söndag
Risker kopplat till geografisk plats (utemiljö), objekt, fordon eller verksamhet	<ul style="list-style-type: none">• Begränsat läckage har utgjort över 80 % av alla olyckor och tillbud med farliga ämnen.• De flesta begränsade utsläppen av drivmedel eller olja har inträffat på väg eller gata, 49 %. Följt av parkeringsplats, 22%.• De flesta utsläppen eller fara för utsläpp av farligt ämne har inträffat på väg eller gata, 19 %. Därefter kommer vanligt boende, 10 %.
Risikutveckling	<ul style="list-style-type: none">• Det har varit en kontinuerlig ökning av olyckor med farliga ämnen och en större ökning efter uppdelningen i två olyckstyper. Troligtvis beror förändringen de senare två åren på att mindre händelser såsom tillbud har dokumenterats oftare än tidigare i och med att olyckstypen begränsat läckage av drivmedel eller olja införts samt att det står i händelsetypen ”fara för”• Trenden är en tydlig minskning i antalet inrapporterade olyckshändelser per år (utsläpp av farligt ämne). Den nedåtgående trenden i antalet inrapporterade händelser har en koppling till minskade volymer transporterat farligt gods med lastbil på svenska vägar under aktuell period, i form av en överflyttning av godstransporter från väg till järnväg.

Sällanhändelser

Det har relativt sett varit förhållandevis få händelser som tillsammans står för den övervägande mängden utsläpp vid transport av farligt gods. Flertalet händelser har inget eller endast ett ringa utsläpp av ett farligt ämne.

En olycka med ett farligt ämne på en verksamhet eller under transport kan leda till stora konsekvenser avseende liv, egendom och miljö, men kan också leda till omfattande samhällsstörningar då denna typ av händelser ofta blir insatsmässigt komplicerade, långvariga och kan påverka en stor yta.

Fartygsolyckor till sjöss som orsakar oljeutsläpp längs kust. Är en sällanhändelse som kan ge stora konsekvenser.

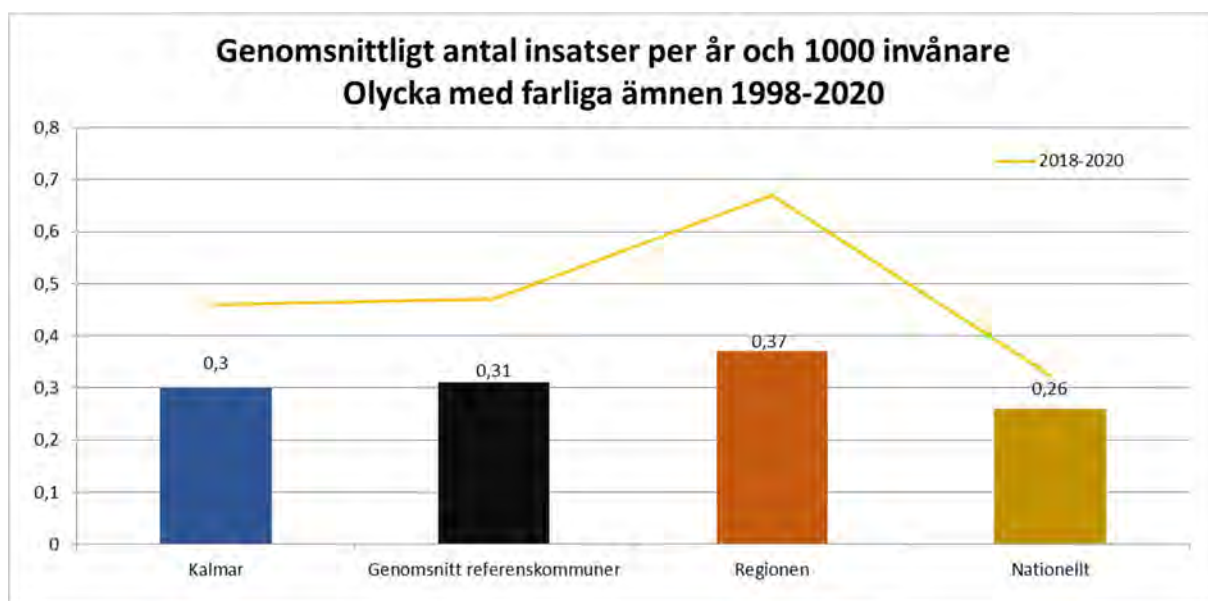
4.2.5 Begränsat läckage

Under åren 2018-2020 har kommunens organisation för räddningstjänst larmats till 95 olyckor med farliga ämnen. Av dessa händelser var 89 % av kategorin ”begränsat läckage av drivmedel/ olja”.

4.2.6 Utsläpp farligt ämne

Utsläpp av farligt ämne i anslutning till byggnader eller verksamheter såsom industrier, bensinstationer, laboratorier och ishallar, s.k. farligt gods olyckor i samband med transporter på väg och järnväg eller fartygsolyckor till sjöss som leder till utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen längs kust. Farliga ämnen kan exempelvis vara brandfarliga, explosiva, giftiga, frätande eller radioaktiva. Av de händelser som inträffat i Kalmar kommun inom denna kategori under 2018-2020 kan några lokaliseras till gästhamnen och det handlar då om drivmedelsutsläpp från båtar.

Figuren nedan visar ett genomsnitt för antal insatser per tusen invånare och år över perioden 1998–2020 för olyckstypen olyckor med farliga ämnen. För att kunna visualisera om det har inträffat något märkbart skifte under perioden så jämförs genomsnittet även med ett medelvärde för perioden 2018–2020.

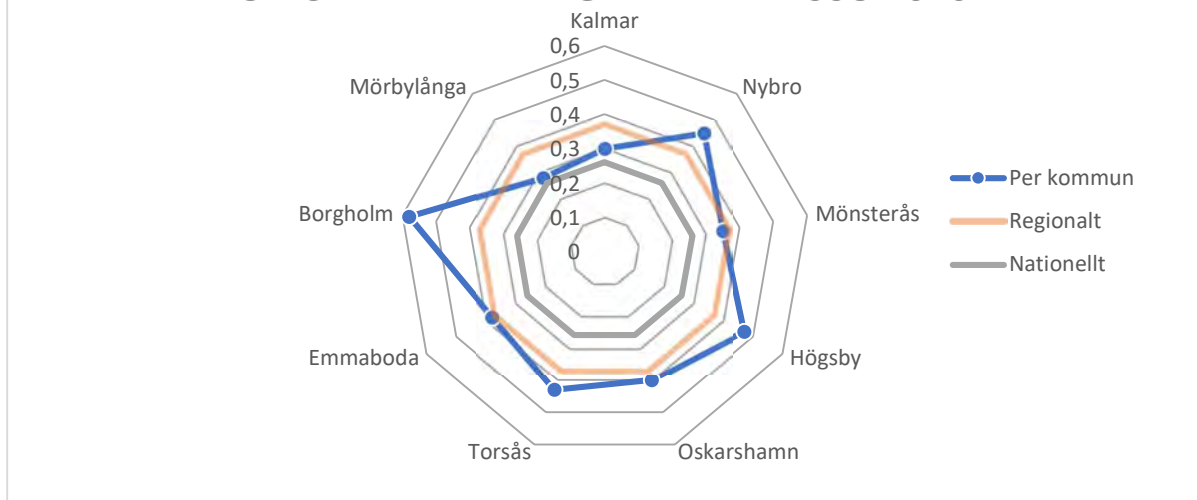

Figur 11: Genomsnittligt antal insatser för olycka med farliga ämnen år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, regionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Kalmar: 19 insatser i snitt per år 1998–2020

- Ökning i antalet räddningsinsatser per tusen invånare under 2018–2020.
- Ungefär samma som genomsnittet för referenskommunerna 1998-2020 och även för perioden 2018-2020
- Lägre än det regionala genomsnittet, något högre än det nationella snittet. Större skillnad gentemot regionen de senaste åren och även mot nationen, dock samma ordning.

ANTAL INSATSER PER 1000 INVÅNARE OLYCKA MED FARLIGA ÄMNER 1998-2020

Figur 12: Antal insatser per 1000 invånare, olycka med farliga ämnen 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för nationen och regionen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Trender

Olyckor i kategorin ”utsläpp av farliga ämnen” har en ökande trend. De allra flesta fall handlar om mycket gränsade läckage av olja och/ eller drivmedel. Flera av de fall som hanteras är i så små mängder och omfattning att kriterierna för räddningstjänst inte är uppfyllda.

4.2.7 Naturolycka

Under kategorin ”naturolycka” samlas händelser som stormskador, översvämningar samt ras och skred. Kalmar kommuns organisation för räddningstjänst har under 2018-2020 hanterat 25 insatser till följd av naturolycka.

<u>Naturolycka</u>	
Huvudorsak	<ul style="list-style-type: none"> Drygt hälften av händelserna handlade om stormskador och ca en fjärdedel om översvämning av dagvatten eller avloppssystem
Skadetyper	<ul style="list-style-type: none"> Stormskador: I den övervägande andelen av insatserna under åren 2018-2019 rapporterades ingen skada. Vid ca 20 % av händelserna skedde en egendomsskada och en inträffad störning av samhällsviktig verksamhet inträffade vid ca 50 händelser per år nationellt. Översvämning av vattendrag: Vanligast med egendomsskador. Översvämning av dagvatten- eller avloppssystem ledde vid ett fåtal fall (ca 7 ggr/år) till en inträffad eller överhängande fara för störning av samhällsviktig verksamhet. Vid ca 70 % av insatserna under åren 2018-2019 rapporterades egendomsskada och vid en fjärdedel skedde ingen skada.
Riskgrupp	
Risikofaktorer	<ul style="list-style-type: none"> Stormskador har varit mest frekvent av naturolyckorna och har oftast orsakat högst skadekostnader. Därefter kommer vattenskador.
Skyddsåtgärder	<ul style="list-style-type: none"> Stormar går inte att förhindra, däremot kan man på förhand minska sannolikheten för allvarliga konsekvenser genom att utforma samhällsviktiga system som kan stå emot påfrestningar, t.ex. genom att gräva ner elledningar. Kommuner kan även söka statsbidrag hos MSB för att finansiera förebyggande åtgärder mot översvämningar i bebyggda områden som hotas av översvämning.
Tid (dygnet/veckan/året)	<ul style="list-style-type: none"> Stormskador: Fördelat över årets månader har det inträffat flest insatser under perioden november till januari Översvämning av dagvatten- eller avloppssystem: Flest insatser i genomsnitt skedde under perioden juni-augusti
Risker kopplat till geografisk plats (utemiljö), objekt, fordon eller verksamhet	<ul style="list-style-type: none"> I MSB:s översvänningsportal finns översvänningskarteringar för landets större vattendrag samlade. En översvänningskartering visar de områden som hotas av översvämning när vattenflödet uppnår ett specifikt flöde. Översvämning av dagvatten- eller avloppssystem: De verksamheter som oftast drabbades var vanligt boende
Risikutveckling	<ul style="list-style-type: none"> Klimatförändringen ökar även sannolikheten för kustöversvämningar när havsnivån höjs i samband med kraftiga vindar och stormar.

Sällanhändelser

En översvämning kan orsaka stora skador på människor, egendom och miljö. Människors hälsa kan påverkas både direkt och indirekt t.ex. genom översvämmade bostäder och byggnader. Översvämningar av vägar kan innebära att framkomlighet för räddningsfordon och ambulanser omöjliggörs. Bortfall av dricksvatten och elförsörjning kan påverka hälsan. Långvariga översvämningar kan ge stora problem för verksamhetsutövare som inte kan bedriva sina verksamheter på ordinarie vis.

Extrem nederbörd som faller under en kort tid kan orsaka stora samhällsstörningar och ekonomiska skador. Det kan uppstå kostnader till följd av direkta skador på byggnader och infrastruktur, men även indirekta konsekvenser som exempelvis elbortfall och avbrott i transporter och kommunikationer. Utslagning av viktiga samhällsfunktioner kan ge stora konsekvenser.

4.2.7.1

4.2.7.2 Stormskada

Stormskador står för den allra största andelen insatser gällande naturolyckor. Av de 25 insatser som genomförts 2018-2022 är 21 till följd av stormskador.

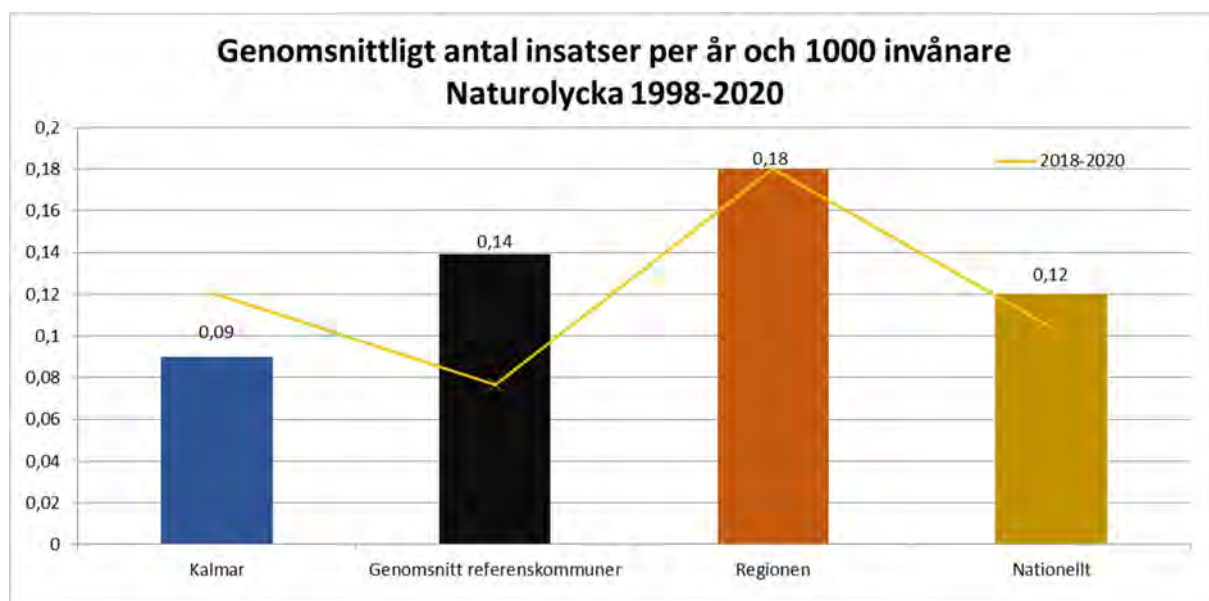
4.2.7.3 Översvämning av vattendrag

Översvämning av vattendrag till följd av höga flöden inträffar relativt sällan. Under 2018-2020 har kommunens organisation för räddningstjänst inte hanterat någon sådan händelse. När detta inträffar får det dock ofta stora konsekvenser och tar mycket resurser i anspråk. Under 2010/ 2011 hanterades höga flöden vilket resulterade i stora egendomsskador och långvariga insatser för räddningstjänsten.

4.2.7.4 Översvämning av dagvatten- eller avloppssystem

Under åren 2018-2020 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat tre st översvämningar av dagvatten- eller avloppssystem. Det kan tyckas relativt lite, men beror till stor del på hur intensiva regn som drar in över kommunen. Med anledning av detta kan nämnas att två intensiva regnoväder under sommaren 2021 resulterat i 27 st insatser.

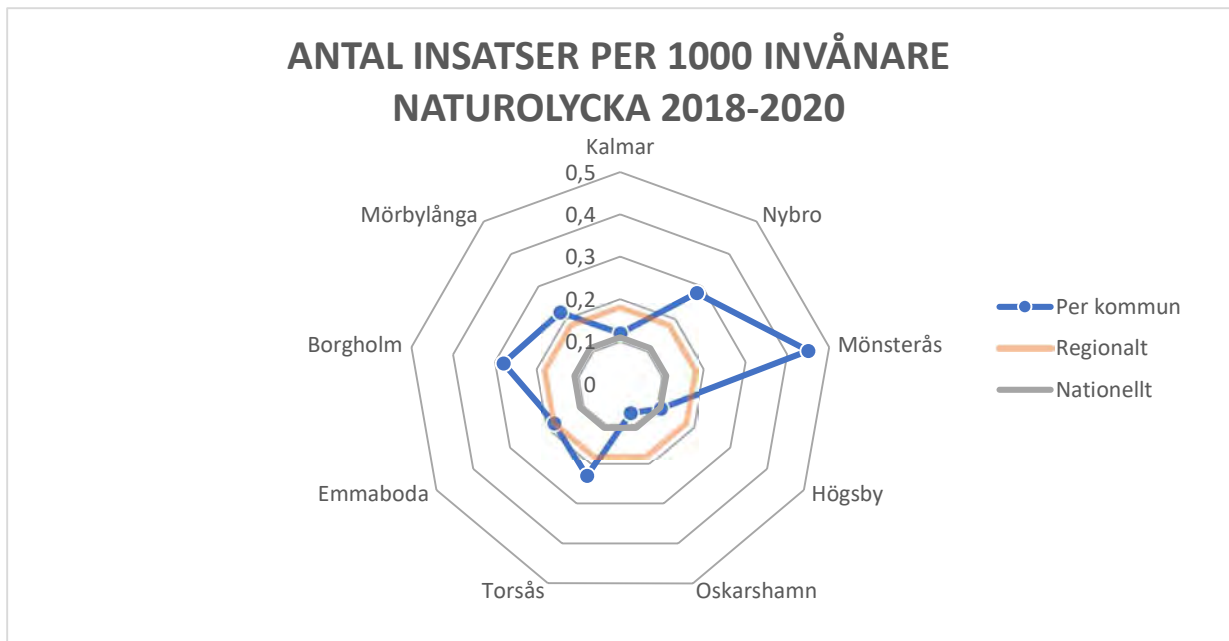
Figuren nedan visar ett genomsnitt för antal insatser per tusen invånare och år över perioden 1998–2020 för olyckstypen naturolycka. För att kunna visualisera om det har inträffat något märkbart skifte under perioden så jämförs genomsnittet även med ett medelvärde för perioden 2018–2020.

Figur 13: Genomsnittligt antal insatser för naturolycka per år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, regionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Kalmar: 6 insatser i snitt per år 1998–2020

- Ökning i antalet räddningsinsatser per tusen invånare under 2018–2020.
- Lägre än genomsnittet för referenskommunerna 1998-2020 och högre än genomsnittet gentemot referenskommunerna 2018-2020
- Betydligt lägre än det regionala genomsnittet, något lägre än det nationella. Något mindre skillnad gentemot regionen de senaste åren och ungefär samma som snittet för nationen under de senaste åren.

Figur 14: Antal insatser per 1000 invånare, naturolycka 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för nationen och regionen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Trender

Naturolyckor bedöms bli mer frekvent förekommande i framtiden i takt med mer frekvent förekommande extremväder. Stormar, höga flöden och intensiva regn förutspås bli mer extrema och detta innebär utmaningar för kommunens organisation för räddningstjänst.

4.2.8 Drunkning

Kalmar kommuns organisation för räddningstjänst har under åren 2018-2020 hanterat 23 st drunkningstillbud. Det ska förtydligas att endast händelser i Kalmar kommun omfattas av dessa siffror. Då Kalmar kommun har räddningsdykare i sin organisation för räddningstjänst blir organisationen ofta involverad vid insatser även i närliggande kommuner. Totalt antal larm under denna period är 37 st (grannkommunerna inkluderade).

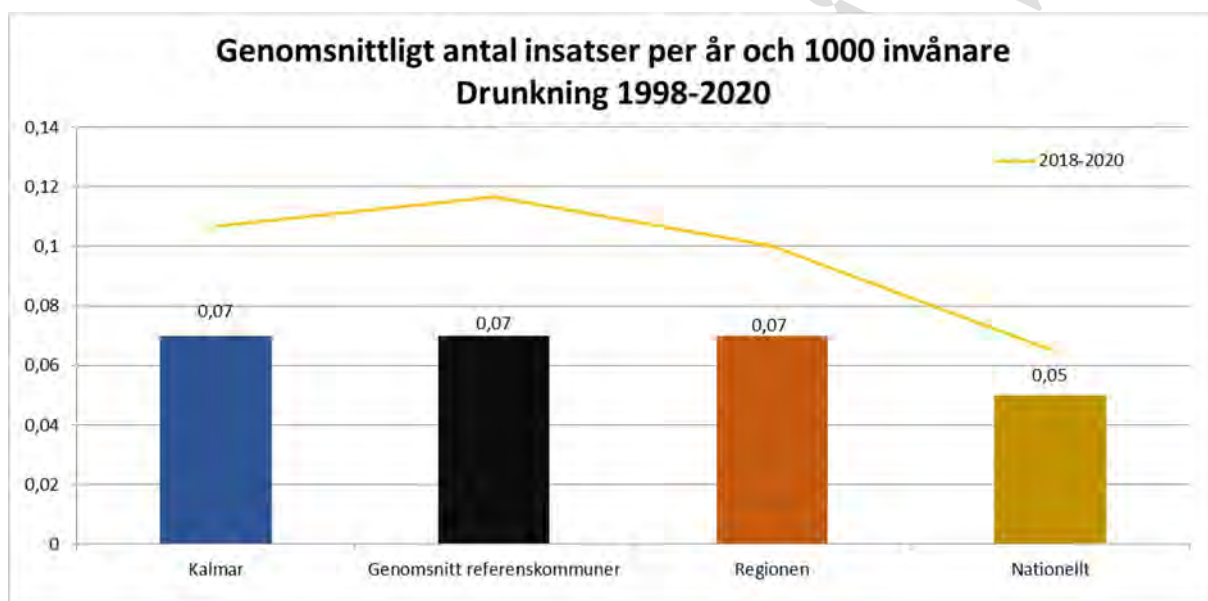
<u>Drunkning</u>	
Huvudorsak	<ul style="list-style-type: none">• Räddningstjänsten utför många insatser där den förmodade huvudorsaken är avsiktlig.• Omkring hälften av de som har drunknat har gjort det oavsiktligt och en tredjedel har utgjorts av självmord
Skadetyp	<ul style="list-style-type: none">• Människors liv eller hälsa. (omkomna eller skadade)• Förutom de omkomna har det skadats ett antal personer till följd av drunkning. Antal sjukhusvårdade till följd av drunkning har uppgått till ca 100-120 personer per år. Av dessa har ca 70 procent varit män.
Riskgrupp	<ul style="list-style-type: none">• De vanligaste riskgrupperna har varit medelålders och äldre män. Omkring 84 procent av de omkomna har varit män.• Bland de som begår självmord har en större andel varit kvinnor jämfört med män (55 procent mot 21 procent).
Risikfaktorer	<ul style="list-style-type: none">• Alkohol har varit förekommande i ca 45 procent av drunkningarna.• Ungefär hälften av de som omkommer har varit ensamma vid tillfället• Flest omkomna år 2018 inträffade i samband med fritidsbåtsaktiviteter (28 %), följt av ”övrigt” (26 %) och bad (25 %)
Skyddsåtgärder	<ul style="list-style-type: none">• Av de som har drunknat i samband med fritidsbåtar de senaste tio åren skulle hälften ha överlevt om de använt flytväst.
Tid (dygnet/veckan/året)	<ul style="list-style-type: none">• Över året har antal insatser varit fler under sommaren (maj-augusti) med en topp i juli. Allra lägst har antal händelser varit i oktober, men hela perioden september-april har antalet varit färre. När det gäller veckodagar har insatserna varit fler under helgen (fredag-söndag) och färre under inledningen av veckan (måndag-onsdag). Under dygnet har det skett fler insatser under dagtid och kvällar (kl. 11-22) medan färre insatser har skett under natten och morgonen (kl. 23-09).
Risker kopplat till geografisk plats (utemiljö), objekt, fordon eller verksamhet	<ul style="list-style-type: none">• Flest räddningsinsatser har skett till sjöar eller dammar (36 %) följt av älv, å, kanal eller bäck (29 %).• De vanligaste platserna för omkomna år 2018 var hav (41 %) och sjö (32 %)• I många fall har aktiviteten vid en räddningsinsats till drunkning varit okänd (32 %) eller ”annan” (23 %), men bad vid anordnade badplatser (11 %), bad på annan plats (8 %) samt åkte båt eller annan vattenfarkost är annars de vanligaste (18 %).

Riskutveckling

- Trenden över tid för att omkomma till följd av drunkning har varit minskande.
- De senaste åren har trenden ökat, vilket sannolikt beror på förändrade rapporteringsrutiner hos räddningstjänsterna.
- Vid en fjärdedel av händelserna åren 2018-2019 angavs att det inte var en räddningsinsats enligt LSO vid räddningstjänstens ankomst. Under åren 2018-2019 rapporterades att personskada skett i 45 % av händelserna.

Sällanhändelser

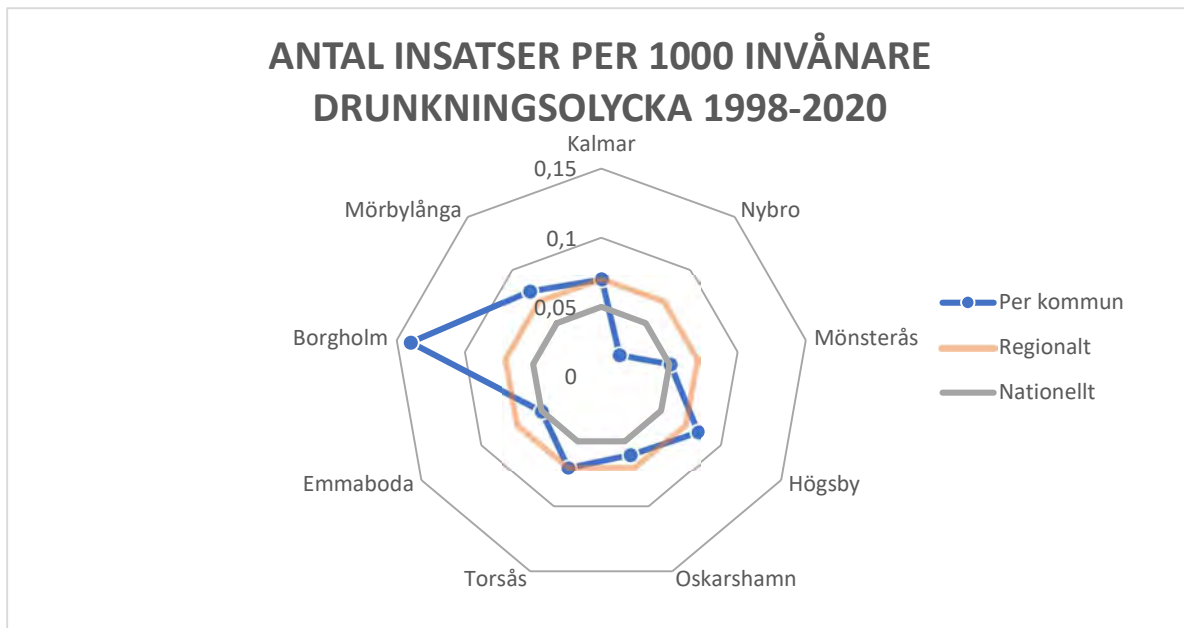
Figuren nedan visar ett genomsnitt för antal insatser per tusen invånare och år över perioden 1998–2020 för olyckstypen drunkning/ tillbud. För att kunna visualisera om det har inträffat något märkbart skifte under perioden så jämförs genomsnittet även med ett medelvärde för perioden 2018–2020.

Figur 15: Genomsnittligt antal insatser för drunkning eller drunkningstillbud per år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, regionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Kalmar: 5 insatser i snitt per år 1998–2020

- Markant ökning i antalet räddningsinsatser per tusen invånare under 2018–2020.
- Samma som genomsnittet för referenskommunerna 1998–2020 och något lägre gentemot referenskommunerna 2018–2020
- Samma som regionala genomsnittet, något högre än det nationella snittet. Ungefär samma skillnad de senaste åren

Figur 16: Antal insatser per 1000 invånare, drunkningsolycka 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för nationen och regionen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Trender

Under perioden 2018-2020 har ökningen av antalet drunkningstillbud varit tydlig i Kalmar kommun. Detta kan även utläsas gälla våra referenskommuner där ökningen varit än mer markant. Somrar med långvarigt varmt väder tros vara en starkt bidragande orsak till detta.

4.2.9 Nödställd person i andra fall

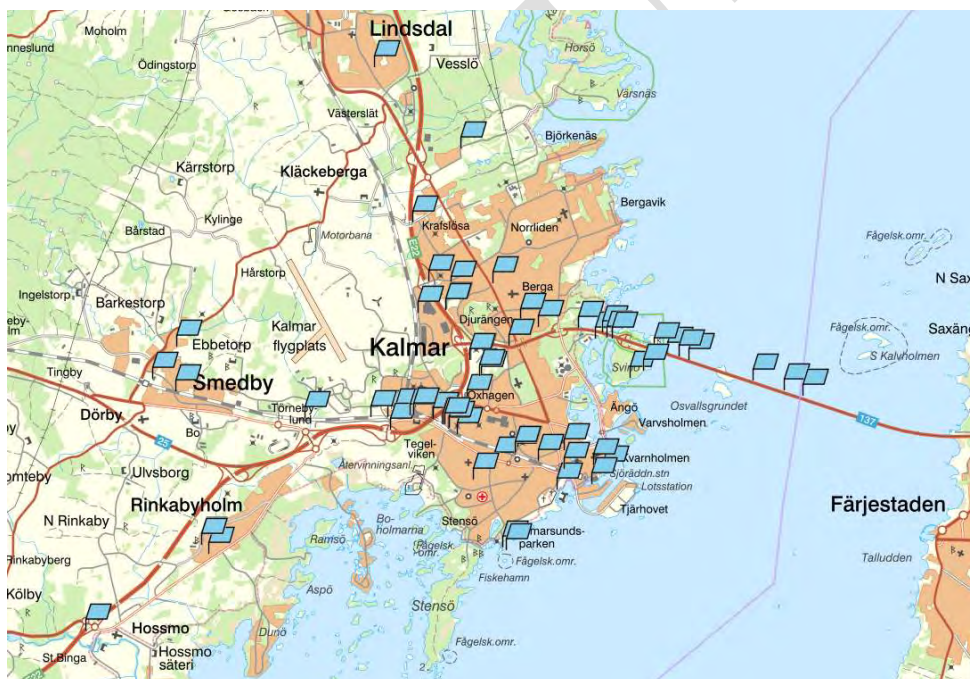
En olyckstyp som inte är föreskriven att betrakta i handlingsprogrammet men som ändå presenteras här är nödställd person i andra fall. Detta då Kalmar kommuns organisation för räddningstjänst hanterar flertalet sådana händelser årligen. Trenden är en betydande ökning vilket framgår av statistiken nedan. Kategorin delas upp i fastklämd person samt självmord eller självmordsförsök.

4.2.9.1 Fastklämd person

Under åren 2018-2020 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat 9 fall med fastklämda personer. Det är ärenden som ibland inte är att betrakta som räddningstjänst enligt LSO, men i vissa fall kan räddningstjänst råda. Ofta handlar detta som en snabb åtgärd för att få loss en person.

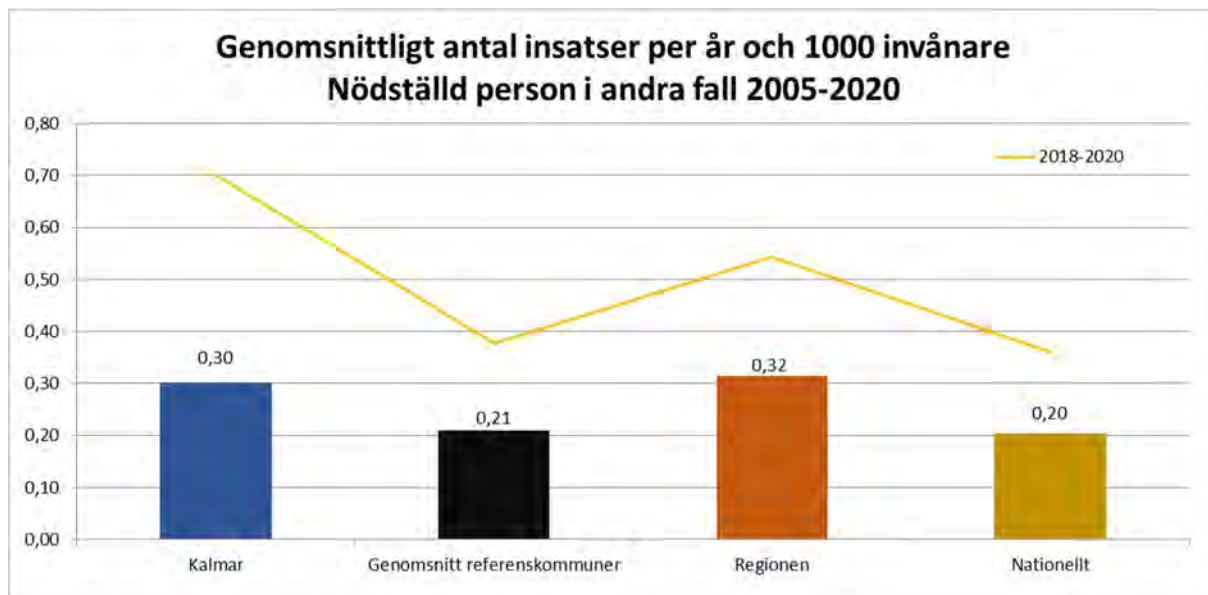
4.2.9.2 Självmord eller självmordsförsök

Under 2018-2020 har kommunens organisation för räddningstjänst hanterat 87 fall av självmord eller självmordsförsök. Dessa händelser inträffar mest frekvent i anslutning till järnväg samt broar (Ölandsbron, broar över e 22 etc.).

Figur 17; larm om misstänkt självmordsförsök i Kalmar kommun 2018-2020

Figuren nedan visar ett genomsnitt för antal insatser per tusen invånare och år över perioden 2005–2020 för olyckstypen nödställd person i andra fall. För att kunna visualisera om det har inträffat något märkbart skifte under perioden så jämförs genomsnittet även med ett medelvärde för perioden 2018–2020.

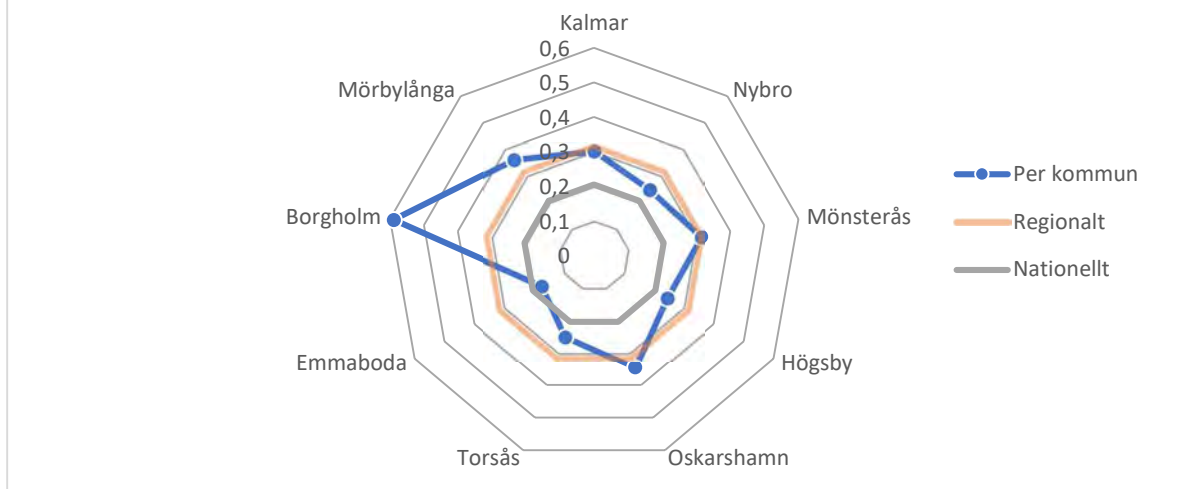

Figur 18: Genomsnittligt antal insatser för nödställd person i andra fall per år och tusen invånare 1998–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för referenskommuner, regionen och nationen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Kalmar: 20 insatser i snitt per år 1998–2020

- Betydande ökning i antalet räddningsinsatser per tusen invånare under 2018–2020.
- Högre än genomsnittet för referenskommunerna 2005–2020 och större skillnad 2018–2020
- Ungefär samma som det regionala genomsnittet, högre än det nationella snittet. Högre än det regionala snittet de senaste åren och betydligt högre än nationella snittet.

ANTAL INSATSER PER 1000 INVÅNARE NÖDSTÄLLD PERSON I ANDRA FALL 2005-2020

Figur 19: Antal insatser per 1000 invånare, nödställd person i andra fall 2005–2020. Jämfört med genomsnittligt antal för nationen och regionen. Statistik från IDA (MSB, 2021).

Trend

Att denna kategori har en ökande trend sett till de senaste 20 åren har flera förklaringar. Det är först de senaste åren som blåljusmyndigheterna samarbetar vid denna händelsekategori där polis, ambulans och räddningstjänst larmas för att på snabbaste sätt avstyra ett självmordsförsök. Detta lyckas också de allra flesta gånger.

Det framgår av statistiken att Kalmar län är en av de regioner i Sverige med störst andel suicidförsök per 1000 invånare (Folkhälsomyndigheten, 2021).

5 Värdering

Skyddet inom Kalmar kommun för de risker som orsakar flest olyckor har värderats och bedöms i stort uppfylla målet om ett tillfredställande och likvärdigt skydd. Invånare som drabbas av olycka får snabbt hjälp av räddningsresurser som kan bryta skadeförloppet vilket är en central del i hur lyckosam hanteringen av en olycka blir. Nedan följer kommentarer kopplade till de mest förekommande olycksriskerna.

5.1 Brand i byggnad

Skyddet inom Kalmar kommun gällande brand i byggnad bedöms uppfylla kraven i LSO. Förekomsten av brand i byggnad är lägre än riksgenomsnittet, lägre än bland valda referenskommuner och lägre än övriga kommuner i samverkansregionen när man analyserar antal händelser per 1000 invånare. Antalet bränder ökar dock i takt med att kommunen växer och blir fler invånare vilket måste beaktas i framtidsplanen för kommunens organisation för räddningstjänst. Gällande brand i byggnad måste hänsyn också tas till ny byggteknik och mer komplicerade byggnader ur ett räddningsperspektiv vilket ställer större krav på kompetens och utrustning i samband med en räddningsinsats. Detta gäller även installationer av solceller och liknande på byggnadstak.

Äldre personer och personer med missbruksproblematik är kraftigt överrepresenterade i dödsbrandstatistiken och i statistiken över allvarligt skadade vid brand. Detta är en aspekt som också måste belysas i riskvärderingen då andelen personer över 80 år i Kalmar kommun förväntas öka.

5.2 Brand utomhus

När det gäller brand utomhus har den olyckskategori ökat de senaste åren. Andelen händelser per 1000 invånare är dock klart under rikssnittet och under snittet för samverkansregionen. Kalmar kommun har förhållandevis liten andel skog jämfört med många andra kommuner vilket kan vara en förklaring till detta.

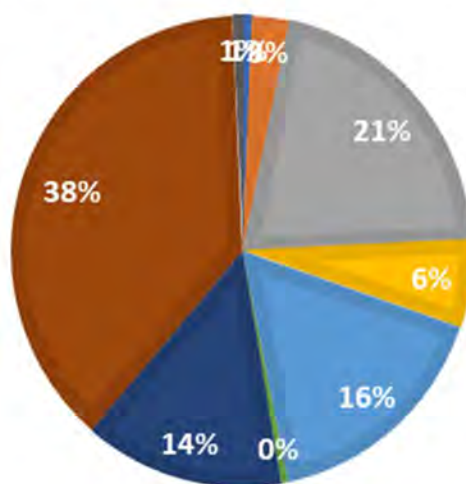
När det gäller brand i fordon så har införandet av alternativa bränslen förändrat riskbilden i samband med insats. Vid bränder i elbilar, gasbilar, och hybridbilar ställs krav på utrustning och kompetens för att minska skadeverkningarna och genomföra en säker insats ur arbetsmiljöperspektiv för insatspersonalen.

Det är väldigt tydligt att de allra flesta bränder i skog och mark inträffar under perioden april-augusti. Det framgår också av forskning att sydöstra Sverige riskerar att vara särskilt utsatta för torrperioder framöver vilket påverkar risken för bränder i skog och mark.

Figuren nedan visar tydligt hur bränder i skog och mark varierar mellan kommunerna i samverkansregionen.

ANDEL AV AVBRÄND YTA, SKOG 1998-2019

■ Borgholm ■ Emmaboda ■ Högsby ■ Kalmar ■ Mönsterås
■ Mörbylånga ■ Nybro ■ Oskarshamn ■ Torsås

Figur 20, Andel avbränd yta, skog under åren 1998-2019

5.3 Trafikolycka

Gällande trafikolyckor så finns flera stora kommunikationsstråk där det är vanligt förekommande med trafikolyckor. Europaväg 22 och Rv 25 är de vägar där det är mest frekvent förekommande trafikolyckor. Dessa vägar är utrustade med mitträcke varpå frontalkollisioner och allvarliga trafikolyckor är sällan förekommande. Brandstationernas placering geografiskt i Kalmar kommun innebär att olycksdrabbade snabbt kan få hjälp av räddningsenheter.

Hanteringen av alternativa bränslen är en faktor som påverkar räddningspersonalens insats vid trafikolyckor.

5.4 Olyckor med farliga ämnen

Olyckor som involverar farliga ämnen är allt som oftast i form av mindre omfattning i form av bränsleläckage, oljeläckage och liknande. I samband med större utsläpp, utsläpp i kombination med brand blir risken för svåra konsekvenser större på såväl människa, egendom och miljö.

Flera av de farliga verksamheterna (klassade enligt 2 kap 4 § LSO) är belägna på Tjärhovet. Dessa verksamheter hanterar stor mängd farliga ämnen. Ett större utsläpp eller en brand inom området kan få stora konsekvenser då avståndet till publika områden som universitet, gästhamn, köpcenter och hotell endast är ett antal hundra meter.

5.5 Naturolycka

De naturolyckor som drabbar Kalmar kommun innebär mest frekvent stormskador och olika former av översvämningar. Extremväder förutses öka i framtiden vilket innebär att risken för naturolyckor förväntas öka.

5.6 Drunkning

Kalmar är en kustkommun med många populära badplatser. Det förekommer också ett rikt båtliv i det kustnära området. När människor vistas på havet ökar risken för drunkningsolyckor, vilket statistiken också tydligt visar. Det är också tydligt att risken för drunkningsolyckor ökar under perioder med varmt och vackert väder då det vistas mer människor på havet och längs kusten. Viktigt att beakta att de allra flesta drunkningsolyckor inträffar på statligt vatten och är därmed inte ett ansvar för kommunal räddningstjänst. Kalmar kommuns räddningsdykare involveras dock även vid dessa insatser.

5.7 Nödställd person i andra fall

Kalmar kommuns organisation för räddningstjänst hanterar många händelser under kategorin ”nödställd person i andra fall”. Det är en kraftigt ökande trend de senaste åren, främst till följd av självmordsförsök och självmord.

5.8 Slutsats

En slutsats som dras i samband med utredning om risker i Kalmar kommun är att kommunens organisation för räddningstjänst har ett tillfredställande och likvärdigt skydd. Detta gäller både inom kommunen och i jämförelse med andra kommuner. Det bedrivs ett väl fungerande förebyggande arbete och de räddningsinsatser som genomförs är i huvudsak inom godtagbar tid och genomförs på ett effektivt sätt.

Olika faktorer i vår omvärld påverkar dock riskbilden vilket innebär större krav på den förebyggande verksamheten men också större utmaningar för att säkerställa den operativa förmågan. Ett utökat invånarantal, nya bebyggelseområden är exempel på detta. Framförallt förändras riskbilden i samband med byggnation i närheten av farliga verksamheter och industrier. Detta ställer krav på såväl förebyggande verksamhet som operativa enheter. Exploateringen i närheten av Tjärhovet kräver anpassning av räddningstjänstens verksamhet i större utsträckning än vad som råder idag för att vi även i framtiden ska bedömas ha en effektiv och ändamålsenligt anpassad räddningstjänst. Se vidare punkt 1 nedan.

Nya risker i form av ett nytt byggnadssätt och alternativa drivmedel påverkar också riskbilden. Utvecklingen inom såväl fordonsindustrin som byggnadsindustrin går väldigt fort och nya energismarta lösningar innebär nya risker för kommunens organisation för räddningstjänst att hantera. Se vidare punkt 2 nedan.

Klimatförändringarna och ökad risk för extremväder påverkar riskbilden i kommunen oavsett om det gäller torka och brandrisk, skyfall, höga flöden, stormar eller annan väderhändelse. Detta påverkar kraven som ställs på kommunens organisation för räddningstjänst vilket särskilt bör belysas enligt punkt 3 nedan.

I figur 22 nedan ses att trenderna inom de allra flesta olyckstyperna per 1000 invånare är ökande. Detta i kombination med ett stadigt ökat invånarantal i kommunen innebär stor sannolikhet för framtida ökat antal händelser att hantera för kommunens organisation för räddningstjänst. Konsekvenserna för detta och en plan för hantering av flera samtidigt pågående insatser bör tas fram enligt punkt 4 nedan. I denna utredning ska särskilt beaktas krav på utrymning via räddningstjänstens maskinstegar och hur detta påverkas i samband med flera samtidigt pågående räddningsinsatser.

För att säkerställa en god kvalitet på kommunens organisation för räddningstjänst och för att anpassa sig efter framtidens riskbild bör följande utredas vidare:

1. Det bör tas fram en detaljerad insatsplan för Tjärhovet som helhet med fokus på att skydda människors liv och hälsa. Det finns idag insatsplaner för respektive objekt, men med tanke på den förändrade riskbilden bör kommunens organisation för räddningstjänst ta fram vissa parametrar för hela området för att på bästa sätt säkerställa en effektiv insats i händelse av brand eller annan olycka. I samband med detta ska hela ledningsorganisationen genomgå övningar för att praktisera framtagna planer. Viktigt att samverkande myndigheter som polismyndigheten och region Kalmar involveras i detta arbete.

Förebyggande enheten ska fortsatt bevaka riskutvecklingen i samband med ny bebyggelse inom riskområden från farliga verksamheter.

2. Kompetens och utrustning inom områden som alternativa drivmedel, solceller, ny byggnadsteknik ska inventeras. Därtill ska särskild fokus på omvärldsbevakning av nya risker

inom energisektorn, fordonsindustrin och byggnadsindustrin gemensamt säkerställas inom samverkansområdet.

3. Klimatförändringarnas framtida påverkan för kommunens organisation för räddningstjänst ska utredas. Det framgår av Kalmar kommuns klimatanpassningsplan att risk för skogsbränder, skyfall etc. kommer att öka i framtiden. Detta är mycket resurskrävande insatser att hantera, vilket kommer att påverka kommunens organisation för räddningstjänst.
4. Kommunens organisation för räddningstjänst ska kunna hantera flera samtidigt pågående insatser. En framtidsstudie bör genomföras gällande hur detta ska säkerställas i takt med ett ökat antal uppdrag. Särskild fokus ska läggas på tillgång till höjdfordon (material och kompetens) i samband med flera pågående insatser då detta utgör alternativ utrymningsväg för flera höga byggnader i kommunen.

Generellt sett är trenderna är ökande inom olika olyckskategorier per 1000 invånare vilket framgår av figuren nedan.

Händelse	Trend	Kalmar kommuns frekvens per 1000 inv jämfört med riket
Brand i byggnad	oförändrad	Lägre
Brand utomhus	ökande	lägre
Trafikolycka	ökande	Lägre
Olycka med farliga ämnen	ökande	Högre
Naturolycka	ökande	Högre
Drunkning	ökande	Högre
Nödständig person	ökande	Högre

Figur 21, trender för olika olyckstyper

6 Mål

Enligt MSBFS 2021:1 ska kommunen fastställa lokala verksamhetsmål för den förebyggande verksamheten samt för räddningstjänst utifrån värderingen av den lokala riskbilden. Målen ska syfta till de nationella målen i LSO.

6.1 Nationella mål enligt LSO

1 kap 1 §:

Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

1 kap 3 §:

Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

1 kap 3 a §:

Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid människors död och andra allvarliga skador.

6.2 Övergripande verksamhetsmål Kalmar kommun

Under perioden 2022-2026 kommer följande mål och aktiviteter vägleda och styra arbetet inom området skydd mot olyckor. Detta för att nå de nationella målen utifrån den lokala riskbilden för Kalmar kommun.

6.2.1 Verksamhetsmål förebyggande verksamhet.

Mål 1: Olyckor per 1000 invånare i Kalmar kommun som föranleder räddningsinsats ska minska.

Då invånarantalet stadigt ökar innebär detta en ständigt ökad sannolikhet för att olyckor ska inträffa. Därav sätts detta mål per 1000 invånare.

Mål 2: Konsekvenserna av en inträffad olycka ska minska

Inriktning till verksamhetsmål för förebyggande verksamhet:

- Kommunen ska stärka den enskildes förmåga att förebygga olyckor. Särskilt fokus ska göras inom områden där vi ligger över snittet i riket (drunkning, olyckor med farliga ämnen, naturolyckor och nödställd person). Då riskerna för allvarliga bränder är störst bland den äldre befolkningen ska detta särskilt beaktas i arbetet.
- Kommunens invånare ska känna sig trygga med sitt skydd mot olyckor, vilket även harmoniserar med Kalmar kommuns mål om att vara en av Sveriges tryggaste residenskommuner.
- Kommunens invånare ska ha utrustning och kompetens att genomföra en första skadebegränsande åtgärd vid en brand i syfte att minska dess konsekvenser. Detta gäller särskilt inom områden där risk för dödsolyckor och allvarliga skador är som störst.

Aktiviteter kopplade till mål

1	Genomföra hembesök för att informera om risker i hemmet. Arbetet ska prioriteras där riskerna bedöms vara som störst. I samband med detta också informera om hur man bör agera i händelse av brand eller olycka.
2	Vara en aktiv part i kommunens arbete med brandskydd hos särskilt riskutsatta (individ Anpassat brandskydd).
3	Utreda varför Kalmar kommun har fler olyckshändelser kopplat till drunkning, olyckor med farliga ämnen, naturolyckor och nödställd person.
4	Informera kommuninvånarna om kommunens arbete inom området skydd mot olyckor.
5	Utbildningsinsatser ska genomföras: <ul style="list-style-type: none">- Skolklasser (2, 5, 8)- Brandskyddsutbildning för kommunanställda enligt särskild fastställd rutin.- HLR för kommunanställda

6.2.2 Verksamhetsmål räddningstjänst

Mål 2: Konsekvenserna av en inträffad olycka ska minska.

Inriktning till verksamhetsmål för räddningstjänst.

- Kommunens organisation inom räddningstjänst ska hantera inträffade olyckor inom rätt tid, med rätt kompetens och med rätt utrustning.

- Kommunens organisation för räddningstjänst ska vara en aktiv part och samhällsaktör och delaktig i kommunens arbete mot att minska konsekvenserna inom alla typer av olyckshändelser, även i de fall det inte är att betrakta som räddningstjänst.

Aktiviteter kopplade till mål 2 och dess inriktningar:

1	Omvärldsbevakning, utbildning och övning ska genomföras för att säkerställa kunskap och insatsmetodik inom nya riskområden. Exempel kan vara inom områden gällande litium-jonbatterier, elfordon, gasfordon, batterilager, solceller med mera.
2	Rollbeskrivning med tydliga mandat, kompetenskrav, övnings/ utbildningsfrekvens ska tas fram för samverkansregionen gällande ledningsfunktionerna enligt ELS (enhetligt ledningssystem).
3	Särskild insatsplanering för området Tjärhovet ska tas fram.
4	Utreda hantering av flera samtidigt pågående räddningsinsatser i kommunen med särskild fokus på livräddande utrustning som maskinstege och rökdykning.
5	[REDACTED]
6	Slutföra utbildningen och införa larmkategorin för PDV (Pågående dödligt våld)
7	Fortsätta utveckla AAR (<i>after action review</i>)-arbetet, för att säkerställa att eventuella brister inom material, kompetens etc lyfts fram.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

Enligt 3 kap 3 § LSO och enligt 12 § MSBFS 2021:1 ska kommunen i handlingsprogrammet beskriva den förebyggande verksamheten i kommunen.

Förebyggande verksamheten ska bedrivas med fokus på samverkan, rådgivning och myndighetsutövning. Den förebyggande verksamheten ska främja den enskildes förmåga att förhindra och hantera olyckor med utgångspunkt i de nationella målen.

För att fullgöra uppgifterna inom förebyggande verksamheten enligt LSO bedöms kommunen behöva följande resurser:

Uppgift	Antal årsarbetskrafter
Tillsyn	2,5
Information och rådgivning	1
Remisshantering och yttrande	1
Olycksundersökning	0,2

Observera att ovanstående endast avser LSO. Utöver ovanstående behövs även arbetskraft för att hantera tillsyn och tillståndshantering enligt LBE (Lagen om brandfarliga och explosiva varor).

Personalen som arbetar med förebyggande arbete enligt LSO skall ha följande kompetens.

Arbetsuppgift	Kompetens
Tillsyn	Tillsyn A eller brandingenjörsutbildning med RUB
Avancerad Tillsyn	Tillsyn A, Tillsyn B eller brandingenjörsutbildning med RUB
Olycksutredning	Grundkurs i olycksutredning

7.1 Tillsyn

Brandkåren i Kalmar kommun ansvarar för kommunens tillsyn av den enskildes skyldigheter enligt 5 kap. 1 § LSO. Brandkåren ansvarar även för tillsynen enligt Lagen om brandfarliga och explosiva varor. Behöriga att utföra tillsyn inom ovanstående lagrum framgår av en särskild delegationsordning. I denna delegationsordning framgår även vilka funktioner som är behöriga att fatta vissa myndighetsbeslut i samband med tillsyn.

Tillsynen är ett viktigt verktyg för att åstadkomma ett skäligt brandskydd och för att säkerställa att de verksamheter som klassas som farlig verksamhet har en tillräcklig förmåga att göra effektiva inledande åtgärder när det inträffar en olycka eller ett tillbud vid anläggningen. Tillsynen av den enskildes brandskydd syftar till att kontrollera att byggnader och anläggningar lever upp till kraven i regelverken, både avseende byggnadstekniskt brandskydd och organisatoriskt brandskydd.

Tillsynen ska prioriteras där behovet är som störst. Med detta menas att tillsynen i första hand ska utföras på sådana byggnader och anläggningar där en eventuell brand kan få stora konsekvenser avseende människors liv, hälsa, egendom och miljö. Tillsyn planeras och genomförs enligt MSB:s föreskrifter.

Tillsyn av anläggningar som beslutats omfattas av skyldigheterna i LSO 2 kap. 4 § ska genomföras minst vart fjärde år. Hur ofta tillsyn av den enskildes skyldigheter ska genomföras ska bero på typen av objekt och erfarenhet från tidigare tillsyn. Erfarenheter från räddningsinsatser är också ett viktigt urvalskriterium för tillsyn och det ska läggas ett särskilt fokus på att få denna erfarenhetsåterföring mellan den operativa verksamheten och den förebyggande för att öka skyddet i vår kommun. Planeringen gällande tillsyn återfinns i årlig tillsynsplan.

Tillsynen genomförs, kommuniceras och beslutas enligt förvaltningslagen. Tillsynen följer de av MSB framtagna vägledningarna och handböcker. Kommunen tar enligt 5 kap 4 § ut en avgift för tillsyn enligt fastställd taxa.

7.2 Stöd till den enskilde

Grundläggande i lagstiftningen är att det är en enskilde som själv har det primära ansvaret för att skydda sitt liv, hälsa och sin egendom samt att inte orsaka olyckor. Således är det i första hand den enskilde som själv ska vidta och bekosta åtgärder. Kommunens skyldighet är att stödja och underlätta för den enskilde att själv hantera sina risker. Detta görs genom information och utbildning i såväl förebyggande som skadeavhjälpanse insatser. Brandkåren i Kalmar informerar och ger råd på följande sätt:

- Via sociala medier och hemsida
- Särskild annonsering
- Hembesök
- Utbildningar
 - Systematiskt brandskyddsarbete
 - Heta arbeten
 - HLR
 - Skolor åk 2, 5, 8
- Deltagande i mässor (boendemässa, seniormässa med mera)
- I samband med insats
- Särskilda utskick med riktad information

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Kommunen ansvarar för rengöring (sotning) av fasta förbränningsanordningar och att dessa kontrolleras ur brandskyddssynpunkt (brandskyddskontroll) enligt 3 kap. 4 § LSO. Sotning och brandskyddskontroll genomförs i syfte att förebygga och förhindra bränder i anslutning till förbränningsanordningar och imkanaler. Avtal finns med Kalmar Sotning och Ventilation AB att ansvara för sotning och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § LSO. En ny upphandling ska inledas i slutet av 2021 då nuvarande avtal löper ut kvartal 2 år 2022.

Frister för brandskyddskontroll och rengöring och vilken utbildnings som krävs för att ha behörighet att utföra dessa har beslutats och meddelats genom MSBFS 2014:6. Kommunen har beslutat att följa det som anges i MSBFS 2014:6. Kalmar brandkår skall årligen följa upp så att sotning och brandskyddskontroll sker enligt de beslutade fristerna och enligt gällande avtal.

Enligt 3 kap. 4 § LSO får kommunen, efter särskild ansökan, medge att en fastighetsägare utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten. I bedömningen skall säkerställas att sotningen kan ske på ett ur brandsynpunkt betryggande sätt. Det är brandkåren som prövar ansökan och utfärdar tillstånd och kriterierna uppfylls. Detta gäller endast sotningen (rengöringen). Brandskyddskontroll är myndighetsutövning som genomförs av Kalmar sotning och Ventilation AB. Om det vid brandskyddskontroll eller på annat sätt uppdagas att sotning inte skett på ett sådant sätt att anläggningen är säker ur barnsynpunkt kan medgivande om egensotning återkallas.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

En viktig del i det förebyggande arbetet sker i samhällsplaneringen. Brandkåren ska vara en aktiv part som remissinstans och sakkunnigt gällande brandskydd och riskhantering i kommunens plan- och byggprocess. Detta innebär bland mycket annat att granska översiktsplaner, detaljplaner och bygglovsärenden. I och med detta arbetar man förebyggande med att minska sannolikhet för olyckor och även minskad konsekvens av en eventuell olycka.

Brandkåren är också remissinstans åt andra kommunala förvaltningar och andra myndigheter. I frågor om serveringstillstånd enligt alkohollagen (2010:1622) bistår brandkåren socialförvaltningen i frågor om lokalerna är anpassade för det personantal samt verksamhet som anges i ansökan.

Brandkåren är även remissinstans till Polismyndigheten i frågor kring säkerhet vid allmän sammankomst, offentlig tillställning, användande av offentlig plats, idrottsevenemang eller fyrverkeri.

Brandkåren är remissinstans till länsstyrelsen i frågor om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. Miljöbalken.

Av nationell statistik framgår att det finns särskilt riskutsatta grupper i befolkningen som är kraftigt överrepresenterade vid dödsbränder. För att dessa grupper ska ha ett tillräckligt skydd mot bränder krävs särskilt anpassade åtgärder. De särskilt riskutsatta grupperna är i hög utsträckning brukare av insatser från social- och omsorgsförvaltningen i kommunen. Det ska arbetas med samverkan mellan socialförvaltning, omsorgsförvaltning och brandkår gällande brandskydd hos särskilt utsatta personer.

REMISSUTGÅVA

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

Enligt 3 kap. 3 och 8 §§ ska kommunen i handlingsprogrammet beskriva räddningstjänstens förmåga och verksamhet i kommunen. Enligt 12 och 13 §§ MSBFS 2021:1 ska beskrivningen delas in i en övergripande nivå och en mer detaljerad nivå per olyckstyp.

8.1 Övergripande beskrivning

Räddningstjänsten i kommunen ska planeras och organiseras så att det finns förmåga att hantera de olyckor som inträffar inom kommunens geografiska område. Detta säkerställs med egna resurser, genom samverkan med andra räddningstjänster och i vissa fall genom nyttjande av nationella förstärkningsresurser.

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Under dygnets alla timmar, året om, upprätthålls beredskap för att kunna hantera de olyckor som kan inträffa i kommunen. För räddningsresurser i Kalmar med heltidsanställd personal, ska första fordon vara på väg mot olycksplats inom 90 sekunder från larm till resurs, anspänningstid. I Kalmar finns dygnet runt minst en insatsledare (IL), en styrkeledare (SL) och fem brandmän. På RIB (räddningspersonal i beredskap)-stationerna i Rockneby, Voxtorp och Påryd/ Tvärskog är anspänningstiden fem minuter. Se figur 1 för geografisk placering och tabell 1 för bemanning, anspänningstider och eventuella specialkompetenser samt specialresurser. Enheterna i Påryd och Tvärskog är fördelade så att det finns ett fordon med personal i Påryd, och ett fordon med personal i Tvärskog som sedan framme på olycksplats bildar gemensam styrka. Knutet till kommunens resurser för räddningstjänst finns också ett mindre skogsbrandvärn som kan kallas in i samband med skogsbränder. Personalen i brandvärnet har ingen beredskap.

Figur 22, Brandstationer i Kalmar kommun

Geografisk utgångspunkt	Personella resurser	Anspänningstid	Specialresurser
<i>Kalmar</i>	1 + 1 + 5	90 sek	Insatsledare Räddningsdykare vatten Båt Kemdykning Höjdfordon Bandvagn Terrängfordon Skogsbrandsmtrl Kemsläp
<i>Rockneby</i>	1+3	5 min	Båt
<i>Voxtorp</i>	1+3	5 min	
<i>Påryd/ Tvärskog</i>	1+2*	5 min	Sexhjulig MC (skogsbrand)
<i>Skogsbrandvårn Kalmar</i>	0+18		

*Bemanningen i Påryd/ Tvärskog har minskat under åren pga minskat rekryteringsunderlag. I Påryd/ Tvärskog saknas styrkeledare med räddningsledarkompetens, arbetsledare/gruppledare leder arbetet.

8.1.2 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner

I kommunerna i Emmaboda, Torsås, Nybro, Mörbylånga och Mönsterås (alla angränsande kommuner till Kalmar kommun) finns konceptet DRH (Dynamisk resurshantering) vilket innebär att det alltid är de geografiskt närmsta tillgängliga resurser som larmas, oavsett vilken kommun olyckan har inträffat i.

Överenskommelse finns med Emmaboda, Torsås, Nybro, Mörbylånga, Borgholm, Oskarshamn, Högsby och Mönsterås gällande ledningsresurser. Gemensamt för dessa 9 kommuner finns funktionerna insatsledare, regional insatsledare, vakthavande befäl och vakthavande räddningschef.

Överenskommelse finns med räddningstjänsten i Nybro kommun gällande drönare som kan nyttjas vid exempelvis skogsbrand. Överenskommelse finns också med Nybro kommun gällande kemdykare i samband med större utsläpp av farliga ämnen. Vid dessa händelser i Kalmar kommun ansvarar Kalmars enheter för snabb livräddning medan Nybro ansluter med resurser för att täta läckage och göra insatsen statisk. På motsvarande sätt stöttar Kalmar kommun Nybro vid denna händelsetyp.

Överenskommelse finns med Ölands räddningstjänst gällande räddning på hög höjd (vindkraftverk). Gällande utrustning och kompetens för tung räddning finns en överenskommelse med Oskarshamns kommun.

Det finns ett avtal inom Kalmar län som benämns ”gränslös samverkan” som syftar till att en olycksdrabbad ska få rätt hjälp så snabbt som möjligt oavsett vart i länet olyckan inträffar.

Inom Räddningsregion Sydöstra Sverige (RSöS) finns en etablerad samverkan om övergripande ledning vilket beskrivs vidare under kap 8.3. Utöver detta finns även en samverkan gällande resursförstärkning vid personalkrävande insatser. Resurser som avses är brandmän, fordon och materiel, ledningspersonal m.m. RSöS har i sin tur samverkan med andra räddningsregioner på motsvarande sätt.

8.1.3 Alarmering av räddningsorganet

Kommunen hanterar alarmering av räddningsresurser i egen regi genom den kommunala ”Trygghets- och larmcentralen” (TLC). TLC och brandkåren har även avtal med SOS Alarm AB. När samtal inkommer till 112 genomför SOS intervju och larmar de första enheterna med hjälp av dynamisk resurshantering (DRH) beslutade av räddningschefen. Utalarmering sker genom två av varandra oberoende larmvägar. [REDACTED]

[REDACTED]

Efter att de första enheterna larmats och SOS avlagt totalinformation till uttryckande styrkor så övertar TLC ärendet och handlägger eventuella förstärkningslarm kopplade till aktuellt ärende.

Vid avbrott i telenäten eller då det inte går att ringa 112 [REDACTED]

[REDACTED]

Information om eventuellt övriga platser ska meddelas som ”Viktigt meddelande till allmänheten”. Systemet Rakel används i huvudsak för kommunikation.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

Brandvattenförsörjningen i Kalmar kommun är planerad utifrån riktlinjerna i VAV. Alla tätorter är försedda med brandpostnät med kommunalt vatten. På landsbygden där det kan vara glesare mellan brandposter säkras vattenförsörjningen med tankbilar. Som komplement till detta kan även vatten tas från åar, hav, sjöar och vattendrag med hjälp av motorsprutor.

8.1.5 Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhantering (responstid)

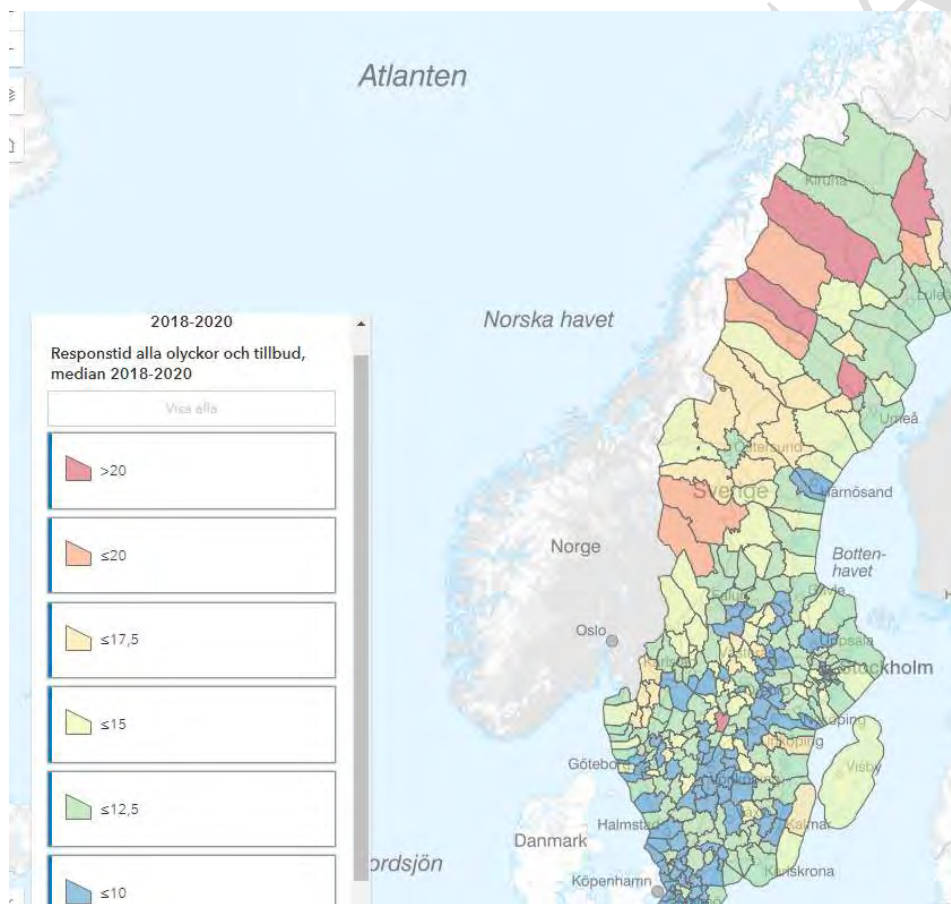
Inom Kalmar kommun är körtiden inom tätorter mindre än 10 minuter. Detta innebär att 85 % av kommunens befolkning får hjälp inom 10 minuter från att larm inkommer till räddningstjänsten. Inom 20 minuter från att räddningsresurser larmats så har alla invånare i kommunen fått hjälp av enheter från den kommunala räddningstjänsten. I samband med flera samtidigt pågående insatser så kan tiderna förändras.

För detaljerad beskrivning över insatstider se bilaga D

Under 2020 var medianvärdet från samtal till 112 tills räddningsresurser har larmats 2 minuter. Mediantiden från samtal till 112 tills första räddningsresurs var framme på olycksplats var 9,7 minuter. Detta ger en mediantid från att räddningstjänst mottagit larm tills första enheterna är framme på plats på 7,7 minuter. (Öppna jämförelser Trygghet och säkerhet 2020). Av figurena nedan kan utläsas att kommunens organisation för räddningstjänst har en bra responstid i jämförelse med andra kommuner, såväl i samverkansregionen som nationellt.

Figur 23, antal minuter från larmsamtal till att första enhet är på plats. Anges i snitt och minuter

Figur 24, responstid för räddningstjänster i Sverige

8.1.6 Samverkan med andra aktörer

Kommunen har i olika omfattning en etablerad samverkan med flera aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Nämnas bör Länsstyrelsen i Kalmar län, Trafikverket, Kustbevakningen, Sjöräddningssällskapet Kalmar, Polisen, Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Med sjöräddningssällskapet i Kalmar finns en utökad samverkan. Räddningstjänstens båt är placerad vid sjöräddningens räddningsstation och det förekommer ofta att räddningstjänstens dykare åker med sjöräddningen ut vid räddningsuppdrag, i stället för att nytta räddningstjänstens båt. Det finns ett särskilt avtal med Kustbevakningen vad avser gemensamma dykövningar för räddningsdykare. Det finns avtal med Länsstyrelsen vad avser presumtiv räddningsledare vid kärnteknisk olycka.

8.1.7 Varning och information till allmänheten

Emellanåt uppstår behov av att varna och informera allmänheten. Detta kan vara i samband med räddningsinsatser eller vid annan påverkan på samhället. Vid behov av att få ut snabb information och varna allmänheten om fara kan kommunen i samband med en räddningsinsats gå ut med ett viktigt meddelande till allmänheten, VMA. Det är MSB som äger systemet för utomhusvarningen. På uppdrag från MSB hanterar kommunen drift och underhåll, samt ansvarar även för utplaceringen av de ljudsändare som finns i kommunen. VMA används för att varna människor om att något allvarligt har hänt som omedelbart hotar liv, hälsa, egendom eller miljö.

VMA kan sändas från ledningscentralen i Kalmar och man kan då välja att aktivera tyfoner som ljuder på strategiska platser och informerar om att något allvarligt har hänt. När sådant meddelande går ut uppmanas invånarna att lyssna på Sveriges Radio P 4 för mer information om händelsen. Som komplement skickas även VMA på SMS till mobiltelefoner som befinner sig i det område som berörs av det viktiga meddelandet. Det vanligaste vid utfärdande av VMA är att inte aktivera tyfonerna, utan istället varna genom SMS- utskick, media etc.

Vid behov av att nå ut med information vid situationer som inte är akut livshotande används myndighetsmeddelande. Exempel på tillfällen när detta kan bli aktuellt är i samband med vattenläckor, kokningsrekommendation om dricksvatten, eldningsförbud/ svår torka etc. Vid myndighetsmeddelande kan SMS-utskick också göras, men bara till de som har folkbokföringsadress i det drabbade området. I dessa fall får man ej aktivt skicka meddelande till dem som befinner sig i området, vilket skiljer sig från VMA då detta är möjligt pga potentiellt livsfarlig situation.

8.2 Förmåga per olyckstyp

Vid varje räddningsinsats är målet att uppnå positiva effekter som bryter skadeförloppet i syfte att rädda människoliv, egendom och miljö. Nedan följer en beskrivning av vilka effekter som önskas uppnås vid de allra vanligast förekommande olyckstyperna för Kalmar kommuns organisation för räddningstjänst. För varje effekt listas också ett antal nyckeluppgifter och nyckelresurser som bedöms relevanta för att lyckas uppnå effekterna.

8.2.1 Brand i byggnad

Tabell 4: Effekter, nyckeluppgifter och nyckelresurser som är centrala för räddningsinsats till brand i byggnad. Används för att kunna beskriva förmågorna per brandstation inom det geografiska området.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
1. Hotade liv räddas (utrymd byggnad) 2. Brandspridning till närliggande byggnader förhindras 3. Minimera mängd släckvatten och miljöfarliga ämnen till följd av brandsläckning 4. Minimera sekundärskador 5. Branden är släckt i startbyggnaden	1. Omedelbara åtgärder 2. Brandgasventilation PPV 3. Vattenbegjutning av andra byggnader 4. Utvändigt släckning 5. Taktiskt användande av släckmedel och släckmetod med avseende på miljö 6. Restvärdesarbete för torr och rökfri miljö 7. Utrymning med hjälp av räddningstjänstens bärbara stegutrustning 8. Invändig livräddande insats 9. Invändig livräddning/brandsläckning med rökdykare 10. Håltagning tak 11. Utrymning med hjälp av räddningstjänstens höjdfordon	Räddningsresurserna i Kalmar kommun ska samtliga kunna utföra omedelbara åtgärder (pulverlans, skärsläckare etc.) för att påverka brandförloppet och inomhusmiljön. Räddningsresurserna på station Kalmar ska kunna utföra invändig livräddningsinsats med rökdykning. Resurserna ska också kunna utföra invändig släckning. Resurserna i Kalmar ska kunna utföra utrymning med hjälp av höjdfordon samt bärbar stege. Resurserna i Rockneby och Voxtorp ska kunna utföra invändig livräddningsinsats med rökdykning i samverkan med annan resurs. Resurserna ska också kunna utföra invändig släckning. Resurserna i Rockneby och Voxtorp ska kunna utföra utrymning med bärbara stegar.

Tabell 5: Beskrivning med olika nivåer där varje nivå innefattar några effekter och uppgifter som olika räddningsresurser med utgångspunkt från olika brandstationer kan ha.

Brand i byggnad	Förmåga för olika brandstationer inom det geografiska området			
	Kalmar	Rockneby	Voxtorp	Påryd/Tvärskog
Nivå 4				
Nivå 3				
Nivå 2				
Nivå 1				

Tabell 6: Beskrivning av vilka uppgifter samt effekter som varje nivå innefattar.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Uppgift 1-6	Uppgift 1-7	Uppgift 1-7	Uppgift 1-11	Effekt 1-4	Effekt 1-4	Effekt 1-5	Effekt 1-5

8.2.2 Brand utomhus

Tabell 7: Effekter, nyckeluppgifter och nyckelresurser som är centrala för räddningsinsats till brand utomhus. Används för att kunna beskriva förmågorna per brandstation inom det geografiska området.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
<ol style="list-style-type: none"> Brandens utbredning ska lokaliseras Ringa in brandområdet och hindra vidare spridning Släcka branden och informera fastighetsägare om ansvaret för efterföljande åtgärder Skydda eventuell bebyggelse i närheten av brandområdet 	<ol style="list-style-type: none"> Lokalisera branden och dess utbredning från marken Slangutläggning Vattenbegjutning Vattenförsörjning Analys rådande brandrisk & yttre förutsättningar Identifiera bebyggelse i brandområde Förflyttning av materiel och personal i skogsmiljö Säkerställa avrop gällande släckning med hjälp av flygande resurser och andra förstärkningsresurser 	<p>Resurserna i Kalmar, Rockneby och Voxtorp har tillgång till fordon och motorsprutor för att kunna inleda räddningsinsats för att förhindra skogsbrandens spridning</p> <p>Resurserna i Påryd/ Tvärskog har tillgång till sexhjulig ATV/terrängfordon för rekognosering och slangutläggning</p> <p>Tillgång till drönare finns genom samverkan med räddningstjänsten i Nybro kommun.</p> <p>Skogsbrandflyg kan aktiveras via Länsstyrelsen i Kalmar län.</p> <p>Släckning med hjälp av flygande resurser sker via avrop från MSB. Via MSB kan även skogsbrandsmoduler avropas.</p> <p>Befäl utbildade i brandriskanalys</p>

		Förstärkande styrkor från grannkommuner, RSöS, andra regioner i Sverige.
--	--	--

Tabell 8: Beskrivning med olika nivåer där varje nivå innefattar några effekter och uppgifter som olika räddningsresurser med utgångspunkt från olika brandstationer kan ha.

Brand utomhus	Förmåga för olika brandstationer inom det geografiska området			
	Kalmar	Rockneby	Voxtorp	Påryd/ Tvärskog
Nivå 4				
Nivå 3				
Nivå 2				
Nivå 1				

Tabell 9: Beskrivning av vilka uppgifter samt effekter som varje nivå innefattar.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Uppgift 1-3	Uppgift 1-4	Uppgift 1-7	Uppgift 1-8	Effekt 1-2	Effekt 1-3	Effekt 1-4	Effekt 1-4

8.2.3 Trafikolycka

Tabell 10: Effekter, nyckeluppgifter och nyckelresurser som är centrala för räddningsinsats till trafikolyckor. Används för att kunna beskriva förmågorna per brandstation inom det geografiska området.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
1. Inblandade ska kunna få sjukhusvård inom den gyllene timmen 2. Fordon ska kunna säkras mot brand 3. Miljöskador ska minimeras 4. Följdolyckor ska undvikas	1. Akut omhändertagande 2. Avspärning med olycksparaply 3. Göra fordon strömlöst och säkra mot brand 4. Uppsamling/ hantering av eventuella utsläpp 5. Losstagning (akut & livräddande) 6. Avspärning med buffertfordon 7. Losstagning (avancerad)	Samtliga räddningsresurser kan utföra akut omhändertagande, säkra mot brand, spärra av olycksplats. Kalmar, Rockneby och Voxtorp har en utökad förmåga med avseende på losstagning och avspärning med buffertfordon. Förmåga för ”tung räddning” erhålls från räddningstjänsten i Oskarshamn

Tabell 11: Beskrivning med olika nivåer där varje nivå innefattar några effekter och uppgifter som olika räddningsresurser med utgångspunkt från olika brandstationer kan ha.

Trafikolycka	Förmåga för olika brandstationer inom det geografiska området			
	Kalmar	Rockneby	Voxtorp	Påryd/Tvärskog
Nivå 4				
Nivå 3				
Nivå 2				
Nivå 1				

Tabell 12: Beskrivning av vilka uppgifter samt effekter som varje nivå innefattar.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Uppgift 1-4	Uppgift 1-5	Uppgift 1-6	Uppgift 1-7	Effekt 1-3	Effekt 1-4	Effekt 1-4	Effekt 1-4

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Tabell 13: Effekter, nyckeluppgifter och nyckelresurser som är centrala för räddningsinsats till olyckor med farliga ämnen. Används för att kunna beskriva förmågorna per brandstation inom det geografiska området.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
1. Livräddning 2. Förhindra att människor exponeras av farliga ämnen 3. Förhindra miljöskada 4. Avbryta utbredning av utsläpp	1. Initial riskbedömning 2. Identifiera ämne 3. Bedöma riskavstånd 4. Spärra av och förhindra inpassering 5. Utrym området 6. Livräddande insats 7. Avspärrning och zonindelning 8. Livräddande sanering 9. Sanering av egen personal 10. Förhindra yt-utbredning av utsläpp 11. Enklare mätningar 12. Enklare tätningssatser 13. Insats i kemsyddkläder 14. Täta läckage	Samtliga enheter ska kunna genomföra en initial riskbedömning och en akut livräddande insats i branddräkt och tryckluftsapparat. Samtliga enheter ska också kunna indikera brännbara gaser med explosiometer och arbeta i stänkskydd. Utöver detta finns följande nyckelresurser att tillgå för att utföra nyckeluppgifterna. Enheter från station Kalmar kan utföra kemdykning, uppsamling, tätning, återkondensering, överpumpning och förstärkt indikering av utvalda farliga ämnen.

	15. Enklare l�ktring 16. Impaktering (�terkondensering) 17. Förstärkt indikering 18. Stödja central/nationell resurs	
--	---	--

Tabell 14: Beskrivning med olika nivåer där varje nivå innefattar några effekter och uppgifter som olika räddningsresurser med utgångspunkt från olika brandstationer kan ha.

Olycka med farliga ämnen	Förmåga f�r olika brandstationer inom det geografiska området			
	Kalmar	Rockneby	Voxtorp	Påryd/Tvärskog
Nivå 4				
Nivå 3				
Nivå 2				
Nivå 1				

Tabell 15: Beskrivning av vilka uppgifter samt effekter som varje nivå innefattar.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Uppgift 1-6	Uppgift 1-12	Uppgift 1-16	Uppgift 1-18	Effekt 1-3	Effekt 1-4	Effekt 1-4	Effekt 1-4

8.2.5 Naturolycka

Tabell 16: Effekter, nyckeluppgifter och nyckelresurser som är centrala för räddningsinsats till naturolyckor. Används för att kunna beskriva förmågorna per brandstation inom det geografiska området.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
1. Minska påverkan på samhället, säkerställa utryckningsvägar 2. Bidra till upprätthållande av samhällsviktig verksamhet 3. Skapa tillträde till skadeplats och rädda liv	1. Pumpa och leda vidare vatten från enskilda objekt 2. Transport till skadeplats vid hinder på väg 3. Röja vägar och byggnader 4. Pumpa och leda vidare vatten från flera objekt samtidigt 5. Bygga barriärer vid åar/ vattendrag	Samtliga räddningsresurser har tillgång till motorsåg och motorsågscertifikat. Samtliga räddningsresurser har tillgång till vattenpumpar. Resurserna i Kalmar, Rockneby och Voxtorp har tillgång till motorsprutor för pumpning och omledning av vatten. I Kalmar finns tillgång till ett antal hundra meter barriärer för att bygga skyddsvall vid åar och vattendrag. I Påryd finns tillgång till sexhjulig ATV/terrängfordon för transport till skadeplats i oväder. I Kalmar finns tillgång till bandvagn och terrängfordon (ATV med snöband). Båda placerade på flak för snabb förflyttning.

Tabell 17: Beskrivning med olika nivåer där varje nivå innefattar några effekter och uppgifter som olika räddningsresurser med utgångspunkt från olika brandstationer kan ha.

Naturolycka	Förmåga för olika brandstationer inom det geografiska området			
	Kalmar	Rockneby	Voxtorp	Påryd
Nivå 4				
Nivå 3				
Nivå 2				
Nivå 1				

Tabell 18: Beskrivning av vilka uppgifter samt effekter som varje nivå innefattar.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Uppgift 1-3	Uppgift 1-3	Uppgift 1-3	Uppgift 1-5	Effekt 1-3	Effekt 1-3	Effekt 1-3	Effekt 1-3

8.2.6 Drunkning

Tabell 19: Effekter, nyckeluppgifter och nyckelresurser som är centrala för räddningsinsats till drunkningsolyckor. Används för att kunna beskriva förmågorna per brandstation inom det geografiska området.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
1. Hjälpa drabbade personer till säker plats (land) 2. Hitta saknade personer i vattenmiljö	1. Ytlivräddning 2. Sökning via båt 3. Räddningsdykning	Samtliga räddningsenheter kan utföra ytlivräddning. Kalmar och Rockneby har tillgång till båt för sökning/transport. I Kalmar finns tillgång till räddningsdykare för avancerat sök och arbete/ sök under ytan

Tabell 20: Beskrivning med olika nivåer där varje nivå innefattar några effekter och uppgifter som olika räddningsresurser med utgångspunkt från olika brandstationer kan ha.

Drunkning	Förmåga för olika brandstationer inom det geografiska området			
	Kalmar	Rockneby	Voxtorp	Påryd
Nivå 4				
Nivå 3				
Nivå 2				
Nivå 1				

Tabell 21: Beskrivning av vilka uppgifter samt effekter som varje nivå innefattar.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Uppgift 1	Uppgift 1-2	Uppgift 1-3	Uppgift 1-3	Effekt 1	Effekt 1-2	Effekt 1-2	Effekt 1-2

8.2.7 Nödställd person i andra fall

Tabell 22: Effekter, nyckeluppgifter och nyckelresurser som är centrala för räddningsinsats till nödställd person i andra fall. Används för att kunna beskriva förmågorna per brandstation inom det geografiska området.

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
1. Avbryta den kritiska situationen 2. Rädda liv på skadad patient	1. Socialt akut omhändertagande 2. Hindra hopp via fasthållning 3. Klippverktyg, hjälpa fastklämd 4. Räddningsfrånkoppling järnväg 5. Räddning med höjdfordon 6. Räddning med hoppkudde 7. Vattendykning	Samtliga räddningsenheter kan hjälpa fastklämd med hydraulverktyg. Kalmar har förmåga att räddningsfrånkoppla vid järnväg, räddning med höjdfordon, räddning med hoppkudde samt vattendykning.

Tabell 23: Beskrivning med olika nivåer där varje nivå innefattar några effekter och uppgifter som olika räddningsresurser med utgångspunkt från olika brandstationer kan ha.

Nödställd person i andra fall	Förmåga för olika brandstationer inom det geografiska området			
	Kalmar	Rockneby	Voxtorp	Påryd/Tvärskog
Nivå 4				
Nivå 3				
Nivå 2				
Nivå 1				

Tabell 24: Beskrivning av vilka uppgifter samt effekter som varje nivå innefattar.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Uppgift 1-3	Uppgift 1-3	Uppgift 1-3	Uppgift 1-7	Effekt 1-2	Effekt 1-2	Effekt 1-2	Effekt 1-2

8.3 Ledning i räddningstjänsten

14 § MSBFS 2021:1 handlar om kommunens förmåga att leda räddningstjänsten (räddningstjänstverksamheten) i sin helhet, vilket sammanfattningsvis kan beskrivas som att både säkerställa att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid genom upprätthållande av lämplig beredskap utifrån lokal riskbild och förhållanden, och att genomföra pågående räddningsinsatser på ett effektivt sätt. Hur detta är planerat i Kalmar kommun beskrivs nedan i kap 8.3.1, Övergripande ledning.

15 § handlar om förmågan att leda enskilda räddningsinsatser. Här ska kommunen beskriva sina ledningsresurser men även de som de har tillgång till i samverkan med andra kommuner.

8.3.1 Övergripande ledning

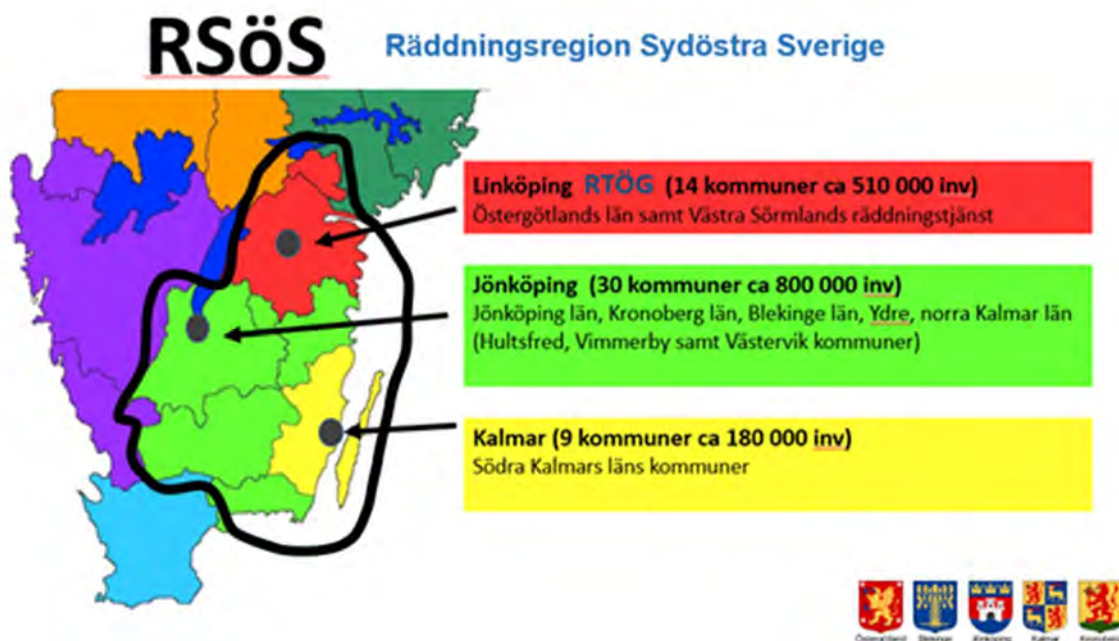
Kommunens organisation för räddningstjänst samarbetar med Nybro, Emmaboda, Torsås, Mörbylånga, Borgholm, Mönsterås, Högsby och Oskarshamn beträffande ett gemensamt ledningssystem för räddningstjänst vad avser övergripande ledning och insatsledning.

Det gemensamma ledningssystemet har en räddningscentral placerad på Trygghets- och larmcentralen i Kalmar där det ständigt upprätthålls en övergripande ledning. Det finns dygnet runt ett vakthavande befäl och två larmoperatörer i tjänst på centralen i Kalmar. Vidare finns en beredskapsfunktion i form av vakthavande räddningschef. Vakthavande räddningschefen ansvarar för den övergripande ledningen enligt instruktioner från samverkande kommuners räddningschefer. Detaljerad beskrivning av räddningsledningssystemet framgår av ledningsdoktrin beslutad i november 2021.

Den övergripande ledningen har erforderligt teknikstöd. Larmcentralen är uppbyggd på samma teknik som SOS Alarm varpå samverkan med SOS Alarm sker med utalarmering utan fördröjning.

Räddningstjänsterna i Östergötland, Kalmar, Kronoberg, Blekinge och Jönköpings län har inlett ett samarbete som benämns Räddningsregion Sydöstra Sverige, RSöS. Inom RSöS finns en beredskapsfunktion för inriktning och prioritering (IPF) av resurser, vid omfattande räddningsinsatser, mellan de ingående länen samt gentemot övriga delar av Sverige. Funktionen utgörs av en tillikauppgift för en vakthavande funktion i regionen. De fem länen ingår i ett samarbete runt förstärkningsresurser i södra Sverige tillsammans med Skåne, Västra Götalands län, Stockholmsregionen samt Bergslagen. Arbete pågår med att ytterligare knyta räddningstjänsterna i regionen närmare varandra t.ex. avseende dynamisk resurshantering, samarbete mellan ledningscentralerna och gemensam ledningsdoktrin. Vid hård belastning har organisationerna i RSöS en plan för samverkan mellan ledningscentralerna.

Tillsammans bildar dessa organisationer en räddningsregion med tre olika delsystem för övergripande ledning som vid hård belastning kan stötta varandra.

Figur 25, Räddningsregion Sydöstra Sverige

8.3.2 Ledning av räddningsinsatser

I Kalmar kommun finns styrkeledare i tjänst i Kalmar, Rockneby och Voxtorp med kompetens för insatsledning av mindre omfattande räddningsinsatser. I Påryd/ Tvärskog finns arbetsledare utan räddningsledarmandat för prioritering och inledande arbetsledning vid uppstartsledet av en insats.

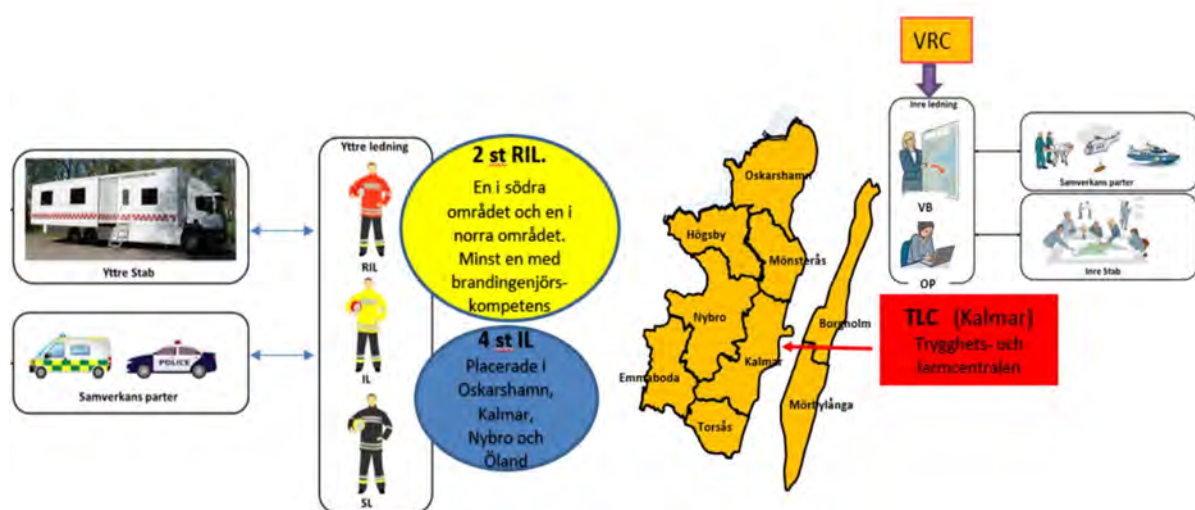
Vid olyckor som kräver flera insatta räddningsstyrkor finns särskilda ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen. Inom ledningssystemets geografiska område finns dygnet runt året om förutom nämnda styrkeledare två regionala insatsledare och fyra insatsledare tillgängliga för att bemanna rollerna räddningsledare, insatschef, sektorchef, storsektorchef och sektionschef.

Insatsledarna utgår från Oskarshamn (primärområde Oskarshamn, Mönsterås, Högsby), Nybro (primärområde Nybro, Emmaboda), Kalmar (primärområde Kalmar, Torsås), samt Färjestaden (primärområde Mörbylånga och Borgholms kommuner).

De regionala insatsledarna är två till antalet med primärområde södra respektive norra regionen i samverkansområdet.

Tiden från det att larmet inkommer till att kommunens resurser för ledning av räddningsinsatser kan påbörja ledningsarbete är i mediantid inom 7 minuter från att resurserna har larmats. Tiden för att få en högre ledningskompetens (insatsledare) till händelsen är ca 5 minuter i Kalmar, 10 minuter i Rockneby, 15 minuter i Voxtorp och 25 minuter i Påryd.

Om ytterligare ledningskompetens (RIL) behövs kan denna fås genom samarbetet om gemensamt ledningssystem och kan vara på plats inom ca 40 minuter i hela kommunens geografiska område.

Figur 26, Operativ ledningsorganisation

Vid mer omfattande och resurskrävande händelser sker samverkan i större utsträckning med grannkommuner, RSöS, och andra regioner i Sverige. Om Kalmar kommun drabbas av exempelvis långvarig skogsbrand så söks hjälp av andra regioner med släckningsarbetet för att kunna återställa en tillräckligt bra grundberedskap för nya händelser i Kalmar.

8.4 Räddningstjänst under höjd beredskap

Den kommunala organisationen för räddningstjänst utgör en viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Det civila försvaret handlar om att värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga samhällsfunktioner och bidra till Försvarmaktens förmåga. Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) ingår i det civila försvaret. Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i LSO 8 kap. För att skydda och rädda människor och egendom vid höjd beredskap ska räddningstjänsten enligt LSO 8 kap 2§ utöver sina normala uppgifter ansvara för:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen,
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras, samt
- delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Lagen klargör att i övrigt ska samma regler och förhållanden gälla som vid utförande av kommunal räddningstjänst. Dessutom beskrivs att under höjd beredskap kan personal inom kommunens organisation för räddningstjänst tas i anspråk för uppgifter som inte berör den egna kommunen.

Kommunens organisation för räddningstjänst vid höjd beredskap bygger på en förstärkning av den fredstida organisationen, se Bilaga E. Lednings-, räddnings-, förvaltnings- och skadeförebyggandeorganisationen ska utnyttjas med så små förändringar som möjligt enligt ansvarsprincipen. En effektiv räddningstjänst i fred är grunden för en väl fungerande räddningstjänst vid höjd beredskap.

Insatstider vid höjd beredskap

Insatstider i fred är desamma som insatstider under höjd beredskap. Vid behov kan hela eller delar av stationerna Påryd, Rockneby och Voxtorp förläggas med förkortad anspänningstid. Varning, alarmering och information under höjd beredskap sker på samma sätt som under fredstid.

De ingångsvärden som är nödvändiga för att mer detaljerat beskriva förmågan att utföra uppgifterna är under utveckling i Sverige. Kommunen avvaktar mer detaljerade vägledningar vad gäller möjligheter att kunna utföra de uppgifter som anges i 8 kap. 2 § och har dialog med länsstyrelsen.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

Handlingsprogrammet beskriver räddningstjänstens förebyggande verksamhet och räddningstjänst samt fastställer mål för verksamheten i syfte att uppfylla de nationella målen i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Handlingsprogrammets innehåll, inriktning och mål har sin grund i en sammanvägd analys, som i huvudsak består av en analys av kommunens lokala riskbild och räddningstjänstens förmåga.

Uppföljningen av målen och arbetet med handlingsprogrammets innehåll rapporteras en gång per år till kommunstyrelsen, som har beslutat om antagande av handlingsprogrammet.

Efterföljande åtgärder

Efter en avslutad räddningsinsats ska kommunen tillse att olyckan undersöks för att i skäligen omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. Enligt LSO 3 kap. 10 § ska en undersökningsrapport skickas till MSB.

Att utreda olycksförlopp och genomförd insats är en naturlig del av räddningstjänstens verksamhetsområde. Dels i syfte att utreda varför olyckor har inträffat, dels i syfte att utvärdera genomförd räddningsinsats. Dessa utredningar har därav såväl förebyggande som operativa intressen.

Inom räddningstjänsten arbetas med olika nivåer på olycksundersökningar vilket beskrivs närmare nedan.

1. Händelserapport. En händelserapport upprättas efter samtliga insatser där kommunens organisation för räddningstjänst har varit involverad. Händelserapporterna skickas till MSB.
2. Insatsutvärdering. När vissa kriterier uppfylls genomförs en särskild insatsutvärdering.
3. Fördjupad olycksundersökning. När vissa kriterier uppfylls genomförs en fördjupad olycksundersökning. I dessa fall aktiveras en olycksutredare från annan organisation. Detta då dessa utredningar är omfattande och föranleds av särskilda händelser där det kan upplevas svårt att på ett opartiskt sätt utvärdera egen organisations insats.

Lärande av insatser

Utöver ovanstående genomförs efter varje insats en After Action Review (AAR). I samband med AAR går man igenom insatsen vilket avslutas med att man ska svara på frågorna ”vad ska vi fortsätta att göra?”, ”vad ska vi sluta att göra?”, ”vad ska vi börja att göra?”. Genom detta arbetssätt tar man vara på och förstärker positiva beteenden och åtgärder under en insats, man lyfter fram och diskuterar mindre

positiva delar som man inte bör fortsätta med och man identifierar behov vad som behöver börjas med för att på ett bättre sätt hantera dessa insatser i framtiden.

10 Referenser

Lantmäteriet. (2021). Kartor och geografisk information.

MSB. (den 07 04 2021). IDA statistikdatabas.

MSB. (den 03 5 2021). *Olyckor och tillbud med responstid, år 2018-2020*. Hämtat från ArcGIS StoryMaps: <https://storymaps.arcgis.com/stories/7e1d0c4d526f4557a6dc8a49e312cd7f>

SCB. (2021). *statistikdatabasen*. Hämtat från www.statistikdatabasen.scb.se: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0802/Areal2012N/

SKR. (den 11 03 2021). www.skr.se. Hämtat från Kommungruppsindelning: <https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html>

FHM, Folkhälsomyndigheten.

Daedalos verksamhetssystem för räddningstjänst

11 Bilaga A - Dokumentförteckning

Följande referensdokument är upprättade som komplement till handlingsprogrammet. De presenteras inte som bilagor i detta handlingsprogram men finns att tillgå via Kalmar kommun:

- Delegationsordning för kommunstyrelsen i Kalmar kommun
- Risk- och sårbarhetsanalys för Kalmar kommun
- Handlingsplan för suicidprevention
- Tillsynsplan för den förebyggande enheten
- Verksamhetsplan för kommunens organisation för räddningstjänst
- Delegation räddningsledare
- Ledningsdoktrin för räddningstjänsterna i Kalmar, Emmaboda, Torsås, Nybro, Borgholm, Mörbylånga, Högsby, Oskarshamn och Mönsterås.

Följande avtal refereras till eller berörs av handlingsprogrammet:

- Avtal med sotare med avseende på rengöring och brandskyddskontroll
- Avtal om räddningstjänstens alarmering med SOS Alarm AB
- Avtal om länsgemensam ledningsbus, 269-8080
- Avtal om samverkan inom definierad räddningsregion vad avser ledning av kommunal räddningstjänst
- Avtal gällande gemensamt vakthavande befäl inom definierad räddningsregion
- Avtal gränslös samverkan mellan räddningstjänsterna i Kalmar län
- Avtal gällande SAMS- larm med Region Kalmar
- Avsiktsförklaring RSÖS (Räddningsregion sydöstra Sverige)
- Avtal med Länsstyrelsen i Kalmar län gällande presumtiv räddningsledare
- Överenskommelse om samverkan med SSRS

12 Bilaga B – Beskrivning av samråd

Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att genomföra samråd av förslag till handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO). Följande har deltagit i detta samråd:

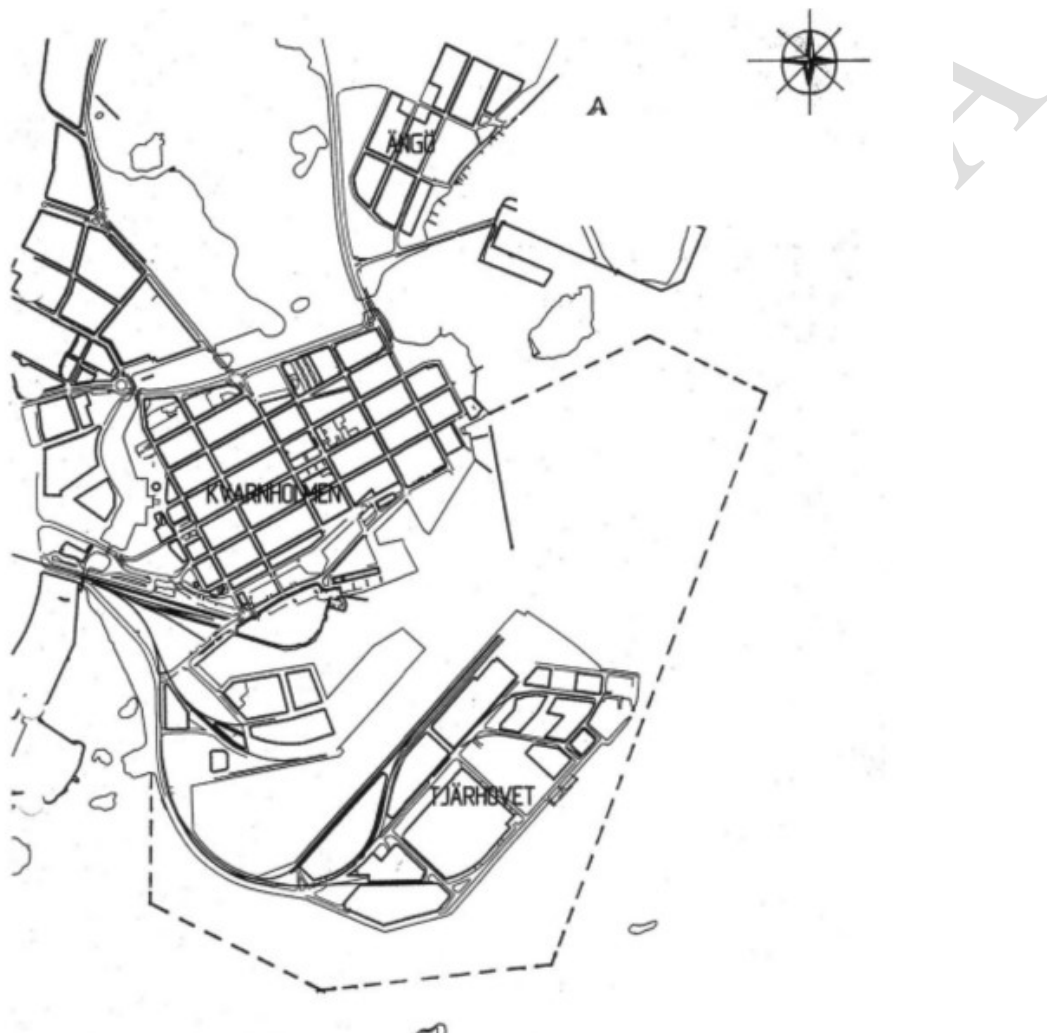
- Samtliga kommuner i Kalmar Län
- Samtliga räddningstjänster i Kalmar Län
- Region Kalmar
- Länsstyrelsen i Kalmar Län
- Trafikverket
- Polismyndigheten i Region Syd
- Försvarsmakten i militärregion Syd
- Kustbevakningen

I denna bilaga ska en övergripande beskrivning av hur samrådet har genomförts göras.

- Hur har samrådet skett?
- När har samrådet skett?
- Vilka har deltagit i samrådet?
- En sammanfattande samrådsredogörelse
 - Särskilda frågor som diskuterats?
 - Vilka ställningstaganden som kommunen eller andra aktörer har gjort i de särskilda frågorna (om det är av särskild vikt så bör det lyftas.)

13 Bilaga C – Hamnar och dess gränser i vatten

Inom hamnarna svarar kommunen för räddningstjänst (kommunalt vatten), utanför hamnområdet (statligt vatten) ligger ansvaret för en eventuell insats på Sjöfartsverket vad gäller människor i nöd. Inom samma områden ansvarar Kustbevakningen för miljöräddningstjänst. Ritningen visar exempel på gränsdragning till havs för tre hamnområden i Kalmar kommun.

Figur 27, Gräns för Kalmar hamn. Inom markeringen svarar kommunen för räddningstjänsten

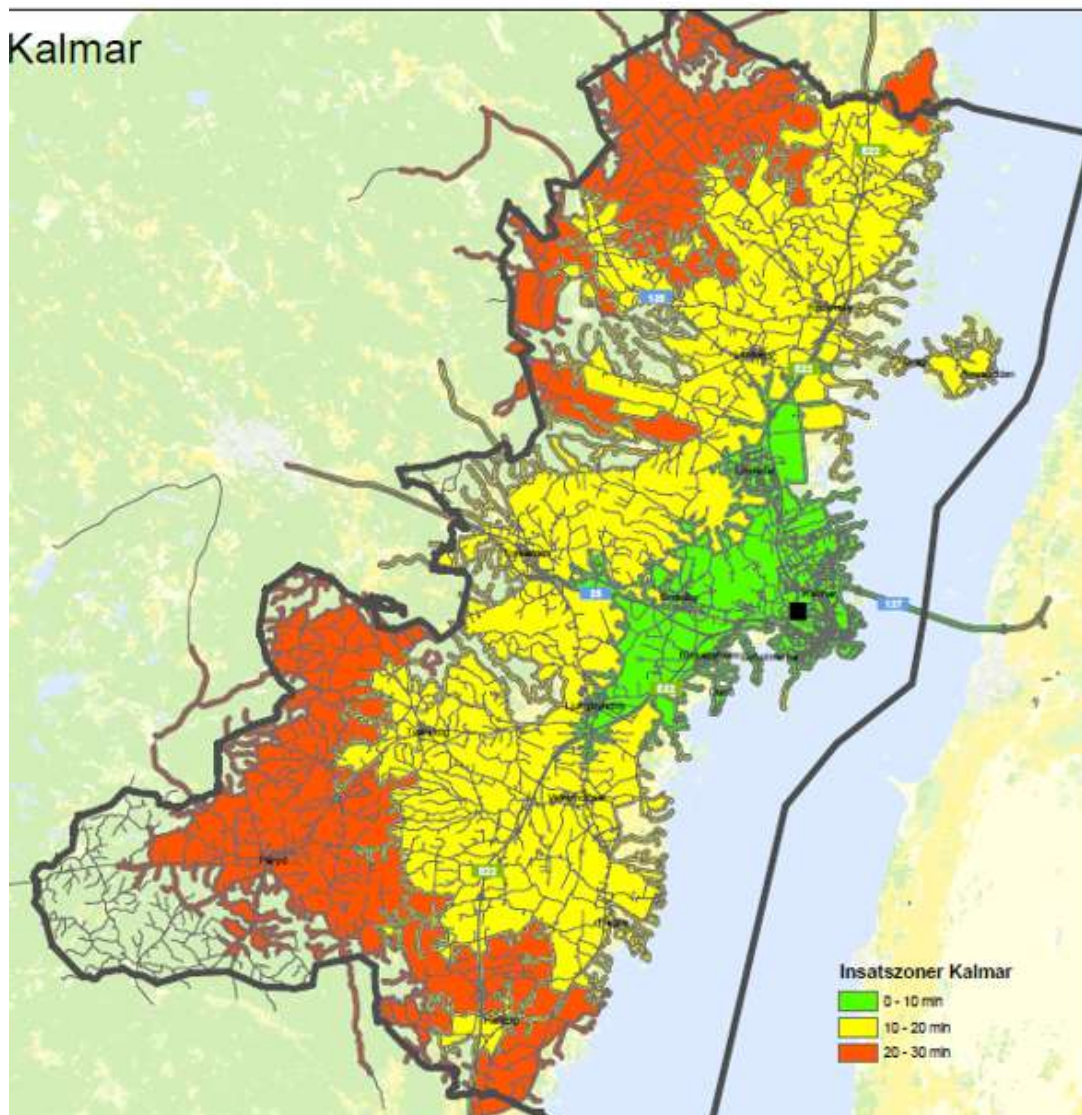
Figur 28, Gräns för Stensö fiske- och småbåtshamn. Inom markeringen svarar kommunen för räddningstjänsten

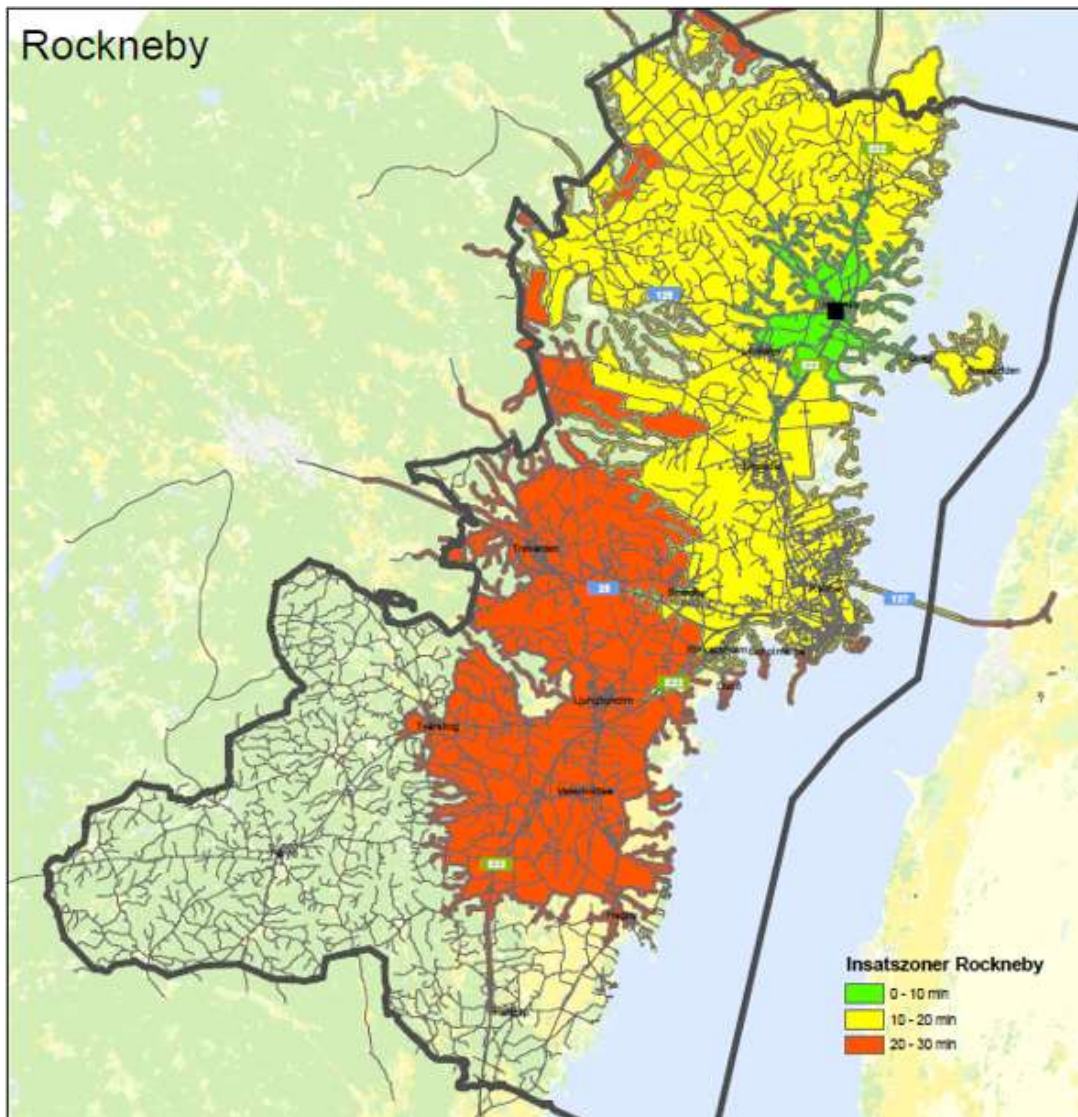
Figur 29, Gräns för Revsuddens fiske- och småbåtshamn. Inom markeringen svarar kommunen för räddningstjänsten

14 Bilaga D- insatstider

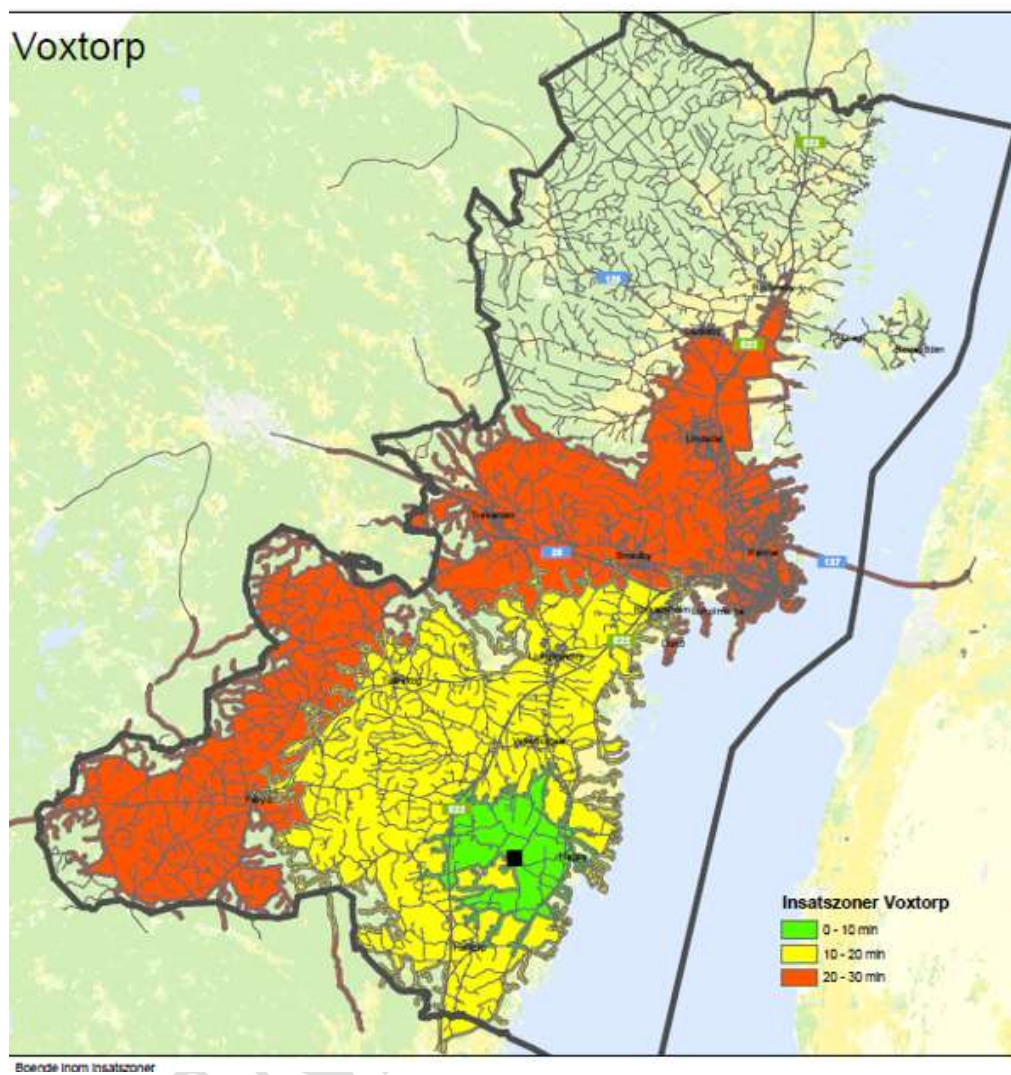
Från brandstationen i Kalmar är insatstiden enligt nedan.

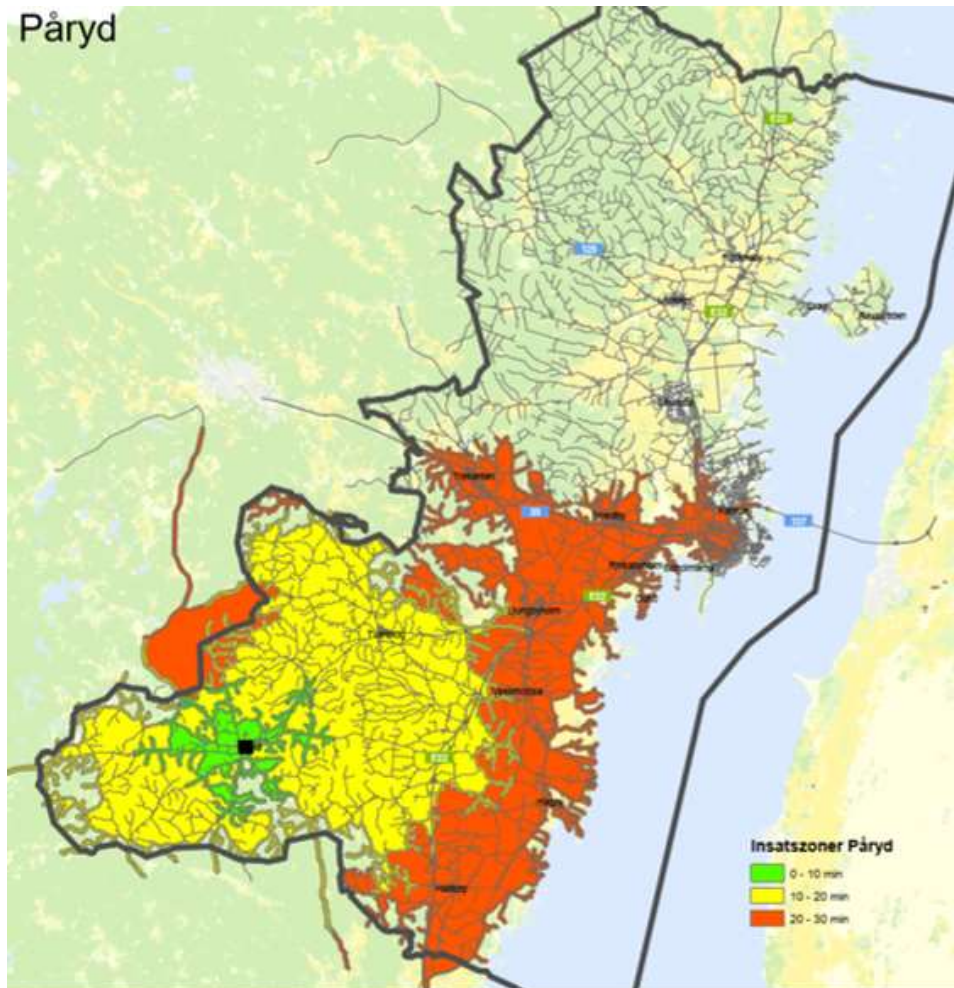
Från brandstationen i Rockneby är insatstiderna enligt nedan:

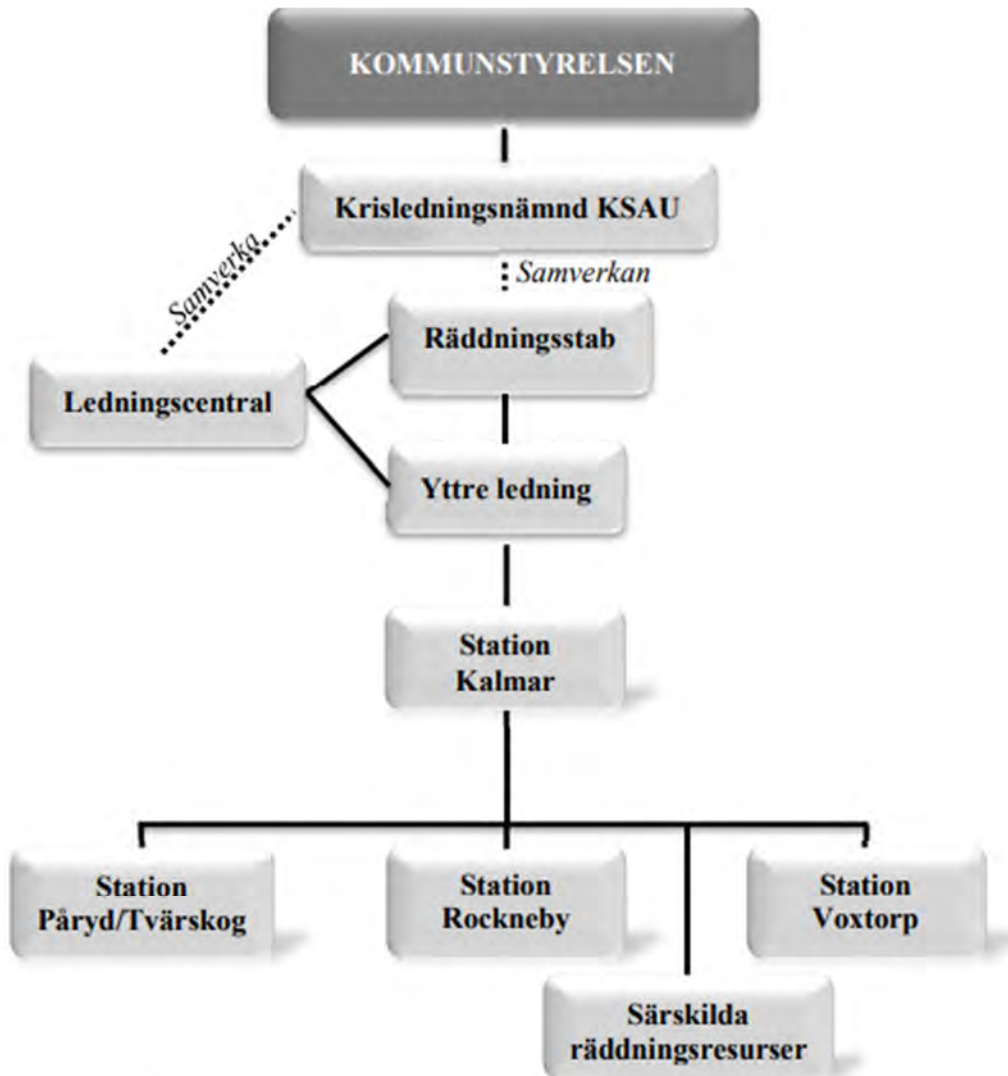
Från brandstationen i Voxtorp är insatstiderna enligt nedan:

Från brandstationen i Påryd är insattiderna enligt nedan. Observera att kompletterande enhet i Tvärskog inte är involverat i detta underlag.

15 Bilaga E, operativ organisation under höjd beredskap

Kalmar brandkärs operativa räddningstjänstorganisation under höjd beredskap